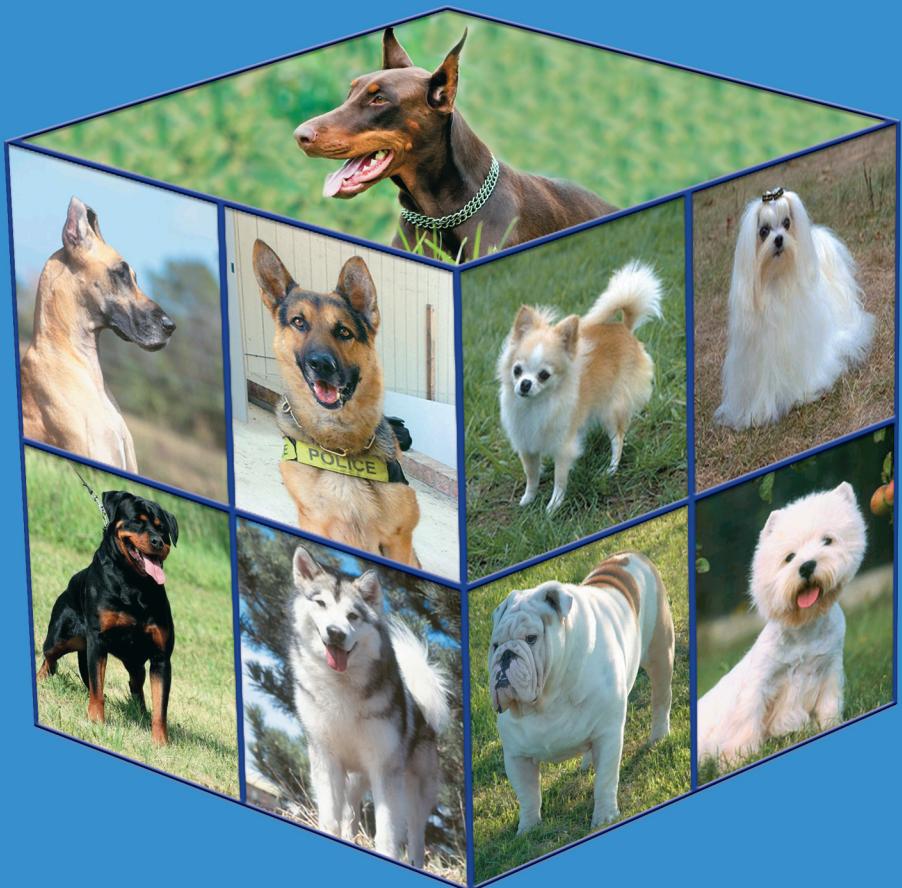

راهنمای تربیت و نگهداری

سگ

تألیف : دکتر علیرضا قمریان

قابل توجه خوانندگان محترم
جهت مشاوره و تعیین وقت معاينه حيوان خانگي خود
توسط
آقای دکتر علیرضا قمریان ، می توانید با
تلفن همراه ۰۹۰۱۰۲۷۳۷۰۰
تماس حاصل فرمایید .

راهنمای تربیت و نگهداری

سگ

تألیف :

دکتر علیرضا قمریان

سروشناسه	- ۱۳۵۴
عنوان و نام پدیدآور	: قمریان، علیرضا،
مشخصات نشر	: راهنمای تربیت و نگهداری سگ/تألیف علیرضا قمریان.
مشخصات ظاهری	: تهران: قمریان، ۱۳۹۱.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۰۲-۰۴-۷ : ۱۵۰۰۰ ریال
وضیعت فهرستنويسي	: فیضا
موضوع	: سگها - - تعلیم
موضوع	: سگها - - پرورش
موضوع	: سگها - - تزیین
ردیهندی کنگره	: SF ۴۳۱ / ر ۲۴ ق ۸
ردیهندی دیوبی	: ۶۳۶/۷۰۸۳۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۳۸۴۶۱

راهنمای تربیت و نگهداری سگ

تألیف: دکتر علیرضا قمریان

ناشر: انتشارات قمریان (تلفن ۵-۰۴۰۸۱۰۶۶۹)

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۱

حروفچینی و صفحه آرایی: سوری

لیتوگرافی: طاووس رایانه

چاپ: نقش طاووس

صحافی: سپیدار

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۰۲-۰۴-۷

ISBN : 978-600-5802-04-7

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
فصل اول: راهنمای تربیت سگ	
۱۳	کلیات
۱۵	کلید تربیت
۱۵	رفتارشناسی
۱۶	محدودیت های تربیت
۱۸	قدم های اولیه برای تربیت سگ
۱۸	رفتار سگ با غریبیه ها
۲۷	هنر و سگ
۲۷	تعلیم پیدا کردن اشیاء
۲۸	تعلیم پریدن از روی موانع
۳۰	تعلیم توالی رفتگ
۳۲	

توالت کردن در جعبه ۳۳
استفاده از روزنامه به عنوان محل توالت ۳۳
توالت کردن در خارج خانه ۳۵
عدم موفقیت در تعلیم توالت کردن ۳۸
تعلیم ماندن در قفس ۳۹
جلوگیری از جویدن اشیاء ۴۰
دادن غذا به سگ به عنوان بخشی از تربیت ۴۴
جلوگیری از گدایی کردن غذا ۴۵
جلوگیری از سرقت غذا ۴۵
پریدن روی اسباب و اثاثیه خانه ۴۷
جلوگیری از پریدن سگ روی صاحبش یا سایر افراد ۴۸
جلوگیری از سر و صدا کردن حیوان ۵۰
تعلیم سوار شدن به ماشین و طرز برخورد با وسایط نقلیه ۵۱
چگونگی برخورد سگ با بچه ها ۵۲
چگونگی برخورد سگ با سایر سگها ۵۳
رفتارهای غذایی ناپسند سگ ۵۴
عالائم آگاه کننده ۵۴
تولیدات اساسی و ضروری سگ ۵۵
انجام خدمات خانگی توسط سگ ۵۶
نگرفتن طعمه از دست دیگران ۵۷
تعلیم نحوه بکارگیری قلاده و زنجیر ۶۰

۶۱	طریقه استفاده از قلاوه.....
۶۲	طریقه استفاده از دهان بند.....
۶۳	طریقه استفاده از پوزه بند.....
۶۴	طریقه استفاده از قلاوه زنجیری.....
۶۵	شروع تعلیم سگ.....
۶۶	ادای فرامین.....
۶۶	درس اول: بنشین.....
۷۰	درس دوم: همگام- همقدم.....
۷۴	کشیدن زنجیر.....
۷۶	قدم زدن بدون استفاده از زنجیر.....
۷۹	تعلیم ایست.....
۷۹	تعلیم نشسته ماندن.....
۸۲	تعلیم خوابیدن.....
۸۶	موقعی که سگ از دراز کشیدن امتناع می ورزد.....
۸۷	تعلیم متظر بمان.....
۸۷	تعلیم آمدن.....
۹۲	تعلیم ایستادن یا ایستاده ماندن.....
۹۳	تعلیم درس ول کن یا بدہ.....
۹۴	فرامین ترکیبی.....
۹۵	تمرین بدون استفاده از زنجیر.....
۹۵	فرمان ایست.....

تربیت سگهای پلیس.....	۹۶
تربیت سگ های نگهبان و جنگی	۹۹
هجوم و حمله	۱۰۰
تعلیم ردیابی - جستجو.....	۱۰۳
فصل دوم: راهنمای نگهداری سگ.....	۱۰۷
بخش اول: انتخاب سگ.....	۱۰۹
سگ خالص یا دورگه؟	۱۰۹
توله سگ یا سگ بالغ؟.....	۱۱۰
سگ نر یا ماده؟.....	۱۱۱
اندازه جثه سگ؟.....	۱۱۱
چگونه صاحب خوبی برای حیوانات بآشید.....	۱۱۲
خریدن سگ.....	۱۱۳
انتخاب توله سگ سالم.....	۱۱۴
بخش دوم: پرورش سگ.....	۱۱۹
فیزیولوژی تولید مثل	۱۲۰
تولید مثل.....	۱۲۲
آبستنی	۱۲۴
آمادگی برای زایمان.....	۱۲۵

۱۲۶	رفتارشناسی زایمان.....
۱۲۷	پیشگیری از آبستنی
۱۲۸	تولد
۱۳۱	مراقبت از مادر بعد از زایمان.....
۱۳۲	تغذیه طی دوران بارداری و شیردهی
۱۳۴	مراقبت و تغذیه توله‌های متولد شده.....
۱۳۶	مراقبت از توله‌های بی‌مادر.....
۱۳۹	بخش سوم: مراقبت از توله سگ جدید.....
۱۴۰	تربیت اولیه.....
۱۴۲	تعلیم توالت رفتن.....
۱۴۲	کلیات.....
۱۴۳	توالت کردن در جعبه.....
۱۴۳	استفاده از روزنامه به عنوان محل توالت
۱۴۴	توالت کردن در خارج خانه.....
۱۴۶	عدم موفقیت در تعلیم توالت کردن.....
۱۴۷	تغذیه توله سگها.....
۱۴۹	مقدار غذا.....
۱۵۰	دندان درآوردن
۱۵۰	برس زدن و حمام کردن توله‌ها.....
۱۵۱	برنامه بهداشتی توله‌ها

۱۵۳	بخش چهارم: مراقبت از سگ
۱۵۴	تمرین و بازی
۱۵۵	تعلیم و تربیت سگ
۱۵۵	رسیدگی به وضعیت موها
۱۵۶	روش شانه کردن
۱۵۸	ابزار لازم جهت شانه کردن
۱۵۸	استفاده از شانه
۱۵۸	روش استفاده از شانه
۱۵۹	استفاده از برس مویی
۱۵۹	برس زدن یک سگ مو بلند
۱۵۹	برس زدن سگهایی که موهای متوسط دارند
۱۶۰	استفاده از Carder
۱۶۰	استفاده از hound glove
۱۶۰	حمام کردن و اقدامات آرایشی
۱۶۱	روش حمام کردن
۱۶۱	طرز برخورد با گرهها و تودهای مو
۱۶۲	مراقبت خاص از سگهای مو بلند
۱۶۲	کوتاه کردن ناخنها
۱۶۳	مراقبت از گوشها
۱۶۴	مراقبت از چشمها
۱۶۴	مراقبت از دندانها

۱۶۵	کیسه‌های مقعدی
۱۶۶	مشکل دفع مدفوع
 بخش پنجم: تغذیه	
۱۶۷	تهیه جیره غذایی مناسب
۱۶۸	ارزش غذایی پروتئین
۱۶۸	ارزش غذایی چربی
۱۶۸	ارزش غذایی کربوهیدراتها
۱۶۹	ارزش غذایی ویتامین‌ها و مواد معدنی
۱۶۹	فیبر
۱۶۹	مقدار غذایی که سگ نیاز دارد
۱۷۰	انرژی مورد نیاز سگ
۱۷۱	انرژی چگونه تأمین می‌شود؟
۱۷۱	زمان تغذیه
۱۷۱	محل غذا دادن به سگ
۱۷۲	تغذیه همزمان چند سگ
۱۷۲	آب آشامیدنی
۱۷۲	غذا دادن بین وعده‌های غذایی
۱۷۳	ظرف غذا
۱۷۳	ویتامین‌ها و مکمل‌های معدنی
۱۷۴	مکمل‌های اختصاصی

۱۷۴	تخم مرغ
۱۷۴	شیر
۱۷۴	روغن گیاهی
۱۷۴	روغن کبد ماهی
۱۷۴	مخمر
۱۷۴	ترکیبات گیاهی
۱۷۵	تهیه کردن غذای خانگی
۱۷۶	دستور پخت غذایی ساده در منزل
۱۷۶	روشن پخت

بنام ایزد منان

مقدمه

خدای را سپاس که دل و دیده بندگانش را به فروغ جهان تاب دانش روشنی بخشید تا از تیرگی و تاریکی نادانی به روشنایی حقیقت و راستی دوی آورند.

ستایش خدای را که نویسنده را یاری کرد تا بیست و یکمین کتاب خود را پیشکش دانشوران و مردم ایران کند؛ لیک آنگونه که گفته‌اند «برگ سبزی است تحفه درویش!» آری ارمغانی خُرد است، ولی امید دارد که مقبول افتد. پس از تدوین کتاب راهنمای تربیت سگ و کتاب راهنمای نگهداری سگ توسط نویسنده که مورد استقبال گسترده علاقمندان قرار گرفت و به چاپ‌های متمادی رسید، لزوم تجمیع بخشی از این کتاب‌ها در مجموعه‌ای واحد که در برگیرنده نکات کلیدی پیرامون تربیت و نگهداری سگ بطور توانان باشد ضروری به نظر می‌رسید. لذا کتاب حاضر با این هدف در اختیار خوانندگان عزیز قرار می‌گیرد. بدیهی است جهت کسب اطلاعات بیشتر و جامع‌تر در زمینه تربیت و نگهداری سگ به کتاب راهنمای تربیت سگ و کتاب راهنمای نگهداری سگ مراجعه فرمایید.

دکتر علیرضا قمریان

تهران

۱۳۹۱ - دیماه

فصل اول

راهنمای تربیت سگ

کلیات

هدف از نوشتن این کتاب این است که آسانترین و سریعترین راه تربیت سگ در اختیار علاقمندان قرار گیرد. تربیت سگ شامل مراحل مقدماتی و پیشرفته می‌باشد که در این کتاب به جنبه مقدماتی تربیت توجه خواهد شد و مختصرآ در مورد تربیت پیشرفته نیز سخن به میان خواهد آمد. در ابتدای کلیاتی پیرامون تربیت سگ بیان می‌شود و در ادامه، آموزش‌هایی را که هر سگ تربیت شده‌ای باید از آنها برخوردار باشد ارائه خواهد شد. اما قبل از اینکه به بحث پیرامون مراحل اصلی تربیت پردازیم باید اصولی را که پایه و اساس یک تربیت صحیح هستند یادآور شویم. به عبارت دیگر شما باید قبل از اینکه اقدام به کاری نمایید دلیل یا ضرورت آن را بدانید.

بعد از تربیت مقدماتی می‌توانید سگ را جهت اهداف خاص مانند شکار، مراقبت از گله، نگهداری، جنگ، پلیس، سورتمه، کار، نجات افراد آسیب دیده یا گم شده، کشف جنایات و راهنمایی افراد نایبنا تربیت کنید.

کلید تربیت

کلید تربیت سگ چه در مرحله مقدماتی و چه در مرحله پیشرفته صبر و حوصله و تشویق و کنترل رفتار سگ می‌باشد. کنترل از طریق تسلط بر حیوان و مهار و مقید کردن اعمال آن حاصل می‌شود که به معنی قالب دادن به عکس العملهای سگ در پاسخ به محركهای خارجی است. برای مثال، اگر شما توله

سگ گرسنه‌تان را در وقت غذا با واژه بیا فرا بخوانید شما به او می‌آموزید که هر وقت چنین صدایی را شنید جهت گرفتن غذا به نزد شما بیاید. ضمناً شما می‌توانید با گفتن همین کلمه، سگ را به پیش خود فرانخوانید بدون اینکه حتی غذایی در کار باشد. برای دستیابی به نتایج بهتر در امر تربیت سگ باید نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

- ۱- کار را ساده بگیرید و اعتماد به نفس داشته باشید.
- ۲- فرامین باید کوتاه باشد نه به صورت جمله.
- ۳- در قبال کار شایسته سگ، حیوان را تشویق کنید.
- ۴- صبر و حوصله را از دست ندهید.
- ۵- بندرت اقدام به تنبیه سگ کنید.
- ۶- سعی کنید که حیوان با تمام افراد خانواده مأنس شود.

رفتارشناسی

اصول تربیتی سگ بر اساس توانایی مربی به برداشتن حصار موجود بین خود و سگ از نظر ارتباط ذهنی استوار است؛ مقصود آن است که سگ و مربی بتوانند بخوبی هم‌دیگر را درک کنند. در صورتی که مفهوم فرامین و دستورات مربی بخوبی در حافظه سگ نقش بیند، این حیوان بیش از آنچه انسان قادر به درک آن است به منظور وی پی خواهد برد.

آگاهی مربی از روانشناسی و رفتار سگ و اطلاع او از روشهایی که برای تربیت هر یک از سگها برای منظور خاص به کار می‌رود اهمیت زیادی دارد و تسهیلاتی را فراهم می‌سازد تا اینکه صاحبان سگ بتوانند با تغییر لحن صدای خود یا حرکت انگشت، عمل معینی را به سگ دیکته نمایند.

قابلیت یادگیری سگها تحت شرایط یکسان متفاوت می‌باشد. سگها از نظر ذهنی، فیزیکی یا رژیمیکی متفاوت هستند لذا برای هر هدف خاص باید سگ مورد نظر انتخاب شود. سگها مانند انسان تیزبین نیستند اما قدرت شنوایی و بویایی آنها بسیار پیشرفته‌تر از انسان است؛ پس باید از لحاظ صدا و حرکت،

خودتان را با سگ تطبیق بدهید. باید این مطلب را نیز مدنظر قرار دهید که سگ به تغییرات آهنگ صدا بسیار حساس است. بنابراین هر فرمانی که داده می‌شود باید لحن مشخصی داشته باشد که در برگیرنده هدف مورد نظر است. کلمه نه که جهت سرزنش به کار می‌رود باید بالحنی قوی و به تنید گفته شود تا بیانگر عدم رضایت شما باشد. در حالی که کلمه پسر خوب که جهت تشویق سگ به کار می‌رود باید به آرامی و بالحنی خوشایند گفته شود. سگ معنی این کلمات را نمی‌فهمد ولی لحن و قدرت صدا در ذهن سگ می‌ماند و می‌فهمد که واکنش شما بیانگر رضایت یا ناخشنودی شما از کارش است.

تمام کلماتی که برای فرمان مثبت به کار می‌روند باید با آهنگی سریع و واضح گفته شوند. قبل از هر فرمانی نام سگ را تکرار کنید. اولین کلمه‌ای که یک توله سگ یاد می‌گیرد نامش می‌باشد. بنابراین، وقتی قبل از دستوری اسم سگ را صدا بزنید فوراً باعث جلب توجه سگ شده و حیوان آماده شنیدن و اطاعت کردن از فرمانی است که پس از آن می‌آید. لذا وقتی می‌خواهید به سگ دستور بدھید که به سمت شما بیاید و اسم آن هم جیمی است می‌گویید جیمی بیا!

باید به این نکته توجه داشت که هوش و ذکاوت در بین سگهای مختلف متفاوت است همانطوری که چنین وضعیتی بین انسانهای مختلف هم وجود دارد. بر اساس تفاوت‌هایی که در قدرت بدنی و هوش و فهم سگهای متفاوت وجود دارد قدرت یادگیری و انجام کارهای مختلف نیز فرق می‌کند. با توجه به عوامل یاد شده توانایی، انرژی، حساسیت، و پرخاشگری سگهای مختلف متفاوت است. با تمام اینها باید در هنگام تربیت سگی که حساست است، با دقیق بیشتر و با آرامش کامل رفتار کرد. در تربیت سگ مهاجم و پرخاشگر باید اراده راسخی به کار برد. در مورد حیوانی که دچار نقص بدنی است و از این رو انجام بعضی از تمرینات برایش دردناک است نباید انتظار داشت که حیوان با رغبت آن کار را انجام دهد.

محدودیتهای تربیت

محدودیتها بی در امر تربیت وجود دارد که سگ شما نمی‌تواند بر آنها چیره شود؛ در نتیجه خندهدار است اگر شما به خاطر ناتوانی در انجام برخی کارها سگتان را تنبیه کنید. این محدودیتها ناشی از الگوهای رفتاری است که به طور ژنتیکی به ارث برده می‌شود. برای مثال تعلیم سگ‌های شکاری برای شکار بسیار آسان است زیرا در طول زمان به خاطر همین ویژگی مورد توجه قرار گرفته و پرورش داده شده‌اند.

انتخاب سگ‌ها توسط انسان براساس خصایص آنها و هدفی است که سگ به خاطر آن نگهداری می‌شود؛ بنابراین نمی‌شود از یک سگ خانگی انتظار داشت که مانند یک سگ شکاری فعالیت کند زیرا اصلاً از لحاظ جسمانی برای چنین فعالیتی آفریده نشده است. اگر دوست دارید سگی را جهت شکار تربیت کنید سعی کنید سگ مورد نظر از نژادهای شکاری باشد.

قدمهای اولیه برای تربیت سگ

برای برقراری یک زندگی آرام و تفاهم بیشتر بین سگ و صاحبش اطلاع از چند نکته اساسی ضروری می‌باشد. مثلاً یک سگ تربیت شده باید به محض شنیدن دستور صاحبش بی‌درنگ به فرامین او پاسخ دهد. این فرامین عبارتند از: نشستن، دراز کشیدن، توقف کردن، آمدن، ایستادن و غیره.

انجام چنین حرکاتی کمترین توقعی است که می‌توان از یک سگ تربیت شده انتظار داشت ولی نکته مهمی که باید در تربیت سگ به خاطر داشت این است که این حرکات تنها با یک فرمان باید به مرحله اجرا درآیند؛ در غیر این صورت اگر شما مجبور شوید چندین بار به سگ فرمان دهید و هر بار صدای خود را از دفعه قبل بلندتر کنید و سگ به همه آنها بی‌اعتنای یا با بی‌میلی گوش دهد، نشانه آن است که تربیت سگ غلط بوده است. اصولاً رفتار سگ‌ها خیلی شبیه به رفتار کودکان است. آنها نسبت به محیط اطراف خود کنجدکاوند و دائمًا در حال جستجو و بررسی چیزهای تازه هستند. مانند کودکان، سگها از خود

رفتارهای مختلفی نشان می‌دهند و با شماست که از بین رفتارهای مختلف، آن دسته از حرکات و رفتارها را که مورد پسند شماست در سگ خود پرورش دهید. یک سگ مانند کودک خواسته‌هایی دارد و برای به دست آوردن آنها طرق مختلفی را امتحان می‌کند و بالاخره راهی را که به خواسته‌اش متنه می‌گردد برای همیشه انتخاب می‌کند. بنابراین اگر سگ دریابد که با ناله کردن، گریه کردن و یا غذا نخوردن می‌تواند توجه شما را جلب کند و چیزی را که می‌خواهد، به دست آورده، در آینده از این روشها استفاده خواهد کرد. ولی اگر از ابتدا به او بفهمانید که کدام حرکت خوب و کدام حرکت زشت است و متوجه شود حرکات زشت باعث خشمگین شدن شما می‌شود، به طور حتم سعی می‌کند حرکات زشت خود را کنار گذارد و با حرکات خوب خود رضایت شما را جلب نماید؛ بنابراین باید سعی شود که رفتارهای صحیح به صورت رفتارهای عادی و همیشگی سگ درآید که این موضوع خود چه بسا تعریف خوبی برای تربیت درست و صحیح می‌باشد.

تعداد کمی از صاحبان سگ از صلاحیت کافی برای تربیت سگ به منظور انجام اعمال ویژه برخوردارند اما در واقع، هر صاحب سگی می‌تواند این وظیفه را انجام دهد و تربیت لازم جهت ایجاد اخلاق و سلوک شایسته و اجتماعی را در سگ به بار آورده. سگی که بدرستی تربیت نشده باشد ممکن است مایه آزار برای دیگران بوده، و حتی عامل تهدید کننده‌ای باشد که موجب غم و بدبختی صاحبیش گردد و مصیبت و فاجعه‌ای برای خود و صاحبشن به بار آورده.

اگر شما سه عنصر کنترل، تداوم و ثبات قدم را در کارتان به کار ببرید مطمئناً موفق خواهید شد. سعی کنید سگ در همان بار اول منظور شما را بفهمد و فرمان شما را اطاعت کند. هرگز به سگ اجازه ندهید که خلاف خواسته شما عملی را انجام دهد.

سگها از دو میان هفته تولد قدرت یادگیری دارند. لذا باید بعضی از درسها مانند توالت کردن را هر چه سریعتر به آنها تعلیم داد. تربیت، اختصاص به زمان و مکان خاصی ندارد بلکه در هر حال و در هر موقعیتی سگ در حال یادگیری

است؛ بنابراین با تشویق و پاداش، کارهای پسندیده سگ را ستایش و کارهای ناپسند آن را تقبیح کنید. این نکته را باید مد نظر قرار دهید که کارهایی که برای بعضی از سگها حالت تنیب دارد ممکن است برای سگهای دیگر خوشایند باشد؛ مثلاً برخی از سگها از این که روی آنها آب پاشیده شود متنفرند یا از صدای بلند می‌ترسند اما این موارد برای بعضی از سگها خوشایند است. نکته دیگری که در امر تربیت با اهمیت می‌باشد این است که مدت هر جلسه آموزش باید در ابتدا کوتاه باشد مثلاً در هر نوبت ۱۵ دقیقه کافی است اما با پیشرفت کار می‌توانید طول مدت تمرین را افزایش دهید. هرگز سعی نکنید پس از اینکه سگ یا توله سگ بی‌حواله شد و علاقه‌اش را جهت ادامه کار از دست داد اصرار بر ادامه تمرین داشته باشید. سعی کنید جلسات تربیت تداوم داشته باشد و طوری برنامه‌ریزی کنید که زمان خاصی از روز برای این امر اختصاص باید. در صورتی که سگ از اجرای فرمان شما سر باز زد همیشه او را سرزنش نکنید زیرا گاهی اوقات حیوان اصلاً منظور شما را نمی‌فهمد و لذا باید جهت تفہیم منظور خود به سگ تلاش کنید. پس از اینکه سگ فرمان شما را بدرستی اجرا کرد تشویقش کنید و جایزه‌ای به او بدهید. اگر سگتان به شما علاقه دارد و از هوش متعارفی نیز برخوردار است با بکارگیری مطالب این کتاب می‌توانید او را تربیت کنید. اما اگر حیوان، شما را دوست ندارد، از شما مراقبت نمی‌کند، احتمل، بی‌توجه و بی‌علاقه و سر به هواست پیشنهاد می‌شود که از دستش خلاص شوید و سگ دیگری اختیار نمایید زیرا تلاش برای تربیت چنین سگی نتیجه مطلوبی ندارد و آموزش حیوان نیازمند صبر و حوصله فراوانی است. تا حدامکان باید از تنیب بدنه سگ خودداری کرد؛ و تنها هنگامی که سگ عمدآ اقدام به گاز گرفتن نمود او را تنیب کنید و به او بفهمانید که این حرکت اصلاً و در هیچ زمانی قابل تحمل نیست. هیچ‌گاه از یاد نبرید که باید از تنیب بدنه سگ خودداری کرد زیرا سگ، شما را دوست دارد و بسیار حساس است؛ لذا با تغییر لحن و آهنگ صدای شما متوجه اشتباہش می‌شود. وقتی سگ شما کار اشتباہی انجام داد با بلند کردن صدایتان تنیبیش کنید و در صورتی که کار مورد پسند شما را

انجام داد با صدای محبت آمیز او را تشویق کنید.

از به کار بردن روزنامه لوله شده (که بدون آسیب رساندن به سگ، تنها با ایجاد صدا باعث ترساندن سگ می‌شود)، جارو، ترکه، دست، زنجیر، قلاوه یا سایر ابزاری که به گمان شما می‌توانید با آنها به سگ ضربه بزنید خودداری کنید زیرا سگ بعدها به طور نامطلوبی نسبت به آنها واکنش نشان می‌دهد. اگر با دستتان سگ را بزنید، حیوان را ترسو بار می‌آورید که همواره از دست شما بترسد؛ در حالی که سگ همواره دست صاحبش را به عنوان وسیله ابراز محبت نسبت به خود می‌شناسد. علاوه بر این هیچ گاه حیوان را تهدید به کتک زدن که از عمل کتک زدن هم بدتر است نمایید زیرا در آینده نسبت به هر دستی که نزدیک او بلند شود، عکس العمل نشان خواهد داد.

استفاده از روزنامه لوله شده جهت تنبیه باعث می‌شود که سگ از کتاب و دفتر هراسان شود. اگر چه گفته می‌شود که کتک زدن با روزنامه لوله شده به سگ آسیبی نمی‌رساند و در عوض صدای برخورد روزنامه با بدن سگ باعث می‌شود که او بترسد و در نتیجه تنبیه شود، این طرز فکر از چند جنبه غلط است؛ اول اینکه اگر فکر می‌کنید که با ترساندن سگ، حیوان را از کارهای ناپسند دور و مجبور به انجام کارهای موردن علاقه خود می‌کنید، مطمئناً در اشتباه هستید؛ دوم اینکه اگر سگ از صدای ناگهانی هراسناک شود بسیار ناپسند و نامطلوب است و بالاخره سوم اینکه شما همواره مجبور خواهید بود برای تنبیه سگ یک روزنامه لوله شده در دسترس داشته باشید و این بزرگترین نقطه ضعف شما برای اصلاح رفتار سگ خواهد بود زیرا اثر لازم را نخواهد داشت. همچنین اگر شما از جارو برای تنبیه سگ استفاده کنید باعث می‌شود که سگ در هنگام جارو کردن خانه فرار کند و در گوشه‌ای پنهان شود. استفاده از زنجیر و قلاوه برای تنبیه سگ باعث می‌شود سگ از آنها نفرت داشته باشد و مانع از بکارگیری آنها شود. علاوه بر تنبیه، در مواقعی که سگ عمل صحیحی انجام می‌دهد باید مورد تشویق قرار گیرد. تشویق نمودن سگ در دو زمان انجام می‌شود یکی

زمانی که سگ کار درستی انجام می‌دهد که در این صورت باید حیوان را آشکارا با دادن شکلات، بیسکویت و غیره تشویق کرد و دیگر زمانی که سعی در تصحیح حرکات و رفتارش دارید، تشویق و تمجید در این حالت نباید زیاد علیٰ و بالوس کردن حیوان همراه باشد ولی انجام آن خیلی مهم است، زیرا ممکن است به رابطه‌ای دوستانه بین سگ و صاحب آن بینجامد. یکی از اشتباهاتی که در تربیت سگ انجام می‌شود این است که بعضی از اشخاص با سگ خود که مرتكب خطایی می‌شود و یا نمی‌تواند یک درس تربیتی را خوب و بسرعت فراگیرد، با تندی رفتار می‌کنند و این عصبانیت را ساعتها ادامه می‌دهند. در حالی که سگ بعد از چند دقیقه فراموش می‌کند چه اشتباهی کرده است و یا چه کاری را انجام نداده است و فقط حس می‌کند که شما از او عصبانی هستید بدون اینکه به دلیل عصبانیت شما پی ببرد. به هر حال بهترین مریبان برای تربیت سگ کسانی هستند که تا حد امکان از عصبانی شدن خودداری کنند. لذا هر وقت رفتار سگ خود را به منظور جلوگیری از کاری و یا به منظور گماشتن به کاری تصحیح کردید، سگ را بعد از این کار نوازش کنید و به او بفهمانید که در هر حال با او دوست هستید. این عمل، یعنی نوازش حیوان را بدون در نظر گرفتن اینکه درگذشته چند بار به تصحیح حرکات حیوان پرداخته‌اید، باز هم انجام دهید و مطمئن باشید نوازش کردن سگ بعد از تصحیح حرکات او اثر منفی‌ای روی پیشرفت کار شما نخواهد داشت بلکه سگ را مطمئن می‌سازد که همه چیز بین شما و حیوان خوب پیش می‌رود و هنوز هم با یکدیگر دوست هستید. موضوع دیگری که پایه و اساس یک تربیت خوب را در سگ ایجاد می‌کند اطمینان متنقابل بین شما و حیوان است. در درجه اول سگ باید مطمئن شود که رفتارهای شما عادلانه و قابل اطمینان است و احساس کند که رفتارهایش همیشه با واکنش‌های معین و ثابتی رو به رو خواهد بود. از نظر تربیتی می‌توان چنین استنباط کرد که بروز برخی از رفتارها در سگ همیشه ممنوع می‌باشد و بعضی حرکات دیگر همیشه مورد تشویق قرار می‌گیرد. بدین

طریق سگ بدون اینکه از رفتارهای ضد و نقیض گیج شود در آرامش به سر خواهد برد. اصولاً برخورد دوگانه کردن در برابر رفتارهای سگ، بزرگترین نقص برای یک تربیت کننده خوب است زیرا سگ تکلیف خود را نمی‌داند و اعتماد خود را از دست می‌دهد؛ در صورتی که امنیت داشتن مهمترین مسئله برای حیوان به شمار می‌رود.

نکته مهمی که در تصحیح رفتار سگ باید در نظر گرفته شود این است که رفتار نادرست حیوان باید فوراً تصحیح شود و عمل تصحیح با کار خلافی که سگ انجام داده است مرتبط گردد، زیرا در غیر این صورت سگ نمی‌فهمد برای کدام رفتار اشتباهش مورد تصحیح قرار گرفته است؛ برای مثال اگر می‌خواهید به سگ بیاموزید که بنشینند و او نمی‌نشیند، باید فوراً با نشاندن سگ به حیوان بفهمانید که چه کاری را باید انجام دهد و اگر بخواهید رفتار او را تصحیح کنید باید این تصحیح خیلی فوری صورت گرفته، با رفتار اشتباهی که انجام داده مرتبط باشد. توجه به این نکته ضروری است که هیچ کدام از کارهایی که برای تربیت سگ انجام می‌دهید، باید برای حیوان ناخوشایند باشد. سعی کنید عمل تصحیح رفتار سگ با فریاد یا کتک زدن همراه نباشد و چه بهتر است که به جای کلمه تنبیه در مورد سگ کلمه تصحیح رفتار به کار رود.

نکته قابل توجه دیگر آن است که هرگز موقعی که سگ را صدمی کنید که نزد شما باید و یا خودش چنین کاری انجام می‌دهد نباید به او امر و نهی کنید و باید رفتارش را تصحیح نمایید، زیرا معمولاً سگ رفتار اشتباه خود را بزوید فراموش می‌کند و نخواهد فهمید که کدام رفتارش را می‌خواهید تصحیح کنید؛ در این موقع، حیوان عمل تصحیح و تذکر شما را با آخرین کاری که انجام داده است، یعنی آمدن نزد شما بربط می‌دهد و بعد از چند بار تکرار این عمل دیگر نزد شما نخواهد آمد و یا نسبت به آمدن نزد شما از خود تردید نشان می‌دهد.

سگ را وادار کنید تمامی تمرینها را در زمان تعیین شده و به طور کامل انجام دهد. به منظور رسیدن به این هدف، خودتان نیز باید در کارتان مصمم باشید. شما باید در هر بار درس‌هایی را که در مراکز تربیت سگ به آنها تعلیم داده

می‌شود را به سگ آموزش دهید و علاوه بر این، فرامین را به شکلی صحیح تلفظ کنید؛ بطور مثال، به این صورت نباشد که در یک جلسه به سگ بگویید جیمی - بیا و در جلسه بعد به سگ بگویید جیمی - بدو و از سگ انتظار داشته باشید که سریعاً فرمان شمارا اطاعت کند زیرا سگ معنی کلمات شمارا نمی‌فهمد بلکه با تشخیص لحن صدای شما فرمان شمارا اطاعت می‌کند و به کار بردن کلمات متفاوت برای یک فرمان، باعث گیج شدن حیوان می‌شود. مهمترین عاملی که قبل از هم متذکر شدیم کنترل می‌باشد. اما به منظور اعمال کنترل کامل روی سگ، در ابتدا شما باید بر رفتار خودتان کنترل کافی داشته باشید. اگر در طی دوره تربیت، صبر و حوصله‌تان را از دست بدید مسلماً کنترلتان را هم از دست خواهید داد. دادزدن، نقزدن مدادوم، عصبانی شدن و ناراحتی که منجر به تنفسه بدنی سگ شود همگی باعث گیج و بی‌حوصله شدن حیوان می‌گردند. اگر سگ فرمان شمارا اطاعت نمی‌کند، به این معنی است که حیوان در شش را خوب یاد نگرفته یا از رفتار شما ترسیده است. در این صورت سگ نیازمند یادگیری است نه تنفسه. توصیه می‌شود زمانی را برای تربیت انتخاب کنید که حداقلر صمیمیت بین شما و سگتان وجود داشته باشد. اگر چنین زمانی را انتخاب کنید حداقلر بازدهی را از نظر آموزش خواهید داشت و باعث می‌گردد دوستی شما و حیوانتان بیشتر از گذشته شود. تمام جلسات تربیت را با تشویق و نوازش سگ و با خاطره‌ای خوش به پایان ببرید. پس از چند جلسه تعلیم در خواهید یافت که سگ شما یکی از درسهایش را با علاقه بیشتری انجام می‌دهد و آن احتمالاً درسی است که با طبع و سرشت حیوان تناسب بیشتری دارد مانند آوردن یک شیء و دادن آن به دست شما که برای سگهایی که جهت شکار پرندگان تربیت می‌شوند درس آسانی است.

اگر شما هر جلسه درس را با احساسی خوش‌آیند و مطبوع به پایان ببرید موجب می‌گردد که جلسه بعدی را با شوق و اشتیاق بیشتری آغاز کنید. مجدداً یادآوری می‌شود که تنفسه یا تشویق باید فوراً پس از انجام کار صورت گیرد زیرا حافظه سگها و بخصوص توله سگها محدود است و در نتیجه مدت زمان کوتاهی پس از انجام کاری که شایسته تنفسه یا تشویق است آن را فراموش

می‌کنند؛ بنابراین اگر بعد از گذشت مدتی آنها را تنبیه یا تشویق کنید نمی‌فهمند که به خاطر کدام رفتار، سزاوار تشویق یا تنبیه بوده‌اند و در نتیجه منجر به سردرگمی سگ یا توله سگ می‌گردد.

هرگز بلافضله بعد از غذاخوردن سگ، برنامه تربیت را شروع نکنید زیرا غذاخوردن باعث تبلیغ شدن سگ شده و موجب می‌گردد که نتیجه مطلوب را به دست نیاورید. وقتی معدہ سگ خالی است سرزنه‌تر بوده، به تکه غذایی که به عنوان جایزه به آن می‌دهید علاقه بیشتری نشان می‌دهد. این تکه غذا را می‌توان از هر غذایی که سگ به آن علاقه دارد انتخاب کرد مثل تکه کوچکی از همبرگر، جگر پخته، بیسکویت خُرد شده و یا هر گونه غذای موجود در بازار. تشویق سگ؛ دادن تکه غذا، تنها برای توله سگها کاربرد دارد اما وقتی سگ بالغ و بزرگ است و در درسش پیشرفت می‌کند، بهترین پاداشی که شما می‌توانید به او بدهید تحسین و تمجیدی است که با نوازش کردن و تغییر آهنگ صدایتان انجام می‌دهید.

نکته مهم دیگری که در امر تربیت سگ باید یادآور شد اینست که بهتر است همیشه تنها یک نفر امر تربیت سگ را بر عهده بگیرد زیرا اگر دو یا چند نفر به امر تربیت حیوان بپردازند موجب گیج شدن او و در نتیجه موجب عدم موفقیت در کار می‌شود. همواره تربیت سگ را با این فرض آغاز کنید که حیوانات از هوش بالایی برخوردار است. اگر این طور به نظر می‌رسد که سگ قادر به فهمیدن بعضی از درسها نیست روش تعلیمان را اصلاح کنید زیرا عدم یادگیری به خاطر این است که شماروش صحیح تربیت را به کار نبرده‌اید؛ بنابراین مشکل از شماست نه از سگ. این عقیده را در ذهن خود ثبیت کنید که عکس تشویق، تنبیه یا سرزنش نیست بلکه به جای تنبیه کردن، روش صحیح عمل را به سگ یاد دهید. به عبارت دیگر سگ را به خاطر انجام صحیح یک عمل تشویق کنید و در هنگام ارتکاب اشتباه دوباره درس داده شده را تکرار نمایید.

قبل از اینکه شروع به تربیت سگ نمایید در مورد روانشناسی و الگوهای رفتاری گوشتخواران مطالعه کنید و اگر تازه صاحب یک سگ شده‌اید مدتی را برای آشنایی با سگ صرف نمایید. باز هم یادآوری می‌شود که صبر و شکیبایی، ثبات قدم و پرخورد صحیح با مشکلات از ملزمات کار تربیت صحیح است. ابزاری که در امر تربیت به آنها نیاز دارید عبارتند از:

- ۱- یک رشته بند طویل از جنس چرم، نایلون و یا طناب و امثال آن به طول ۱۵ تا ۲۰ متر.

۲- یک عدد زنجیر نسبتاً کوتاه دولا به نام زنجیر پرتاپ.

۳- یک قلاude نرم و عریض که دو تا از مهره‌های گردن را پوشاند.

اغلب اتفاق می‌افتد که در موقع تعلیم یا در موقع عادی مجبور شوید به خاطر یک بی‌انضباطی و یا عدم اطاعت، سگ را تنبیه کنید؛ برای انجام این کار، اولاً باید سگ (مخصوصاً در موقع تعلیم) از حوزه اختیار خارج نباشد و برای این منظور همان بند بلند لازم است. به وسیله بند مذکور می‌توان سگ را همیشه در حوزه اختیار خود داشت. زنجیر پرتاپ نیز برای متنه ساختن و ترانسندن حیوان به کار می‌رود. به این صورت که اگر فاصله حیوان از مرتبی در حدود ۱۵ متر باشد و سگ در صدد برآید که طبق عادت ذاتی اش شیئی را از روی زمین بخورد، برای بازداشتن او از این عمل ابتدا باید با تکرار کلمه نه حیوان را متوجه کرد و اگر اطاعت نکرد، اینجاست که زنجیر پرتاپ به کار می‌آید و باید زنجیر را به کنار سگ پرتاپ کرد و در عین حال کلمه نه را تکرار کرد. پرتاپ زنجیر باعث ترساندن حیوان می‌شود و کلمه نه او را متوجه عمل غیر مجاز و ناپسندش می‌نماید و بالاخره حیوان می‌فهمد که این عمل، مورد پسند صاحبیش نیست و باید از انجام آن خودداری نماید. زنجیر پرتاپ را می‌توان هر وقت رفتار ناشایستی از سگ سرزد یا از انجام فرمانی سر باز زد به کار برد اما بند طویل باعث می‌شود که در فواصل مختلف، ارتباط سگ با صاحبیش حفظ شود.

باید عادت کنید که انتهای زنجیر یا بند طویل را همیشه با دست راست و

قسمت میانی زنجیر را با دست چپ بگیرید و سگ همیشه در طرف چپ شما

قرار گیرد. در هر حال باید دقت نمود که با گرفتن بند قلاده و یا زنجیر به حیوان فشار نیاید و موجب ناراحتی او نشود.

بعد از اینکه صاحب یک توله سگ یا سگ شدید، مکرراً با حیوان بازی کنید و به او یاد دهید که بدون حرکت سرجایش بایستد. این کار را می‌توان وقتی که سگ به طور صحیح سرجایش ایستاده بسادگی با تحسین و نوازش سگ انجام داد. در حین نوازش کردن از واژه بایست! استفاده کنید. این کار باعث می‌شود که سگ در موقع تیمار کردن به آرامی بایستد.

رفتار سگ با غریبه‌ها

این مطلب بسیار مهم است که اصولاً اگر شخصی سگ نداشته باشد بهتر از آنست که سگش که با هزاران زحمت و مرارت تهیه و نگاهداری شده است با هر شخص بیگانه‌ای مأذون شود و به هر نوازشی تسلیم و یا در خیابان و معابر با هر روی خوش بیگانه‌ای هم گام شود. مایه بسی غرور است که سگ با بیگانه بیگانه و با آشنا و اهل خانه مهریان و مطیع باشد. اصولاً سگ باید طوری تربیت شود که با وجودی که با غریبه‌ها مژا است و دلیستگی پیدا نمی‌کند دارای روحیه‌ای خشن و شرارت بسی موقع نباشد. سگ باید درک کند هر موقع که صاحبیش حضور دارد، آرام و ساكت باشد و عادت کند و بفهمد که باید مردم را از خود بترساند. باید درک کند که دفاع از جان و مال صاحبیش جزء وظیفه اوست. مخصوصاً سگ پاسبان باید یاد بگیرد که در غیبت صاحبیش حراست اموال و متعلقات صاحبیش به عهده او می‌باشد.

هنر و سگ

اگر سگی مانند بند بازها آنقدر مسلط باشد که مثلاً بتواند روی دو دست خود، از پله‌ها پایین بساید و یا روی دو دست خود راه برود، بسیار تماشایی و بسیار دلپذیر است. اما برای تعلیم این هنرها و امثال آن باید حوصله کافی به خرج داد. آسانترین و ساده‌ترین هنرها تعلیم دست دادن است که سگ هر قدر هم

خرفت باشد در مدت کوتاهی این درس را تقریباً بدون زحمت می‌آموزد. از همان زمان تولگی و حتی زمان شیرخوارگی اگر هر وقت که سگ نزد شما آمد به او بگویید دست بدء و با دست، دست راست حیوان را لمس کنید و او را نوازش نمایید کم کم به این کار عادت می‌کند ولی در این حالت اجازه ندارید دست حیوان را تکان بدهید، زیرا مفاصل آن ظریف است، و در نتیجه، یک حرکت غیر عادی ممکن است موجب درد و ناراحتی حیوان گردد. بهترین فرصت برای تعلیم این درس موقعی است که حیوان خود نزد شما می‌آید؛ مثلاً مایل باشد با شما بازی کند آن وقت می‌گویید دست بدء؛ به محض اینکه دست داد او را به همین حالت چند لحظه نگاه دارید و در همین حال با ذکر کلمات آفرین و امثال آن او را نوازش کنید. در موقع دادن اسباب بازی مثل توب و یا بردن به گردش قبل از درس دست دادن را تکرار و تمرین کنید.

سگها معمولاً برای گرفتن توب بازی و یا طعمه روی دو پا بلند می‌شوند، در این موقع بهترین فرصت است که می‌توان راه رفتن روی دوپا و یا رقصیدن را به او آموخت؛ برای این منظور باید طعمه و یا توب را مدتی به این طرف و آنطرف بچرخانید.

تعلیم پیداکردن اشیاء

موقعی که سگ در محوطه جست و خیز می‌کند و به اطراف می‌دود بهترین فرصت است که بتوان او را برای آوردن و یا پیداکردن شیئی تعلیم داد. هر گاه شیئی را در مقابل چشم حیوان پرتاب کنید سگ با فراست حیوانی و طبیعی مخصوص به خود، دنبال آن شیء می‌دود و سعی می‌کند آن را به دندان بگیرد. در این موقع باید به سگ بیاموزید که آن شیء را نزد شما بیاورد. وقتی حیوان شیء پرتاب شده را بادندان گرفت، با فرمان «بیا» و یا «بیار» او را به طرف خود بیاورید و با فرمان «بده» شیء را از حیوان بگیرید و در همین حال او را نوازش کنید.

به این طریق، بزودی شاگرد باهوش با تعلیم «بیار» و یا «بسه» یاد گرفته است که باید چیزی را که برایش پرتاب می‌شود برای صاحبش بیاورد و بخوبی درک کرده است که این بازی قشنگ تکرار خواهد شد.

موقعی که سگ پس از چند روز تمرین این درس را یاد گرفت و باصطلاح ماهر شد، عمل پیدا کردن اشیاء را نیز یاد گرفته است. در این درس باید سگ یاد بگیرد شیئی را که بوی صاحبش را می‌دهد بدون اینکه دیده باشد و از مخفیگاه آن مطلع باشد پیدا کند و بیاورد.

روش تعلیم

شیئی را با دست لمس کنید و در محلی مخفی نمایید و ابتدا سگ را با گفتن کلمه «پیدا کن» چندین مرتبه به محل مخفیگاه هدایت کنید؛ ملاحظه خواهید کرد که با حوصله و تمرین چندین روزه در دفعات بعد بدون کمک شما حیوان شیئی را که مخفی نموده اید پیدا کرده، نزد شما می‌آورد و تصدیق می‌کنید که تعلیم این درس برای شما بهترین لذت و تفریح محسوب می‌شود. برای تعلیم این درس و پرتاب اشیاء به روش یاد شده و یا مخفی کردن شیئی برای پیدا کردن باید ابتدا از قطعه‌ای چوب و یا توب بازی استفاده نمود.

پرتاب سنگ برای این منظور بسیار بی معنی و خطرناک است، زیرا اولاً ممکن است سگ سنگ را پیدا نکند و ذوق حیوان برای پیدا کردن یا آوردن اشیاء از بین برود و ثانیاً چه بسانگ به دندان حیوان صدمه وارد کند.

تعلیم پریدن از روی موانع

در موقع گردش در مزارع و راهپیمایی اغلب اتفاق می‌افتد که با نهرهای بزرگ و یا سایر موانع برخورد می‌کنید که لازم است از روی آنها بپرید و اگر سگ پریدن را یاد نگرفته باشد ناگزیر یا باید حیوان را بغل کنید و به آب بزنید و با از همانجا مراجعت نمایید. همچنین سگ باید قادر باشد از روی موانع عمودی نیز بپرد. برای تعلیم این درس باید یک مانع عمودی تهیه کنید و سگ را قلاده بزنید و بطوری که در شکل زیر ملاحظه می‌شود او را از روی مانع وادر به پریدن کنید.

در این حالت سگ باید بفهمد که دویدن و یا گذشتن از کنار مانع و یا از زیر آن مورد نظر نیست. و علاوه بر این نباید بدنش با مانع برخورد کند. طریقه عمل به این صورت است که ابتدا باید خود شخص با گفتن کلمه «پر» از روی مانع بپرد و سگ را (با قلاده و زنجیر) برای این کار

کمک و هدایت نماید و در همان لحظه که حیوان می‌پرد باید کلمه «بپر» را تکرار نماید و سپس او را نوازش کند. شکل زیر آموزش پریدن بدون استفاده از زنجیر را نشان می‌دهد. لازم به یادآوری است که در ابتدای کار باید مانع بیش از ۲۵ تا ۳۰ سانتی‌متر ارتفاع داشته باشد ولی بعد از چندی که حیوان تا حدی برای انجام این کار آماده شد می‌توان ارتفاع مانع را بتدریج زیادتر نمود و در این حالت باید سعی شود که پرش از ارتفاع خیلی زیاد حیوان را ناراحت نکند.

علاوه بر این می‌توانید همزمان با تعلیم «بیار» وقتی سگ چیزی را برای شما می‌آورد موانعی در سر راه او قرار دهید تا مجبور به پریدن از روی آنها شود. بعد از اینکه سگ تعلیم «بیار» را بخوبی یاد گرفت می‌توانید از او بخواهید روزنامه یا کفستان را برای شما بیاورد.

تعلیم توالت رفتن

کلیات

معمول‌آدو حالت در توالت کردن سگ مطرح است. حالت اول موقعی است که سگ را از خانه به بیرون می‌برند و حالت دوم استفاده از روزنامه برای توالت کردن سگ در منزل می‌باشد. بیرون بردن سگ از منزل بهترین طریقه است و بستگی به این دارد که بیرون از منزل خود حیاط یا با غچه‌ای داشته باشید. توله سگ براساس غریزه‌اش تمایل دارد که جهت دفع مدفوع یا ادرار از لانه‌اش خارج شود. بنابراین شما باید به سگ آزادی لازم جهت خارج شدن از لانه‌اش را بدهید. اما اگر می‌خواهید زمان مدفوع یا ادرار کردن حیوان را تنظیم کنید مانع خارج شدن توله سگ از لانه‌اش شوید. وقتی توله سگ در داخل خانه در گوشه‌ای از اتاق محدود می‌شود باید یادگیرد که در آنجا ادرار نکند. اگر توله‌ای به طور غیر عمد این محل را خیس کرد بآرامی به او توجه دهید و فوراً حیوان را به محلی در بیرون اتاق که قبلاً در آنجا ادرار کرده است هدایت کنید تا به خاطر بسپاردنها محلی که اجازه دارد ادرار کند آنچاست. در هر حال باید نسبت به توله سگ خیلی ملایم و با انعطاف برخورد کرد، زیرا توله‌ها در این سن احتیاج دارند که زود به زود ادرار کنند لذا گفته می‌شود تا سن ۱۵ هفتگی توله‌ها یک ساعت به یک ساعت و پس از آن در فواصل دو ساعت به دو ساعت به خارج از خانه برد شوند. معمولاً سگها بعد از فعالیت، پیاده روی و بعد از غذا خوردن و قبل از خواب نیاز به ادرار کردن دارند؛ بنابراین گفته می‌شود در این موقع جهت توالت کردن آنها را به خارج از خانه ببرید. برخی از سگها قبل از توالت کردن ابتدا شروع به بوکشیدن زمین می‌کنند؛ از این رو شما می‌توانید متوجه شوید که باید آنها را به خارج خانه ببرید.

به جای اینکه شما سگ را به خارج از خانه حمل کنید اجازه دهید سگ با پای خودش به خارج برود در این صورت یاد می‌گیرد در موقعی که نیاز دارد به خارج خانه برود.

تواتر کردن در جعبه

اگر شما تمایل دارید سگتان را طوری تربیت کنید که در جعبه تواتر کند، موادی که در کف جعبه قرار می‌دهید بسیار مهم است. اگر توله سگ بر روی خاک اره متولد و در همان جا هم از شیر گرفته شده باشد، برایش یک جعبه فراهم کنید که در کفس موادی مانند خاک اره یا تراشه وجود دارد تا عمل دفع را در آنجا انجام دهد. در کف جعبه باید از همان ماده‌ای استفاده کنید که در جعبه محل تولد توله سگ وجود داشت. به سگ بفهمانید که مظور از فراهم کردن جعبه چیست و پس از آن سگ برای همیشه از جعبه به عنوان محل دفع استفاده خواهد کرد.

استفاده از روزنامه به عنوان محل تواتر

اگر شما صاحب سگ بالغی شدید که راه و رسم زندگی در خانه را آموختش ندیده است، با آن حیوان مثل یک توله سگ برخورد کنید.

توله سگها بعد از غذاخوردن، آب خوردن، قلم زدن و یا بازی کردن تواتر می‌کنند. قبل از اینکه به سگ یاد بدهدید جهت تواتر کردن به خارج از خانه برود استفاده از روزنامه را در خانه به حیوان بیاموزید. علاوه بر این، دکتر دامپزشک به شما توصیه می‌نماید قبل از واکسن زدن توله سگ حیوان را با خیابان نبرید چرا که امکان ابتلا به بیماریهای واگیر وجود دارد. لذا استفاده از روزنامه برای افرادی که در آپارتمان زندگی می‌کنند مفید خواهد بود. بنابراین یک محوطه کوچکی را در نظر بگیرید و تمام این محوطه را از چندین لایه روزنامه پوشانید و صبر کنید تا توله از آنها استفاده کند، سپس روزنامه‌های خیس شده را با روزنامه‌های خشک تعویض نمایید. این کار را یک یا دو روز ادامه دهید سپس یک قسمت کوچک از محلی را که به وسیله روزنامه پوشانده شده بدون روزنامه بگذاردید به این امید که توله سگ در آن محل ادرار نکند اگر توله سگ این محل را خیس کرد به او توجه دهید؛ حیوان را روی روزنامه بگذاردید تا بفهمد که تنها محلی که می‌تواند ادرار کند روی روزنامه است. به مرور زمان وقتی توله سگ دلیل پوشانده شدن زمین را با روزنامه فهمید می‌توانید فضایی را که از روزنامه پوشانده شده محدودتر کنید و مرتب روزنامه

خیس شده را تعویض نمایید تا زمانی که توله سگ آنقدر بزرگ شود که بتواند به خیابان برود. معمولاً در شب برای توله‌سگ راحت‌تر است که آب نخورد زیرا به حیوان کمک خواهد کرد که ادرار خود را کنترل کند؛ بنابراین حداقل دو ساعت قبل از خواب به توله‌سگ آب ندهید و حتماً قبل از خواب حیوان را بپرورن ببرید و یا از روزنامه استفاده کنید. نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

- ۱- بو کشیدن زمین اولین نشانه تعامل سگ جهت ادرار کردن می‌باشد. بنابراین، شما فقط چند ثانیه وقت دارید که توله سگ را روی روزنامه بگذارید.

- ۲- بسرعت حیوان را بلند کنید و روی روزنامه بگذارید. روزنامه به دلیل قابلیت جذب بالا بهترین وسیله برای این منظور است.
- ۳- اگر بتوانید تکه‌هایی از روزنامه کثیف شده رانگه دارید می‌توانید جهت تشویق سگ به منظور توالت کردن در محل مورد نظرتان از آن استفاده کنید.

در اینجا مذکور می‌شویم که بعضی از توله سگ‌ها ذاتاً از اینکه روزنامه‌ای در زیر پایشان باشد متنفرند بنا براین به این توله‌ها بهتر است سریعاً روشن توالت کردن در خارج خانه را بیاموزید.

حال مروری خواهیم داشت بر مطالب گفته شده در مورد توالت بر روی روزنامه:

۱- توله سگ را در اتاقی که
پاسانی قابل تمیز شدن است
محبوس کنید و کف اتاق را با
روزنامه مغروش نمایید. وقتی
توله سگ به توالت کردن در یک
نقشه عادت کرد سایر روزنامه‌ها
را بردارید. شما می‌توانید
تدریجاً روزنامه را برداشته،
سرانجام آن را کنار در قرار دهید.

۲- در یک روز خوب و آفتابی
روزنامه را در خارج خانه قرار
دهید. روز بعد روزنامه را به طور
کل بردارید. به طور حتم سگ
جهت توالت کردن به خارج
خانه خواهد رفت. پس از انجام
این کار حیوان را تشویق کنید.
مرافق بایشید سگ جهت پیدا
کردن روزنامه دوباره به طرف در
خانه بر نگردد.

توالت کردن در خارج خانه

برای کسانی که تازه صاحب سگ شده‌اند و در نتیجه در امر نگهداری سگ
مبتدی هستند توالت کردن نابه جا معرض بزرگی است اما با کمی صبر و حوصله

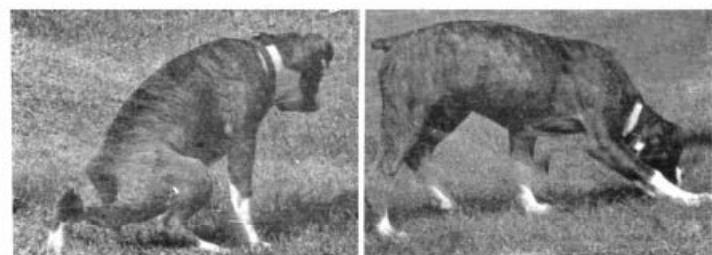
می‌توان آن را حل کرد. سگها معمولاً تمايل دارند در جاهایی که خودشان یا سایر سگها توالت کرده‌اند اقدام به دفع ادرار و مدفع نمایند. بنابراین اگر برایشان ممکن باشد به چنین محلهایی می‌روند. توله سگها به طور حتم پس از نوشیدن مایعات یا بیدار شدن از خواب و در عرض نیم تا یک ساعت پس از غذا خوردن دفع ادرار یا مدفع می‌کنند لذا در این موقع حیوان را به محلی که برای توالت کردن ذر نظر گرفته‌اید منتقل کنید و با زنجیر نگه دارید. این محل ممکن است قسمتی از باغ که دارای خاک معمولی است باشد یا اینکه محل خاصی برای حیوان تعییه شود. قبل و بعد از توالت کردن با توله سگ بازی کنید و در عین حال کلمات خاصی را به زبان آورید. این کلمات بعدها به عنوان فرمان یا علامتی جهت توالت کردن به کار خواهد رفت، اما دقت کنید که این فرمان با فرمانهای دیگر کاملاً تفاوت داشته باشد.

اگر شما به سگ مهلت دادید تا از خانه خارج شود و عمل دفع را انجام دهد ولی سگ پس از بازگشت به داخل خانه، زمین یا فرش را کشیف کرد باید به او بفهمانید که کارش اشتباه بوده و با گفتن واژه شرم کن حیوان را سرزنش کنید. چندین بار این واژه را تکرار کنید و سپس با عجله او را به بیرون از خانه ببرید. اگر حیوان بیرون از خانه مدفع کرد، او را مورد تشویق قرار دهید.

اگر تازه صاحب یک توله سگ شده‌اید، تعطیلات آخر هفت‌تار را به آن اختصاص دهید و کل روز را جهت تعلیم توالت رفتن صرف کنید. اگر شما در زمان بیداری توله سگ آن را تحت نظر قرار دهید و محل مورد نظرتان جهت دفع کردن را به حیوان نشان دهید، توله سگ در دفعات بعد از آن محل استفاده می‌کند. اگر چه تعطیلی کسل کننده‌ای خواهد بود ولی بهتر از این است که به طور منقطع ساعتها یا روزها را صرف تعلیم توالت رفتن به سگ نمایید. به توله سگی که سن بیشتری دارد می‌توان به طور کامل در خلال یک تعطیلی آخر هفته توالت رفتن را تعلیم داد. از تنبیه توله سگهایی که به اشتباه در جاهای ممنوع توالت می‌کنند اجتناب کنید و به جای تنبیه کردن واژه شرم کن را چندین بار تکرار کنید.

دوباره یادآوری می‌شود که توله سگهایی که به طور آزاد در خانه رفت و آمد می‌کنند معمولاً در جاهای منع نیز توالت می‌نمایند. برای جلوگیری از این کار آنها، وقتی احساس کردید حیوان آماده دفع کردن است او را به حیاط ببرید و در جای خاصی که کف آن از سایر قسمتها متمایز است قرار دهید؛ حیوان خیلی سریع به این محل عادت می‌کند. در اینجا یک مسئله را متذکر می‌شویم که اگر حیوان در دفع کردن مشکل دارد می‌توانید از شیاف مقعدی کوکان استفاده نمایید. وارد کردن شیاف باعث تحریک عمل دفع می‌شود لذا حیوان را به محلی که برای توالت درنظر گرفته‌اید منتقل نمایید. نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

۱- ایستادن پشت در نشانه این
است که سگ می‌خواهد جهت
توالت کردن به خارج برود.

۲- سگها دوست دارند در محل قبلي‌شان توالت کنند لذا با قبلي‌شان توالت کنند آن محل را پيدا می‌کنند.

۳- وقتی سگ در حال توالت کردن است با گفتن کلماتی مثل «عجله کن» سگ را تشویق به این کار کنند.

افرادی که صاحب سگهای کوچک خانگی هستند نیز تمایل دارند با وجود اینکه سگ توالت کردن روی روزنامه یا داخل جعبه توالت را یادگرفته جهت توالت کردن به خارج خانه بروند. به منظور تعلیم توالت در خارج خانه، ابتدا روزنامه و جعبه توالت را به خارج از خانه منتقل کنید. وقتی احساس کردید زمان توالت کردن توله سگ فرا رسیده آن را به خارج خانه ببرید و در محل مورد نظر قرار دهید. توله سگ به کمک قدرت بویایی اش محل توالت کردن را پیدا می‌کند و لازم نیست شما خودتان را به زحمت بیندازید. توله سگ پس از مدتی به این محل عادت می‌کند. روزنامه‌ای که برای تشخیص محل توالت در خارج خانه قرار داده اید را بتدریج کوچک و کوچکتر کنید تا اینکه سرانجام کاملاً آن را بردارید. در صورت استفاده از جعبه نیز موادی را که در کف جعبه توالت قرار می‌دادید کم خارج کنید و بعد از گذشت چند روز جعبه را بردارید. با گذشت زمان شما هر روز قسمتی از مواد جانبی موجود در محل توالت را بردارید تا اینکه نهایتاً تنها زمین یا سبزه باقی بماند. بعد از سپری شدن این مدت باید سگتان کاملاً تربیت شده باشد. به طور حتم وقتی شما روزنامه را از خانه به حیات آورده باید آن را با قرار دادن چند قطعه سنگ در گوشه‌هایش ثابت کنید تا باد آن را حرکت ندهد.

در انتها یادآوری می‌شود که قدم زدن باعث تحریک حیوان جهت توالت کردن می‌گردد. حیوان در ده دقیقه اول این کار را انجام می‌دهد لذا حیوان را با زنجیر در محل مورد نظرتان برای توالت کردن نگه دارید و پس از مدفوع کردن با خاک انداز مدفوع را بردارید و در سطل آشغال بیندازید.

عدم موفقیت در تعلیم توالت کردن

جهت زندگی در خانه محدودیتهایی را برای سگ تعیین کنید ولی هرگز سگ را برای اشیاهی که مرتکب می‌شود سرزنش نکنید زیرا این کار باعث جری تر شدن

حیوان می‌شود. باید پس از اینکه سگ مرتكب اشتباہی شد او را در قفس محبوس و زندانی کنید و باعث انزجار او از قفس گردید؛ چراکه حیوان باید قفس را به عنوان جایی امن جهت استراحت دوست داشته باشد. محلی را که اشتباها سگ کشیف کرده با ضد عفوونی کننده بی‌بو تمیز کنید زیرا بروی ساعت شده از محل، سگ را جهت توالت کردن مجدد در آنجا ترغیب می‌کند. ضد عفوونی کننده باعث از بین رفتن میکروبهای نیز می‌گردد. در موقع کار از دستکش لاستیکی استفاده کنید.

تعلیم ماندن در قفس

سگی که از زمان تولگی نگهداری در قفس را یاد گرفته، به آن به عنوان پناهگاه مطمئنی نگاه می‌کند. سگها ذاتاً دوست ندارند محل خوابشان را کشیف کنند لذا براحتی می‌توان آنها را جهت زندگی در خانه تعلیم داد. قرار دادن توله سگها در قفس نه تنها موجب تمیز ماندن خانه می‌گردد بلکه در این حالت توله‌ها با مدفع عشان در تماس نبوده و از آلوده شدن آنها با انگلها جلوگیری می‌شود. در این ارتباط نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

- وقتی کار دارید سگ را درون قفس قرار دهید. مطمئن شوید که کف قفس نرم است. همچنین یک کاسه آب تازه و یک اسباب بازی جهت جوییدن در اختیار حیوان قرار دهید.

- در یک روز بیش از ۲ تا ۳ ساعت سگ را درون قفس نگذارید.

- در کف قفس یک تکه روزنامه قرار دهید تا توله سگ آن را به عنوان اولین محل توالت کردن بشناسد.

جلوگیری از جویدن اشیاء

توله سگها و سگهای جوان در هنگام دندان درآوردن به شیشه برای جویدن نیاز دارند زیرا رشد دندان باعث ایجاد درد در لته می‌شود و آنها را وادار می‌کند برای تسکین درد اقدام به جویدن اشیاء نمایند و این عمل باعث می‌شود دندانهای شل بیفتند و دندانهای دائمی در زمان مناسب از لته‌ها خارج شوند. همچنین جهت اطمینان از شکل گیری صحیح فک و سفت بودن دندانها در فک لازم است شیشه جهت جویدن در اختیار توله سگ قرار گیرد. سگهای بالغ نیز به طور غریزی به منظور تمیز کردن دندانها، ماساژ لته‌ها و ورزش دادن فکها تمایل به جویدن ساقه و ریشه درختان یا سایر اشیاء دارند. به همین دلیل ممکن است توله سگها و سگهای جوان باعث تخریب اشیای گرانبها شوند. وقتی سگها به طور غریزی، بخصوص در مواقعی که درد آنها زیاد است، چیزی را می‌جونند توجهی به ارزش آن شیء از نظر صاحبشان ندارند. بنابراین بهترین کار این است که اشیای گرانبها را دور از دسترس توله سگ قرار دهید و برای کمک به کاهش درد شیشه راجهٔ جویدن در اختیار توله سگ بگذارید. چیزی که جهت جویدن در اختیار توله سگ قرار می‌دهید باید مورد علاقه او باشد و نیز برای سگ بی خطر باشد. شیشه که جهت جویدن در اختیار سگ قرار می‌گیرد باید شکننده یا غیرقابل هضم باشد زیرا

اگر تکه‌ای استخوان در اختیار سگهای کوچک جهت قرار گیرد به تکه‌های کوچک شکسته و باعث سوراخ شدن مری و نهایتاً مرگ حیوان می‌گردد و اگر چیز غیرقابل هضمی باشد مثل عروسکهای پلاستیکی یا لاستیکی موجب

انسداد روده شده که اگر بی درنگ با عمل جراحی خارج نشود موجب مرگ توله سگ می گردد. یک کفش لاستیکی بزرگ جهت جویدن در اختیار سگ قرار دهد اما دقیق کنید که پاشنه لاستیکی، میخها، بندکفش و سایر قسمتهای آهنی مثل سگک کفش وغیره جدا شوند. یک تکه پاشنه لاستیکی ممکن است منجر به انسداد روده گردد و اگر میخی در کفش وجود داشته باشد موجب پارگی دیواره مری می گردد. مشکلی که وجود دارد اینست که ممکن است توله سگ این کفش را با کفش گرانبهای شما اشتباه بگیرد و کفش شما را بجود.

پوست دباغی نشده (خام) خشک که به اندازه و اشكال مختلف ساخته می شوند، در فروشگاهها موجودند و می توان برای این منظور از آنها استفاده کرد اما نمی توانند خیلی کارساز باشند زیرا پس از مدتی توسط آب دهان سگ مرطوب و توسط حیوان بلعیده می شوند. با وجودی که خطری برای سگ ندارند، ولی در این اواخر مواردی از خفگی ناشی از گیرکردن تکه ای پوست خام در گلوی سگ گزارش شده است. علاوه بر این برخی از دامپزشکان مواردی از پوست حاد ناشی از وجود تکه هایی از پوست هضم نشده در روده را نیز گزارش کرده اند.

بهترین ماده ای که برای رفع این نیازها ساخته شده، استخوانهایی از نایلون می باشد. بخصوص آنها که با گوشت طبیعی و خرد های استخوان ترکیب شده اند. سگها قادر به شکستن این استخوانها نیستند لذا از این جهت بسی خطر هستند و از نظر اقتصادی نیز بصرfe می باشند. جویدن شدید منجر به از بین رفتن رسوبات استخوانی شده و در نتیجه موجب تمیز شدن موقعی دندانها و ماساژ و سفتی لثه ها می شوند. برآمدگیهای سطح استخوان که در اثر جویدن ساییده می شوند بصورت تراشه بلع می شوند اما ترکیب شیمیابی نایلون به گونه ای است که در مایع معده تجزیه شده و بدون تغییر دفع می شوند. استخوانهای نایلونی مقاومت لازم جهت ورزش آرواره ها را فراهم کرده و در خروج دندانها از

لثه مؤثر می‌باشد. مزایای استخوان‌های نایلونی این است که نایلون باعث فرسایش دندان نمی‌شود زیرا ساینده نیست و ترکیب آن نیز بی خطر بوده، باعث رشد میکرو-ارگانیسم‌های میگردد و می‌توان سطح آن را با آب و صابون شست یا به وسیله آب جوش آن را ضد عفونی کرد. استخوان‌های نایلونی توسط اکثر دامپزشکان توصیه می‌شوند.

استخوان‌های نایلونی در اثر جویدن چهار چین و شکن شده که ایجاد سطحی مثل مساوی را می‌نماید و موجب تمیزی دندانها و ماساز لثه‌ها می‌گردد. باید همان طوری که هر از گاهی به قوام مساوی خود توجه می‌کنید، ساختار استخوان نایلونی را نیز از نظر قوام و سفتی مورد توجه قرار دهد.

دندانهای سگ باید سالی یکی دو بار توسط دامپزشک تمیز شوند زیرا در غیر این صورت پلاک دندانی ایجاد می‌گردد که برای تمیز کردن آنها نیاز به بیهودش کردن حیوان می‌باشد. تمیز کردن دندانها برای سگ لذت‌بخش است و علاوه بر این برای سلامتی دندانها نیز منفید است. از جویدن اشیای نرم مانند پارچه یا کتان توسط توله سگ جلوگیری کنید زیرا تکه‌ای از پارچه در گلوی سگ گیر می‌کند و منجر به خفه شدن حیوان می‌گردد.

برای جلوگیری از جویدن اشیای ممنوع توسط سگ از واژه «نه» استفاده کنید. مثلاً وقتی سگ در حال جویدن فرش، مبلمان یا کفشهای شماست با گفتن کلمه «نه» و تکرار آن حیوان را از این کار بازدارید. واژه نه باید با صدای بلند و لحنی که بیانگر نفرت و انزعاج را شناساند ادا شود. برای تعلیم این درس تکه‌ای استخوان نایلونی در اختیار سگ قرار دهید تا بجود سپس شیشه را که سگ مجاز به جویدن آن نیست در اختیار سگ قرار دهید و اگر سگ شروع به جویدن آن کرد با گفتن واژه «نه» او را از این کار بازدارید. با این کار توله سگ در می‌یابد که برای تسکین درد دندانها یا چیزی را می‌تواند بجود و چه چیزی را نمی‌تواند بجود.

اگر کمی مراقب باشد و در همان مراحل اولیه مانع از این کار ناشایست شوید بزودی سگ این عادت را ترک خواهد کرد.

ضمناً برای جلوگیری از جویدن اشیاء توسط سگ آنها را به محلول‌های غیر سمی و تلخ آغشته نمایید. روش دیگری که می‌توانید استفاده کنید این است که با یک روزنامه لوله شده روی آن اشیاء بزنید تا توله سگ تصور کند چیز بدی است ولی توله سگ را نزنید.

بعضی از توله سگها هرگز به سراغ چیزهایی که بر روی آنها زده‌اید یا چیزهای مشابه آنها نمی‌روند. اما گاهی اوقات نتیجه عکس هم وجود دارد و در این موقع توله سگ به شیشه که بر روی آن می‌زنید حمله می‌کند و می‌خواهد به صاحبیش در دفع آن شیء کمک کند.

دادن غذا به سگ به عنوان بخشی از تربیت

غذان نقش مهمی را در تربیت سگ بازی می‌کند. بارها دیده شده که غذادادن به سگ چگونه باعث آشناشدن حیوان با نام خود شده است. بادادن یک تکه غذا پس از اجرای صحیح فرمان و یا انجام کاری شایسته، به سگ می‌آموزید که در صورت اطاعت از فرمان، پاداشی در انتظار اوست. در تربیت توله‌سگها نیز دادن یک تکه غذا به عنوان پاداش فرمانبرداری، باعث تشویق آنها می‌گردد.

سگ را باید طوری تربیت کنید که از صدای های بلند مثل صدای شلیک تفنگ و رعد و برق نترسد؛ این تعلیم را می‌توان در هنگام غذادادن انجام داد. پرورش دهنگان سگهای شکاری آنها را طوری تربیت می‌کنند که از صدای شلیک تفنگ در هنگام غذاخوردن نترسند.

توله سگهای گرسنه مخصوصاً وقتی در غذا با سایر توله‌سگها شریک باشند سعی می‌کنند تا حد امکان غذای بیشتری بخورند لذا نسبت به صدای اطراف بی‌تفاوت خواهند بود. تربیت کنندگان سگهای شکاری از این خصیصه توله سگها استفاده کرده و در هنگام غذاخوردن توله‌ها، از فاصله نزدیک اقدام به شلیک می‌کنند. تربیت کننده کم کم به آنها نزدیک می‌شود تا اینکه سرانجام در بالای سر آنها اقدام به شلیک می‌کند، بدون اینکه موجب وحشت آنها گردد. توله سگها کم کم به صدای شلیک عادت می‌کنند و به این نکته پی می‌برند که خطری آنها را تهدید نمی‌کند. از قوطیهای فلزی خالی نیز می‌توان برای عادت دادن حیوان به صدای بلند استفاده کرد و در حین غذا خوردن توله سگها قوطی‌ها را در نزدیکی آنها به زمین انداخت. کم کم به توله‌سگها نزدیکتر شوید و بدون اینکه موجب ترس و وحشت آنها شوید، قوطی‌ها را در پشت آنها به زمین بیندازید. اگر در اثر صدا یکی دو تا از توله‌ها از غذا خوردن باز ایستادند و مضطرب شدند آنها را آرام کنید و از سر و صدا بکاهید تا اینکه دوباره آرامش اولیه را باز یابند.

این کارها باعث می‌شود سگها از صدای رعد و برق، تیراندازی، انفجار نترسند و نسبت به آنها بی‌تفاوت باشند.

جلوگیری از گدایی کردن غذا

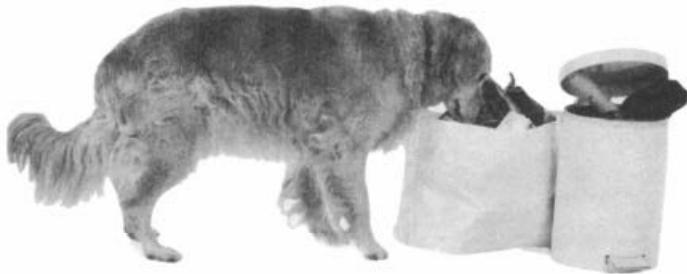

خود تکه‌ای غذا برای سگ نیندازید و به سگ تعلیم دهید که فقط از ظرف خودش غذا بخورد و به محل غذاخوردن شما نزدیک نشود. لذا در هنگام غذاخوردن، محل خاصی را برای حیوان انتخاب کنید و او را وادار کنید در آنجا بماند و دراز بکشد و برای سایر افراد خانواده ایجاد مزاحمت ننماید.

جلوگیری از سرقت غذا

سگها دوست دارند با علاقه به دنبال غذایشان بگردند. چیزهایی که به نظر

ما آشغال می‌آید ممکن است برای سگ خوشمزه و خوشایند باشد. سگتان را طوری تربیت کنید که تنها از طرف خودش غذا بخورد. علاوه بر این تمامی غذاهای سرپوشیده نگه دارید تا سگ قادر به دسترسی به آنها نباشد.

- هر وقت سگ بی اجازه سراغ غذا رفت با گفتن واژه «نه» او را از این کار بازدارید.
- غذاهایی را که برای سگ و سوسه کننده است دور از دسترس سگ و درون ظرفهای سربسته قرار دهید.
- ظرف غذا را به مواد تلخ مزه‌ای که برای سگ ناخوشایند است آغشته نمایید. غیر از موارد اشاره شده، ربودن غذا از روی میز نیز کار زشتی است که اکثر توله سگها به آن عادت دارند. رشد سریع توله سگها باعث می‌شود که اشتها آنها افزایش یابد و از طرف دیگر غذاهای چیده شده بر روی میز نهارخوری چنان چشم‌اندازی دارد که توله سگها نمی‌توانند از آنها چشم‌پوشی کنند. این عادت، بخصوص در مورد سگهایی که از میز غذا تکه‌ای هم به آنها داده شده صادق است. اگر توله سگها را به خاطر دزدی از میز سرزنش کنید هرگز در برابر شما دست به این کار نمی‌زنند مگر اینکه در اتاق نباشید که در این حالت هم خیلی بی‌سروصدابه میز نزدیک می‌شوند، سریع و آرام به بالای میز می‌روند و به جستجوی غذای دلخواهشان، بخصوص گوشت می‌بردازند. اگر توله سگ یا

سگ شما به دزدی عادت کرد و با سرزنش اصلاح نشد باید از روشی که متعاقباً اشاره می‌شود استفاده کنید.

میز را مثل همیشه مرتب کنید و یک تکه گوشت و سوسه کننده روی میز قرار دهید و به آن یک تکه نخ متصل نمایید. سر دیگر نخ را به یک قوطی خالی کنسرو و یا هر چیز دیگری که در اثر افتادن روی زمین ایجاد سرو صدا نماید وصل کنید. تکه گوشت را در لبه میز قرار دهید ولی نگذارید در حین انجام این کارها سگ شما را ببیند. پس از آماده شدن میز، اتاق را ترک کنید و بگذارید سگ با میز غذا تنها بماند. وقتی در غیاب شما توله سگ به میز نزدیک شود و بخواهد تکه گوشت را بدزدد، همراه گوشت قوطی خالی هم بر روی زمین می‌افتد و ایجاد صدای ترسناکی می‌کند و در نتیجه توله سگ پا به فرار می‌گذارد ولی به دنبالش، آن صدا او را تعقیب می‌کند. در نتیجه تکرار این کار باعث می‌شود سگ از ترس، این عادت را ترک نماید. بعدها حتی اگر در یک اتاق ساکت در حین نزدیک شدن سگ به میز به طور ناگهانی صدایی ایجاد کنید سگ از ترس اینکه مبادا این صدا همان صدایی باشد که در هنگام ربودن گوشت ایجاد شده به میز نزدیک نمی‌شود.

پریدن روی اسباب و اثاثیه خانه

اگر سگ روی اسباب و اثاثیه خانه می‌پرد و یا روی مبلها می‌خوابد او را تنبیه کنید. اگر به طور مدام می‌گردید خیوان فقط این عمل را در غیاب شما انجام می‌دهد و وقتی که احساس کند شما به اتاق بر می‌گردید بسرعت از روی آنها به پائین می‌پرد. برای اینکه سگ این عادت را بترکی همیشه ترک کند از روشی که در زیر گفته می‌شود استفاده کنید:

چند تا تله موش بخرید و آنها را پس از آماده کردن روی میز با صندلی که سگ دوست دارد روی آن دراز بکشد قرار دهید سپس به آرامی آنها را با چند تکه

روزنامه بپوشانید. اتاق را ترک کنید و پشت در متظر بمانید. تله موشها را طوری قرار دهید که سگ متوجه آنها نشود و نفهمد که شما در این کار دستی داشته‌اید. پس از پریدن توله سگ بر روی مبل، تله موشها به صدا در می‌آیند و توله سگ با وحشت از روی مبلها پایین پریده، پا به فرار می‌گذارد. با این کار صدمه‌ای به توله سگ نمی‌رسد بلکه فقط صدای تله موشها در زیر روزنامه باعث وحشت حیوان می‌گردد.

اگر توله سگ یا سگ ناخواسته به اتاق خواب شما می‌آید و سرزنش و تنیه نیز فایده‌ای ندارد روش مشابه روش گفته شده نتیجه خوبی خواهد داد. بعضی از صاحبان سگ آنها را طوری تربیت می‌کنند که بر روی صندلی مخصوص خودشان بنشینند.

اگر از اینکه سگ وارد اتاق خواب شما شود و بر روی اسباب و اثاثه بپرد متغیرید، در موقع خروج از خانه سگ را در محل خاصی محبوس کنید. این کار باعث می‌شود سگ به اتاق خواب یا نشیمن دسترسی نداشته باشد و بنابراین برای رفتن به آنجا وسوسه نخواهد داشد. همچنین می‌توانید سگ را از خانه خارج کنید و در حیاط نگهدارید. با وجود مطالب گفته شده بعضی‌ها عقیده دارند که باید سگ را آزاد گذاشت ولی باید طوری تربیت شود که چنین کارهای زشتی را انجام ندهد.

جلوگیری از پریدن سگ روی صاحبش یا سایر افراد

سگها اغلب برای اظهار محبت عادت دارند که به سر و کول صاحب خود بپرند. مخصوصاً اگر مدتی صاحب خود را ندیده باشند. سگها این کار را نسبت به سایر افراد خانواده و یا افرادی که برای ملاقات صاحبشان می‌آیند نیز انجام می‌دهند. سگها با این کار قصد دارند علاقه و محبت خود را نسبت به شما نشان دهند اما نمی‌دانند که پنجه‌های کیفیشن موجب کثیف شدن لباس شما خواهد

شد. این کار حیوان باعث خواهد شد که خیلی زود دوستانتان شما را ترک کنند؛ بخصوص وقتی که دوستانتان با لباس شیک و مرتب به ملاقات شما می‌آیند و این کار سگ موجب کتیف شدن لباس آنها می‌گردد. برای جلوگیری از این عمل روشهای زیر را به کار ببرید:

روش اول: موقعی که حیوان می‌خواهد به سر و کول شما بپرد، در حالتی که زانوی پای راست را به منظور ممانعت از پرش حیوان در مقابلش خم نموده‌اید با کف دست او را از این عمل بازدارید و با صدای محکم بگویید: نه

روش دوم: این روش را معمولاً برای سگهای کوچک اندام به کار می‌برند و باید قبل از اینکه سگ مجال پرش را پیدا کند دست را به سوی او دراز نمود و

او را نوازش داد؛ بدین ترتیب سگهای کوچک این عادت را بتدریج ترک خواهند کرد.

روش سوم: وقتی حیوان بر روی سر و کول شما پرید و دندانهایش را به شما نشان داد یا اینکه با پنجه به شما زد، دستهایش را بگیرید و نگه دارید. در حین انجام این کار نسبت به کار سگ بی تفاوت باشید و در اخلاقتنا هم تغییر ندهید. در این حالت توله سگ احساس عدم تعادل می نماید و نمی تواند روی پاهای عقبش احساس راحتی کند. در این حالت، حیوان شروع به تقلای می کند و دستش را به عقب می کشد تا اینکه بتواند دوباره چهار دست و پا روی زمین قرار گیرد و تعادلش را به دست آورد. با وجود دست و پازدن سگ، شما دستهای آن را رها نکنید تا کاملاً از این وضعیت خسته شود و از انجام این کار خودداری کند. این کار باعث می شود که سگ از انجام آن برای دفعات بعد اجتناب کرده و از ارتکاب اعمالی که باعث چنین عواقبی شود خودداری می نماید.

روش چهارم: هنگام پریدن سگ دستهای جلویش را به طور محکم بگیرید و روی زمین قرار دهید و در همین حال با گفتن واژه «نه» او را سرزنش کنید. اگر شما با صبر و حوصله این روش را به کار ببرید پس از مدتی سگ این عادت را ترک خواهد کرد.

جلوگیری از سرو صدا کردن حیوان

برخی از رفتارهای سگ برای صاحبیش ناخوشایند است بنابراین باید برای این رفتارها هم فکری کرد. یکی از این رفتارها واغ واغ کردن سگ هاست. بعضی از سگها ذاتاً پر سرو صدا هستند و دائمًا واغ واغ می کنند. اکثر صاحبان سگ می خواهند سرو صدا کردن حیوان را تحت کنترل داشته باشند و وقتی به آنها می گویند ساکت شو اطاعت کنند. برای رسیدن به این مقصد می توانید از روشهایی که گفته خواهد شد استفاده کنید. بهترین کار این است که در هنگام واغ

واغ کردن سگ در دهان حیوان اسپری بدمزه و غیرسمی بپاشید. کار دیگر این است که پوزه‌های حیوان را بگیرید و فکهایش را به هم قفل کنید و در حین این کار به او فرمان ساکت شو را بدھید. علاوه بر این می‌توانید از فرمان «نه» استفاده کنید ولی در این مورد سعی کنید که سگ بفهمد به خاطر سر و صدای بی‌دلیلش مورد توبیخ قرار گرفته و گرنه واغ واغ سگ در هنگام وارد شدن دزد به خانه بسیار مفید است. اما شما دوست دارید بعد از اینکه سگ وظیفه‌اش را انجام داد ساکت شود و برای این منظور به او فرمان «ساکت شو» را می‌دهید. با توجه به دلایل ذکر شده به کار بردن فرمان «ساکت شو» بر فرمان نه یا شرم کن ارجحیت دارد. سگ باید با پارس کردن و عووغکردن بفهماند که مثلاً چیزی می‌خواهد و یا می‌خواهد به کوچه برود و یا گرسنه است و یا شخص غریبه‌ای پشت در منزل ایستاده است و با خطری متوجه شماست. بعد از مدتی تشخیص صدای سگ در هر مورد ممکن خواهد شد و می‌توان فهمید که سگ چه منظوری دارد. در آخر متن ذکر می‌شویم که زوزه کشیدن سگ ممکن است ناشی از خستگی و تنها بی حیوان باشد.

تعلیم سوارشدن به ماشین و طرز برخورد با وسایط نقلیه

سعی کنید اولین گردش‌های شما خیلی کوتاه باشد. وقتی سگ بدون ناراحتی توانست مسافت موردنظر را تحمل کند، مدت گردش را بیشتر کنید. همیشه قبل از گردش مطمئن شوید که شکم سگ خالی است و بتازگی غذایی به حیوان داده نشده است. سگ‌ها دوست دارند صاحب‌شان یا هر عضو خانواده را که برای رانندگی می‌رود همراهی کنند. اما سگ حق ندارد اتومبیل و یا دوچرخه را تعقیب نماید، این امر در صورتی امکان‌پذیر است که از زمان تولگی از طرف صاحب‌شش به این کار ترغیب نشده باشد. اگر سگ آموزش همگام و همقدم را خوب یاد گرفته باشد و عادت داشته باشد که پا به پای صاحب‌شش راه ببرود، به

هیچ وجه این کار را انجام نخواهد داد. یادآوری می‌شود که دویden سگ همراه دوچرخه صاحبش برای سلامتی او مفید است و عضلات حیوان را تقویت می‌کند و به هضم غذای سگ کمک می‌نماید؛ به شرط اینکه در این عمل زیاده روی نشود. اگر سگ علی‌رغم مطالب گفته شده عادت به تعقیب و سایپ نقلیه داشت، به روش‌های ذکر شده او را ترک عادت دهید:

یکی از روشها این است که سگ را بوسیله بستن یک بند طویل یا زنجیر ترک عادت دهید. روش دیگر این است که یک دسته جارو را به طور افقی به طنابی که به گردن سگ بسته شده متصل نمایید؛ این کار باعث می‌شود که در هنگام دویden، دسته جارو با دستهای حیوان برخورد کند و مانع از دویden شود. اگر بستن دسته جارو و تکرار واژه نه یا شرمکن مانع از این رفتار نشد از روش دیگری که متعاقباً می‌آید استفاده کنید.

در این مورد باید شما از شخص دیگری که مطمئن هستید سگ او را تعقیب خواهد کرد کمک بگیرید. شخصی که در ماشین است باید از یک تفنگ آبپاش استفاده کند و هنگامی که اتومبیل در حال حرکت است و سگ اتومبیل را تعقیب می‌کند به صورت حیوان آبپاشد و صورت سگ را خیس کند. اگر این روش بی‌ثمر بود به جای آب خالص از محلول رقیق آمونیاک استفاده کنید و در تفنگ آبپاش برویزید. اگر چه این کار ممکن است غیرانسانی به نظر آید اما باید این حقیقت را نیز مدنظر قرار دهید که تعقیب و سایپ نقلیه توسط سگ ممکن است منجر به مرگ سگ در زیر چرخهای ماشین شود یا اینکه باعث حوادث رانندگی گردد که تلفات انسانی را به بار خواهد آورد.

چگونگی برخورد سگ با بچه‌ها

بچه‌ها، بیشتر در معرض خطر گازگرفتگی قرار دارند زیرا کوچکتر هستند و مانند بالغین قادر به حفاظت از خود نیستند. برای هر بچه‌ای که می‌خواهد سگ

شما را نوازش کند توضیح دهید که بعضی از سگها اهل شوخی و معاشرت نیستند لذا باید روی سگ بپرند یا به زنجیر حیوان دست بزنند.

بچه ها باید تنها در حضور و با نظارت یک شخص بالغ و بزرگسال به سگ نزدیک شوند و با آن طرح دوستی بریزند. به بچه ها بگویید که از کنار، حیوان را نوازش کنند نه از جلو. سگ را به خاطر رفتار خوبش تشویق کنید اما آماده باشید که اگر خواست گاز بگیرد یا صدای وحشتناک درآورد فوراً حیوان را تقبیح کنید و مانع از این کار شوید.

چگونگی برخورد سگ با سایر سگها

وقتی سگ شما با سگهای دیگر روبه رو می‌شود مراقب باشد. بیشتر سگها با هم کنار می‌آیند اما در مورد سگهای نر رو در رویی اغلب به جنگ و دعوا می‌انجامد. جنگ و دعوا بیشتر در میان سگهای یک جنس، یک اندازه و یک سن رخ می‌دهد. از کشیدن زنجیر خودداری کنید و سگ را برای بوکردن سگهای دیگر تشویق کنید و اصلاً اضطراب نداشته باشد. کشیدن زنجیر باعث تحریک سگ به پرخاشگری و تهاجم خواهد شد.

رفتارهای غذایی ناپسند سگ

برخی از سگها عادت به مدفوع خواری دارند به طوری که برای سگهای نژاد Golden Retriever این پدیده امری ذاتی است. اگر دیدید سگ مشغول خوردن مدفوع است با گفتن نه او را از این کار بازدارید یا اینکه با پاشیدن آب به وسیله تفنگ آبپاش یا نشان دادن اسباب بازی حواسش را متوجه خودتان کنید تا از این کار دست بردارد.

بعضی از سگها علاوه بر مدفوع خودشان مدفوع سایر سگها را نیز می‌خورند. برای جلوگیری از این عادت زشت، مدفوعی را که بتازگی از سگ دفع شده باسُس تند و نامطبوعی آغشته کنید. سُس برای سگ ناخوشایند است ولذا سگ از تکرار این عمل خودداری می‌کند.

علام آکاه‌کننده

برای اینکه سگ راحت‌تر فرمان لفظی شما را بفهمد و متوجه درست یا نادرست بودن کار خود شود، می‌توانید با اشاره دست یا استفاده از ابزارهایی که برای این منظور طراحی شده توجه او را به خود جلب کنید. ابزارهایی مثل اسپری آبپاشی، تفنگ آبپاش، سوت، زنگ و اسباب بازی باعث جلب توجه سگ می‌شود و برای تأديب حیوان مفید می‌باشند. هرگز سگ را تنبیه بدنی نکنید. با عصبانیت سخن گفتن و استفاده از تفنگ آبپاش یا سوت برای این منظور کفایت می‌کند.

تعلیمات اساسی و ضروری سگ

یکی از این تعلیمات ممانعت از تعقیب و سایط نقلیه است که قبلًا توضیح داده شد. موارد دیگری هم وجود دارد که متعاقباً توضیح داده خواهد شد. قبل از اینکه همراه سگ از عرض خیابان عبور کنید به او فرمان «ایست» بدهید و سپس مطابق درس همقدم که بعداً گفته خواهد شد با پای چپ شروع به حرکت قدم به قدم نمایید تا هر موقع خطری احساس کردید و ایستادید مطابق درس مذکور سگ هم به تبعیت از شما در جای خود بایستد و منتظر اجازه و دستور شما برای عبور از خیابان بماند. سگها باید اصولاً طوری تربیت شوند که موجب ناراحتی و عدم رضایت مردم نشوند. سگ باید یاد بگیرد که در خیابان به دفع مدفع مبادرت نکند. عادت کنند که همیشه در آبریزها این عمل را انجام دهد. برای تعلیم این کار باید از همان زمان تولگی، سگ را تربیت کنید و همان طوری که به سگ اجازه نمی‌دهید در اطاق به این کار مبادرت نماید اگر اجازه ندهید که در پیاده‌روهای خیابان هم حتی یکمرتبه دفع مدفع کند بتدریج به این کار عادت می‌نمایید. مسلم است که توجه به این موضوع در ابتدا تا حدی مشکل و پرزحمت خواهد بود ولی قبول این زحمت، نتیجه عالی و پستدیده‌ای خواهد داشت.

سگها اصولاً شناگران خوبی هستند و این استعداد از زمان تولد در آنها وجود دارد با وجود این باید سعی شود که حیوان بتدریج به آب عادت نماید. هرگز نباید توله سگ را بدون مقدمه در آب انداخت زیرا موجب می‌گردد که سگ در آینده از آب بترسد. بهترین کار این است که در ابتدا با آرامی و با احتیاط توله سگ را با آب آشنا کنید. این کار موجب می‌گردد که در دفعات بعد حیوان به میل خود در آب رود و خیلی خوب شنا کند.

از پرت کردن سنگ در آب در مقابل حیوان بپرهیزید زیرا سگ قادر به پیدا کردن سنگی که در آب فرو رفته و ناپدید گشته نیست و در نتیجه درس پیدا کردن اشیاء را که مدتی برای تعلیم آن زحمت کشیده‌اید از یاد می‌برد.

سگها باید عادت کنند به حیوانات دیگر صدمه نزنند و باعث ناراحتی آنها نشوند. اگر سگی که گربه‌ها را دنبال می‌کند تشویق کنید پس از مدتی قاتل گربه‌ها خواهد شد ولی اگر از زمان تولگی، سگ را از این کار بازدارید و او را عادت دهید که با گربه آشنا شود، بتدریج با این حیوان دوست می‌گردد. اگر سگ مرغ و خروس خانگی را تعقیب نمود باید فوراً از این کار منع شود. برای این منظور با اندختن زنجیر پرتاپ به طرف سگ او را مورد سرزنش قرار دهید؛ یا اینکه از یک بند بلند ۱۵ تا ۲۰ متری استفاده کنید و در حالی که سگ به وسیله بند تحت کنترل شماست از محل نگهداری طیور عبور دهید و به حیوان تعلیم دهید که در پی آزار آنها نباشد.

اگر سگ احیاناً مرغ یا خروسی را خفه کرد و یا کشت باید فوراً تنبیه اش نمایید و با پرتاپ زنجیر و گفتن کلمه «نه نه» او را از این کار بازدارید. یادآوری می‌شود که تنبیه باید بلا فاصله بعد از ارتکاب عمل انجام شود زیرا مدت کوتاهی پس از ارتکاب عمل آنها را فراموش می‌کند.

انجام خدمات خانگی توسط سگ

بسیار جالب است که سگ در خانه خدماتی را به جای مستخدم انجام دهد؛ مثلاً روزنامه را برای صاحبیش بیاورد و یا کشف سرپائی آقا و خانم را در مقابل آنها حاضر نماید و یا سایر لوازم مورد احتیاج صاحبیش را در مقابل وی قرار دهد. سگ می‌تواند انجام این قبیل خدمات جالب را به آسانی بیاموزد. برای اجرای هر فرمانی همیشه باید کلمات کوتاه غیر مشابه با وزن معین به کار برده شود زیرا همان طور که مکرراً ذکر شده است سگها مانند انسان حرف نمی‌فهمند و فقط ادای کلمات با وزن معین است که آنها را به اجرای دستورات وادار می‌کند. مثلاً موقعی که صاحب حیوان میل دارد که سگ کشف سرپائی وی را بیاورد باید با گفتن کلمات کوتاهی مانند: کفش ... کفش مقصود خود را بفهماند و از گفتن کلمات و جملات طولانی اجتناب نماید، زیرا نه تنها مفید نخواهد بود، بلکه سگ با شنیدن جمله طولانی بکلی گیج می‌شود و در نتیجه فرمان قابل

اجرا نخواهد بود.

تعلیم این درس مشکل نیست، کافی است که مثلاً چند مرتبه همراه با سگ برای آوردن روزنامه به درب منزل بروید و مقابله دیدگان او روزنامه را از زمین برداشته و با ذکر کلمه «روزنامه» روزنامه را در دهان سگ بگذارید و تا مکانی که باید روزنامه را بیاورد همراه و همقدم او بروید و در آن مکان با ذکر فرمان «بده» یا «ول کن» و امثال آن روزنامه را از دهانش بگیرید و به این ترتیب بعد از چند بار تمرین یاد می‌گیرد که بدون همراهی صاحب‌شیوه موقعي که روزنامه از لای در، به داخل حیاط انداخته شود، آن را با دهان بگیرد و نزد صاحب‌شیوه بیاورد. فراموش نکنید که بعد از هر مرتبه انجام این عمل، حیوان را نوازش کنید.

نگرفتن طعمه از دست دیگران

اینکه سگ باید از گرفتن طعمه از دست دیگران اجتناب نماید، مهمترین آموزشی است که یک سگ مخصوصاً سگ پاسبان و محافظ باید بیاموزد زیرا اغلب اتفاق می‌افتد اشخاصی که به مال و جان شخصی سوء قصد دارند قبل از سعی می‌کنند از راه‌های ممکن کلیه موانع موجود را از سر راه خود بردارند و مهمترین آن موانع، سگهای محافظ و پاسبان می‌باشند. متأسفانه میل و ذوق فراوان برای بلعیدن و خوردن غذا همیشه و در هر حال در سگها زیاد می‌باشد، مخصوصاً زمانی که بوی مطبوعی شامه تیز این حیوان را نوازش دهد. این میل طبیعی و ذوق ذاتی اغلب باعث مرگ سگها حتی سگهایی که خوب هم تربیت شده‌اند گردیده است. چون بمندرت سگها از خوردن غذا و طعمه صرف نظر می‌کنند لذا باید با زحمت و مشقت فراوان آنها را طوری تربیت کرد که علی‌رغم این میل باطنی تحت هیچ شرایطی بجز از دست صاحب‌شان طعمه‌ای نخورند. اگر سگها از موقع تولگی عادت کنند که در ظرف مخصوص و محل معین و توسط شخص خاصی غذا داده شوند تعلیم این درس تا حدی آسانتر می‌باشد. اکنون روشهایی برای تعلیم این درس در زیر می‌آید. این درس باید به شیوه‌های

مختلف، قسمتی از راههای عملی و قسمتی با بدمنزه کردن طعمه انجام پذیر گردد.

راه انجام این کار به این صورت است که از آشنازی بخواهید یک قطعه گوشت کباب شده را به وسیله چنگال به سگ عرضه نماید و در همان لحظه‌ای که سگ طعمه را می‌قاید، با مواظبت کامل با نوک چنگال اندکی دهان و یا زبان حیوان رانیش بزند. در اینجا حیوان به علت دردی که در اثر نوک چنگال ایجاد می‌شود متأثر شده، موقعیت ناخوشایندی را احساس می‌نماید. این عمل را باید به فواصل کوتاه تکرار نمود و سپس با دست صاحبیش همان لقمه بدون اینکه آسیبی به حیوان برسد به سگ تقدیم شود. در این موقع سگ حس می‌کند که بهترین و راحت‌ترین غذا و طعمه را همیشه می‌تواند از دست صاحبیش بگیرد و گرفتن غذا از دست غریبه‌ها همواره با درد همراه خواهد بود.

راه دیگر این است که از فرد مذکور بخواهید در موقع دادن لقمه و در زمان قایden غذا توسط سگ به نحوی او را بترساند. بسی خطرترین وسیله برای انجام این کار آب است به این صورت که قطعه استخوانی را با دست چپ و تفنگ آب‌پاشی را با دست راست بگیرد و در لحظه‌ای که سگ استخوان را می‌قاید با تفنگ آب‌پاش به صورت او آب بپاشد. این عمل برای سگ، ناخوشایند و نامطبوع خواهد بود، اما مراقب باشید آب وارد گوش سگ نشود. این عمل را چند مرتبه به روش مذکور توسط شخص ناشناس تکرار کنید و سپس همان قطعه استخوان را بدون استفاده از تفنگ آب‌پاش به سگ بدهید.

روش سوم کمک گرفتن از ذائقه حیوان است. قطعه گوشتی را که از نقطه نظر اندازه مناسب باشد به طوری که سگ نتواند یکدفعه آن را ببلعد انتخاب کنید و آن را با فلفل و یا سایر موادی که سگ از آنها متنفر است اما برای سلامتی سگ خطری ندارد آغشته کنید. گوشت را در سر راه حیوان قرار دهید یا اینکه توسط شخص ناشناسی به سگ بدهید. اگر گوشت کباب شده باشد بهتر است

زیرا باعث تحریک شامه حیوان خواهد شد. از آنجا که اشخاص غریبه و یا افرادی که با سو، قصد به سگ طعمه می‌دهند عموماً با دو انگشت شست و اشاره طعمه را به دست می‌گیرند و به سگ عرضه می‌نمایند لذا باید صاحب سگ همواره سعی و دقت نماید که هیچ وقت و تحت هیچ شرایطی به این طریق طعمه‌ای به سگ ندهد و اگر احیاناً لازم شد که با دست به حیوان طعمه‌ای داده شود، آن را در کف دست در اختیار حیوان قرار دهد. در نتیجه اشخاص غریبه هرگز قادر نخواهند بود که طعمه‌ای به سگ بدهنند. برای تمرین این درس باید طعمه با همان دو انگشت به سگ ارائه شود که اگر حیوان در صدد خوردن طعمه برآمد با گفتن واژه نه حیوان را از خوردن منع کرد. سپس همان قطعه را در کف دست به سگ عرضه نماید و پس از اینکه سگ طعمه را خورد او را نوازش کنید.

این تمرین را باید روزهای متتمادی تکرار نمود تا اینکه سگ بخوبی بیاموزد که به چه طریق مجاز است لقمه‌ای را غیر از ظرف غذایش از دست صاحبیش بگیرد.

پس از اینکه سگ این درس را بخوبی یاد گرفت باید شخص ناشناسی یک قطعه استخوان و یا گوشت را با انگشتانش به حیوان عرضه نماید. این کار باید در دفعات اول در حضور صاحب سگ و در دفعات بعد در غیاب او باشد. در این موقع سگ با برگرداندن سرشن می‌فهماند که تمایلی به خوردن لقمه ندارد. بهتر است این درس را همیشه با ادای کلماتی از قبیل «نگیر» و یا «نخور» و امثال آن همراه کنید و در موقع لزوم، تحسین و نوازش و یا توبیخ را فراموش نکنید.

زمان آن فرا رسیده است که روش تعلیم دروس اساسی که هر سگ تربیت شده‌ای باید بداند گفته شود. این دروس در کلیه کتب تربیت سگ آورده می‌شود که در این کتاب هم بدانها اشاره می‌گردد. اما قبل از شروع تعلیم ابتدا روش استفاده از قلاده و زنجیر را ذکر می‌نماییم.

تعلیم نحوه بکارگیری قلاده و زنجیر کلیات

توله سگ جوان باید بتدربیح عادت کند که در راه پیمایی های کوتاه و راههای کم رفت و آمد با قلاده و یا زنجیر و قلاده راه برود و این عمل بتدربیح باید از دو ماهگی شروع شود. در ابتدا از قلاده های ارزان قیمت استفاده کنید زیرا توله سگ پس از مدتی بزرگتر می شود و شما باید از یک قلاده بزرگتر و بهتر استفاده کنید. در روزهای اول بستن قلاده برای توله سگ مطابع نیست ولی بزودی به این کار عادت می کند. ضمناً یک برچسب مشخصات هم به قلاده سگ متصل نمایید. هرگز سگ را بزور با زنجیر نکشید و هرگز زنجیر سگ را به دست بچه ها ندهید تا آنها را به این طرف و آن طرف بکشند.

پس از وصل کردن زنجیر به قلاده، توله سگ را با نامش صدا بزنید تا توجهش جلب شود. سعی کنید سگ را با خود جهت قدم زدن ببرید اما دقت کنید که این عمل موافق میل حیوان باشد. زنجیر را طوری در دست بگیرید که حداقل طول را داشته باشد. سپس خم شوید و توله سگ را بنام صدا بزنید و او را وادار به آمدن کنید. اگر سر باز زد بازden ضرباتی به زنجیر او را وادار به این کار کنید. در هیچ یک از مراحل تربیت بیش از حد زنجیر را نکشید بلکه در عوض همیشه از ضربات سریع و کوتاه استفاده کنید. برای فرمانبرداری بیشتر در این تعلیم، تکه ای غذا به سگ نشان بدهید. وقتی از یک طناب بلند استفاده می کنید و دوست دارید که سگ از فاصله ای دور به طرف شما بیاید سعی کنید طناب سبک باشد و آن را همانند زنجیر به قلاده توله سگ وصل کنید. اگر توله سگ شما به طور آزاد به اطراف می رود و فرمان شما جهت آمدن تأثیری ندارد، حیوان را دنبال نکنید زیرا موجب می گردد توله سگ بیشتر فرار کند و در نتیجه باعث خستگی و عصبانیت شما شود. در این صورت شما علاوه بر از دست دادن کنترل بر حیوان کنترل خودتان را نیز از دست می دهید و در نتیجه ساعتها تربیت بر باد خواهد رفت. در این موارد آرام باشید و با صدا زدن سگ توجه حیوان را به خود جلب کنید. وقتی نظرش را جلب کر ذید، برگردید و از او دور شوید. با وجود این گهگاه به آرامی به عقب نگاه کنید و

او را صدا بزنید تا به سمت شما بیاید. در بیشتر موارد بسرعت به دنبال شما خواهد آمد. وقتی به شما رسید او را نگیرید بلکه روی زمین بنشینید و صبر کنید خودش پیش شما بیاید، هر چند که این کار مدت زیادی هم طول بکشد. برای اولین بار هرگز توله سگ را سرزنش نکنید بلکه در عوض جایزه‌ای به آن بدهید. اگر حیوان را تنبیه کنید نمی‌فهمد که تنبیه شما به خاطر نیامدنش است بلکه تصور می‌کند تنبیه به خاطر عملی است که اخیراً انجام داده و در نتیجه تصور می‌کند که به خاطر آمدنیش تنبیه شده است.

در مرحله اول تربیت با زنجیر در توله سگهای جوان، به همین حد راضی باشید که توله سگ یاد بگیرد با زنجیر در اطراف شما به طور آزاد حرکت کند؛ هر چند که گاهی زنجیر به دور پای شما می‌پیچد. وقتی توله سگ با آرامی به دنبال شما می‌آید، از فرمان «بدو» استفاده کنید تا سگ با این واژه آشنای گردد. دوباره یادآوری می‌شود که سگ را به زور به دنبال خود نکشید.

طریقه استفاده از قلاده

قبل از اینکه توله سگ به قلاده عادت کند، هر روز تنها مدت کوتاهی از آن استفاده کنید. اگر نمی‌توانید توله سگ را زیر نظر داشته باشید، قلاده آن را باز کنید. وقتی توله سگ بزرگ شد، قلاده آنرا مناسب با قطر گردنش تغییر دهید.

- ۱- قلاده را مناسب با قطر گردن سگ انتخاب کنید. مراقب باشید که در سگهای مو بلند قلاده موجب کشیدگی موهای سگ نشود.

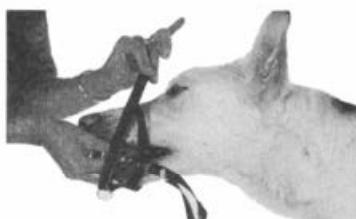
۲- سفتی قلاده باید بحدی باشد که
براحتی دو انگشت در زیر آن حرکت
کند.

طریقه استفاده از دهان بند

در مورد سگهای خشن که کترل آنها در مکانهای عمومی مشکل است و نیز سگهایی که عادت به جویدن اشیاء دارند، از دهان بند استفاده کنید. دهان بند از جنس نایلون مقاوم می‌باشد که توسط حلقه‌ای که در زیر فک پائین سگ قرار می‌گیرد به زنجیر متصل می‌شود. در مورد سگهای کوچک جنه برای اینکه قلاده به گردن سگ فشار نیاورد می‌توان از تسمه‌هایی که به دور قفسه سینه توله سگ بسته می‌شود استفاده نمود و سپس زنجیر را به آن متصل کرد.

۱- یک دهان بند نایلونی محکم روی پوزه سگ قرار دهید. برای اینکه سر سگ را بالا نگه دارید.
دستتان را زیر فک پائین آن بگیرید.

۲- بندهای دهانبند را پشت گردن سگ بیندید اما مراقب باشید خیلی سفت نباشد. شما باید قادر باشید دو تا از انگشتاتتان را زیر آن حرکت دهید.

طریقه استفاده از پوزه‌بند

برای اینکه مانع از گازگرفتن سگ شوید از پوزه‌بند استفاده نمایید.

۱- در کنار سگ زانو بزنید و پوزه‌بند را روی پوزه آن قرار دهید. برای این کار ابتدا فک پائین آن را وارد پوزه‌بند نمایید. سپس بندهای آنرا پشت گردن سگ بیندید.

۲- مطمئن شوید پوزه‌بند محکم است ولی خیلی سفت نباشد. سگ باید قادر باشد دهانش را باز کند و نفس بکشد.

طریقه استفاده از قلاده زنجیری
 وقتی جهت قدم زدن با سگی
 که روحیه خشنی دارد بیرون
 می روید، بمنظور اطمینان از کنترل
 مناسب روی سگ، از قلاده زنجیری
 استفاده کنید.

۱- زنجیر را بصورت حلقه درآورید
 و سر سگ را از داخل آن عبور دهید.
 زنجیر باید بحالات آزاد در گردن سگ
 قرار گیرد.

۲- همانند شکل، در حالتی که قلاده
 در وضعیت صحیح قرار داشته باشد،
 تنها در موقع کشیدن زنجیر سفت
 می شود و پس از رفع کشش بحالات
 اولیش بر می گردد.

وضعیت ناصحیح

اگر قلاده در وضعیت صحیح
 قرار نگیرد موجب ناراحتی سگ
 شده و حتی پس از رفع کشش هم
 بحالات اول برنامی گردد و شل
 نمی شود.

حال زمان آن فرا رسیده است که تعالیم اساسی را آغاز کنیم.

شروع تعلیم سگ

معمولًا برای شروع تربیت جدی سگ بهتر است تا سن ۶ تا ۸ ماهگی یا کمی بیشتر صبر کنید و اجازه دهید توله از کودکی خود لذت ببرد. از طرفی معمولًا تا سن ۶ تا ۸ ماهگی توله قادر نخواهد بود که حواس خود را متتمرکز کند. بنابراین قادر به انجام تمرین‌هایی که نیازمند تمتمرکز حافظه است نخواهد بود. با این وجود برخی از تربیت‌کنندگان بر این عقیده‌اند که باید تربیت را از سنین پائین‌تر شروع کرد. برای تعلیم دادن به سگ یک قلاده و زنجیر مورد نیاز است تا در هین تمرین با جلو و عقب کشیدن زنجیر، سگ را مجبور به اطاعت از خود کنید. انتخاب نوع قلاده بستگی به سلیقه و یا نژاد و جثه سگ دارد که مثلاً قلاده از نوع چرمی و یا زنجیر گردن انتخاب شود. قلاده از نوع زنجیر را نباید برای سگهای طریف انتخاب نمود، زیرا موجب درد و ناراحتی حیوان می‌شود. قلاده را باید طوری به گردن بست که زیاد تنگ نباشد و براحتی در گردن حیوان بچرخد. هیچ وقت به جای قلاده که احياناً پاره شده است از نخ و یا ریسمان و طناب و امثال آن استفاده نکنید. سعی کنید همه جلسات تربیت به خوبی و خوشی به پایان برسد.

تعلیم دروس باید همه روزه دنبال شود ولی مدت جلسات نباید بیشتر از ۱۵ دقیقه و دو بار در روز باشد. طولانی‌تر از این مدت معمولًا برای سگ و صاحب آن خسته کننده خواهد بود. هر روز دستور روز قبل را تکرار کنید. معایب و نقائص سگ را با صدای محکم گوشزد کنید. برای آموزش سگ هیچ چیز بدتر از خستگی و بی‌حوالگی سگ و یا صاحبش نیست؛ بنابراین توصیه می‌شود آموزش را زمانی انجام دهید که سگ خسته نباشد و در طول این مدت همه چیز باید جدی و دوستانه باشد. بعد از هر دوره آموزش برای مدتی با سگ به بازی بپردازید تا از فشار زیادی که به حیوان در طول آموزش وارد شده بکاهد و به سگ تفهیم شود که با او روابطی دوستانه

دارید.

ادای فرامین

در ابتدا لازم است جهت تأیید فرماناتان از غذا به عنوان پاداش استفاده کنید. یک سگ گرسنه، هوشیار و آماده پاسخ دادن به درخواست شماست. می‌توانید غذا را به سگ نشان دهید اما تا فرمان را بدرستی اجرا نکرده آن را به سگ ندهید. کم‌کم غذادادن به سگ را جهت اجرای فرمان کنار بگذارید و سعی کنید با تشویق لفظی، حیوان را مورد ستایش قرار دهید. همیشه سعی کنید قبل از دادن فرمان، نام سگ را صدا بزنید تا باعث جلب توجه سگ شود مثلاً بگویید «جیمی بنشین!»

درس اول: بنشین

این درس خیلی مهم و در عین حال خیلی ساده و تعلیم آن آسان است. تعلیم بنشین باید با رگ و خون حیوان عجین شود. کلمه «بنشین» باید مانند کلمه‌ای سحرآمیز حیوان را با کمال قدرت در هر حال که هست در جایش بنشاند. فراگرفتن این درس مخصوصاً در جهت حفظ جان حیوان در خیابان و معابر پررفت و آمد بسیار مهم و ضروری است.

چگونگی تعلیم روش اول

در ابتدا با زنجیر، سگ را تحت کنترل در آورید. جلسات را با یک تکه غذا به عنوان پاداش شروع کنید. با به کار بردن واژه «بنشین» او را وادار به نشستن کنید.

۱- در حالی که زنجیر در دست
چپ شما و تکه غذا در دست
راست شمامت رو به روی سگ
بایستید. از سگ فاصله بگیرید و
سپس به او فرمان «بیا» را بدهید و
تکه غذا را به او نشان دهید. سگ
نسبت به تکه غذایی که در دست
شمامت عکس العمل نشان
می‌دهد. ◀

۲- وقتی حیوان به شمارید.
دست راستان را بالای سرش ببرید.
سگ برای اینکه چشمش را از غذا
نگیرد پاهای عقبش را خم می‌کند. ◀

۳- وقتی دیدید سگ روی زمین نشست به او فرمان «بنشین» را بدهید. این کار را بارها تکرار کنید و در دفعات بعد کم‌کم غذارا حذف نمایید.

روش دوم

ابتدا سگ را در طرف چپ خود قرار دهید و زنجیر گردنش را با دست راست بگیرید؛ به طوری که قبلًا هم ذکر شد، سگ باید در موقع تعليم تمام دروس در طرف چپ مربی واقع گردد. زنجیر را طوری نگه دارید که در موقع لزوم بتوانید با کشیدن آن حیوان را تنیب نمایید، سپس با کف دست چپ به طور ملایم به کپل حیوان فشار بیاورید و در همان لحظه کاملاً واضح و آشکار و با به زبان آوردن نام حیوان با صدای بلند بگویید. **جیمی بنشین!** بمحض اینکه حیوان نشست ۱۰ تا ۲۰ ثانیه حیوان را در حال نشسته نگه دارید. کم‌کم فشار واردہ به ناحیه کپل حیوان را تقلیل دهید به طوری که در انتهایها بایک انگشت، حیوان را در این وضعیت نگه دارید. دفعات اول باید زمان نشستن کوتاه باشد زیرا باعث خستگی حیوان می‌شود اما در دفعات بعد می‌توانید مدت آن را افزایش دهید. اگر حیوان خواست از جایش برخیزد با گفتن کلمه «نه» او را سرزنش کنید. سپس حیوان را تشویق کنید و مورد نوازش قرار دهید. با این کار حیوان می‌فهمد که کارش را درست انجام داده است. اگر سگ به عرض اینکه

روی پاهایش بنشیند خودش را روی زمین پهن کرد، نباید با کشیدن زنجیر او را به وضعیت نشسته برگرداند بلکه ابتدا قسمت جلوی بدن حیوان را به حالت نشسته برگردانید، سپس با قراردادن کف دست روی کپل آن و فشاردادن آن به طرف چپ و راست وضعیت نشستن حیوان را تصحیح کنید.

بعد از اینکه سگ با این درس تا حدی آشنا شد بتدریج تمام راههای تعلیم این درس از قبیل کشیدن زنجیر و یا فشار با دست به کپل حیوان را کنار بگذارد. بعد از تمرینهای مکرر ملاحظه می‌شود که حیوان، به محض شنیدن کلمه بنشین بدون کمک مربی خود به خود در جایش می‌نشیند. باز هم یادآوری می‌شود که از عصبانی شدن و خشونت و تنبیه کردن خودداری کنید. فقط با حوصله و برداشی و نوازش می‌توان تعلیم را کاملاً صحیح انجام داد.

در انتها یادآور می‌شویم

تعلیم نشستن یکی از مهمترین دروسی است که سگ باید حتماً آن را بخوبی یاد بگیرد زیرا سایر دروس مثل همقدم و بیا هم از حالت نشسته آغاز می‌شوند.

درس دوم: همکام - همقدم

بهترین موقع برای تعلیم این درس زمانی است که حیوان از یک گردش طولانی بر می‌گردد زیرا در این موقع حیوان به علت راهپیمایی قدرت شیطنت و شلوغ کاری خود را از دست داده و به اصطلاح رام و آرام شده است. برای تعلیم این درس، چندین روش در زیر ذکر می‌شود.

روش اول

برای تعلیم این درس باید سگ را در طرف چپ قرار داد و تعلیم را شروع نمود. محل تعلیم این درس باید در کنار دیوار و یا نرده باغ و امثال آن انتخاب گردد. زنجیر سگ را با دست راست محکم بگیرید و با دست چپ، سگ را هدایت کنید. سگ باید در طرف چپ مربی و طرف راست دیوار و یا نرده قرار گیرد، به طوری که حیوان در میان مربی و دیوار با فاصله نسبتاً کم واقع گردد. (دیوار یا نرده باغ مانع از آن می‌شود که حیوان به طرف چپ منحرف گردد). و در این حالت سگ باید طوری قرار گیرد که فقط سرو گردنش جلوتر از مربی باشد. اگر در موقع تعلیم راه رفتن و حتی توقف، حیوان جلوتر و یا عقب‌تر از حالت مذکور واقع گردید می‌توان با زدن ضرباتی بر روی زنجیر موقعیت حیوان را تصحیح کرد. اکنون که سگ به این حالت قرار گرفت باید شروع به حرکت نمود. برای اینکه حیوان فرمان این درس را بخوبی درک نماید باید شروع حرکت همواره با پای چپ و گفتن واژه‌هایی نظیر «برویم» یا «قدم رو» و امثال آن آغاز گردد.

نکته‌ای که همیشه باید مورد توجه قرار گیرد آن است که به هیچ وجه نباید از زنجیر برای تنبیه و ترساندن حیوان استفاده نمود و هر موقع که لازم شد با زدن ضرباتی به زنجیر حالت قدم و یا توقف سگ را تنظیم کنید ولی از محکم کشیدن زنجیر به منظور تنبیه حیوان بپرهیزید. هر موقع که جهت تنظیم حرکت حیوان به زنجیر ضربه می‌زنید باید با صدای بلند بگویید: «قدم قدم». حیوان باید این درس را بقدرتی تمرین کند که هر موقع مربی و یا صاحب سگ پای

چیش را جلو بگذارد و بگوید «قدم رو» او هم بدون درنگ همگام با صاحبش به راه رفتن مبادرت نماید و هر موقع زنجیر را کشید و گفت «بشنین» یا «بایست» فوراً اطاعت نماید. بعد از اینکه سگ این درس را بخوبی یاد گرفت، تمرین را مدتی در محل آزاد و بدون مانع (دیوار یا نرده) انجام دهید و سپس بتدریج مدتی هم بدون زنجیر با او تمرین نماید. نوازش بعد از انجام هر فرمان فراموش نشود.

روش دوم

بعضی از تربیت‌کنندگان سگ عقیده دارند که قبل از اینکه مبادرت به بیرون رفتن با سگ نماید باید درس همقدم بخوبی به سگ تعلیم داده شود. لذا همان طوری که در زیر می‌آید این درس را در منزل به سگ بیاموزید. به منظور تشویق سگ جهت اجرای فرمان شما یک تکه غذا در دست بگیرید.

- ۱- تعلیم این درس را در خانه آغاز کنید. جلوی سگ زانو بزنید و به سگ اجازه دهید تا زنجیر را بو بکشد. زنجیر را به قلاده سگ وصل نماید و مطمئن شوید که به گردن سگ فشاری وارد نمی‌شود.

۲- حالا به سگ فرمان بنشین را بدھید. بدون اینکه فشاری به قلاده بیاید سگ را در سمت چپ خود نگه دارید. زنجیر و تکه‌ای غذانیز در دست راست خود بگیرید و قسمت آویزان شده زنجیر را با دست چپتان نگه دارید. دست چپ آماده حرکت به سمت قلاده است. ◀

► ۳- با پای چپ خود یک قدم بلند بردارید و با دست چپ ضربه‌ای به زنجیر بزنید و در همین موقع فرمان همقدم را تکرار کنید. قبل از تکرار فرمان نام سگ را بگویید مثلاً بگویید «جیمی! قدم». صدا کردن نام سگ باعث جلب توجه سگ شده، همزمان حرکت شما به سمت جلو و ضربه‌زدن به زنجیر باعث می‌شود که سگ فرمان شما را اطاعت کند و با شما همقدم شود. حالا بدون اینکه اسم حیوان را صدا کنید فرمان قدم را تکرار نمایید. هر چند قدم یکبار به او بفهمانید که حرکت کند. در ابتدا ممکن است سگ از شما جلو بزند یا عقب بماند و یا اینکه از مسیر

منحرف شود، در این حالت بازدن ضرباتی بر روی زنجیر به او بفهمانید که با شما همقدم شود. از آنجاکه فرمان شما به وسیله زنجیر به سگ مستقل می‌شود لذا از سفت بودن زنجیر مطمئن شوید زیرا در صورتی که زنجیر بیش از حد شل باشد، در اثر کشیدن شما قلاچه سفت نشده و در نتیجه نمی‌توانید سگ را کترل کنید.

۴- وقتی سگ با شما همقدم شد تکمای غذا بعنوان پاداش به آن بدھید. در چشمهاي سگ نگاه کنید و با گفتن نام سگ و ادای واژه سگ خوب آن را تشویق نمایید. سپس به سگ فرمان «بنشین» را بدھید و واژه سگ خوب را تکرار کنید. وقتی سگ فرمان همقدم را بخوبی آموخت و اجرا کرد، فاصله تان را از آن بیشتر کنید. ◀

► ۵- در حالی که سگ نزدیک پای شماست با دست چپتان حیوان را جهت گردش به راست هدایت نمایید.

۶- جهت‌گردش به‌چپ، سرعتان را افزایش دهید و یک تکه غذا جلوی بینی سگ بگیرید تا سرعتش کم شود. سگ را نزدیک پای چپتان نگه دارید و جهت آهسته کردن سگ به او فرمان «آهسته» بدهید. بهتر است ابتدا گردش به راست را تمرین کنید زیرا سگ بدلیل نگرانی از برخورد با پای چپ شما از گردش به چپ بیم دارد. از همان زمانی که شروع به تعلیم همقدم شدن کردید گردش به چپ را نیز تعلیم دهید. ◀

کشیدن زنجیر

کشیدن زنجیر توسط سگ متداول‌ترین مشکلی است که اکثر صاحبان سگ با آن درگیرند. راه چاره این است که سگ را دوباره جهت فرمان همقدم تربیت کنید. سعی نکنید در کشیدن زنجیر با سگ رقابت کنید زیرا این کار باعث جری‌ترشدن سگ می‌گردد.

۱- در حالتی که با دو دست زنجیر را گرفته‌اید و سگ هم در طرف چپ شماست شروع به قدم زدن کنید. وقتی سگ زنجیر را کشید، دست چپتان را به سمت ابتدای زنجیر حرکت دهید و محکم بکشید. دست‌ها یتان را همزمان به عقب بکشید. ◀

► ۲- با سگ در وضعیت همقدم قرار بگیرید و به او فرمان «بنشین» بدهید. دوباره شروع به قدم زدن کنید. حالا سعی کنید در وضعیت همقدم شروع به حرکت کنید. با زدن ضرباتی روی زنجیر وضعیت قرار گرفتن سگ را تصحیح کنید.

۳- هر وقت سگ زنجیر را به سمت جلو کشید فرمان همقدم و بنشین را تکرار کنید. هر گاه سگ بدون کشیدن زنجیر فرمان همقدم را اجرا کرد به او یک تکه غذا بدهید و این تمرین را تکرار کنید. ◀

قدم زدن بدون استفاده از زنجیر

وقتی با سگتان جهت پیاده روی بیرون می‌روید سگ باید تحت کنترل شما باشد. اگر چه اکثر صاحبان سگ دوست دارند بدون به کار بردن زنجیر، سگ همراه آنها بباید ولی بهتر است جهت اطمینان از کنترل، سگ توسط زنجیر مهار شود. اکثر سگها از همان سنین کوکی به طور ذاتی دنبال صاحبشان راه می‌افتد؛ بخصوص اگر تکه‌ای غذا هم به آنها نشان داده شود. جلسات تمرین باید کوتاه و لذت‌بخش و متواالی باشند و نباید بیشتر از ۱۵ دقیقه طول بکشد. در صورت امکان تمرین‌ها را در جایی خلوت و بدون رفت و آمد برگزار کنید.

- ۱- سگ را در سمت چپتان نگه دارید و قلاده‌اش را با دست چپ بگیرید. از طریق صدا زدن و نشان دادن یک تکه غذا توجهش را جلب کنید. **▲**
- ۲- در حالی که سگ به دنبال تکه غذا می‌آید در یک خط مستقیم شروع به قدم زدن کنید. به سگ فرمان «همقدم» بدهید. به طرف زمین خم شوید. آماده گرفتن قلاده سگ باشید. بوی غذا سگ را به دنبال شما می‌آورد. **▲**

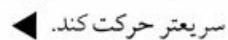
▶ ۳- به سگ فرمان

«منتظر بمان» بدھید و در سمت راست، زانو بزنید.
تکه غذا را پایین بگیرید تا مانع پریدن او شوید. دست چپتان را زیر بدن سگ و نزدیک پاهای عقب آن قرار دهید تا مانع حرکت سگ به سمت جلو شوید.

◀ ۴- جهت تشویق سگ برای گردش به

راست، زانوی خود را خم کنید و غذارا نزدیک بینی سگ بگیرید. در هنگام گردش به راست فرمان «قدم» را تکرار کنید. سگ مجبور خواهد بود برای دور زدن شما سریعتر حرکت کند.

۵- جهت گردش به چپ، از دست چپتان برای گرفتن قلاده و گرداندن حیوان کمک بگیرید و در همین حال فرمان «آهسته» را تکرار کنید. تکه غذا را پایین بگیرید و دست راستتان را به سمت چپ حرکت دهید. سگ تکه غذا را دنبال خواهد کرد. چندین بار این کار را تکرار کنید.

در خلال تمرین درس مربوط به همراهی کردن، سگ ممکن است بر روی زمین دراز بکشد یا به پشت غلط بزنده ولی شما بدون توجه به او با قدمهایی استوار و شمرده به حرکت خود ادامه دهد. اگر سگ در جوانب از شما فاصله گرفت بازden ضرباتی روی زنجیر او را به خود نزدیک کنید اما از حرکت باز نایستید. سپس با گفتن واژه «پسر خوب» سگ را تشویق کنید. در هنگام قدم زدن اندازه قدم شما باید متناسب با اندازه توله سگ باشد. بعضی از توله سگها قادرند بدونه ولی بعضی ها قادر به این کار نیستند لذا سرعت حرکت خود را با آنها تطبیق دهید. حداقل سه جلسه با سگ در مورد نشستن و همراهی کردن تمرین کنید یا اینکه اگر در روز فقط یک نوبت تمرین دارید سه روز با سگ روی این فرمانها کار کنید. وقتی تعلیم گردش به چپ را شروع کردید، در حین قدم زدن با پای چپ خود به سمت چپ قدم بردارید این کار به طور خودکار سگ را به سمت چپ

بر می‌گرداند. در مورد سگهای کوچکتر شما می‌توانید در جلوی سگ قدم بردارید و بازدن ضرباتی بر روی زنجیر سگ را قادر به گردش کنید. در هر جلسه قدم زدن چند بار دور بزنید تا سگ این درس را فراموش نکند. در مورد سگهای کوچک اگر در موقع حرکت، سگ از شما دور شد با زدن ضرباتی روی زنجیر او را به خود نزدیک کنید. در مورد بعضی از سگهای بزرگ هم می‌توان این کار را انجام داد اما اگر موفق نبود باید از روش‌های دیگر استفاده کنید.

تعلیم ایست

وقتی به سگ یاد دادید با شما همقدم شود ضرورتاً باید فرمان «ایست» را هم به او بیاموزید. برای اینکه حیوان را از ادامه حرکت باز دارید، باید یکی دو قدم قبل از متوقف شدن فرمان «ایست» را به کار ببرید. علاوه بر این باید زنجیر را هم سفت کنید تا سگ متوجه منظور شما شود. اگر بعد از متوقف شدن شما، حیوان به حرکتش ادامه داد با کشیدن زنجیر به طرف عقب سعی در متوقف کردن آن نکنید بلکه بازden ضرباتی روی زنجیر او را متوقف نمایید و در عین حال فرمان «ایست» را هم تکرار کنید. تمرین را ادامه دهید تا سگ آن را بخوبی یاد بگیرد و در برابر فرمان ایست پاسخ مناسب بدهد. بعد از اینکه سگ درس نشستن و همراهی کردن را بخوبی یاد گرفت وقت آن است که درس نشسته ماندن را یاد بگیرد.

تعلیم نشسته ماندن

تا اینجا به سگ یاد دادید که با اشاره دست، شمارا همراهی کند و حال باید به او یاد دهید در حالت نشسته باقی بماند. در ابتدا فرمان لفظی را با اشاره دست همراه کنید ولی پس از مدتی سگ باید تنها با اشاره دست حتی از فاصله دور هم این فرمان را اطاعت کند. در حالی که سگ در سمت چپ شما در حال حرکت است این درس را شروع کنید. مانند قبل، زنجیر را در دست راست خود بگیرید. با دست چپ زنجیر را به سمت عقب بکشید و کف دستان را به طرف سگ حرکت دهید و در

جلوی بینی سگ با انگشتانتان به طرف زمین اشاره کنید و در عین حال به او فرمان «نشسته بمان» را بدھید. وقتی به سگ فرمان دادید با پای راستان از سگ دور شوید. به خاطر داشته باشید که ما قبلاً به سگ یاد داده ایم هر وقت با پای چپ حرکت کردیم دنبال ما باید. در این تعلیم با پای راست از سگ دور شوید تا بفهمد که نباید شمارا دنبال کند. و باید سر جایش بماند. وقتی به طرف جلو حرکت می کنید زنجیر را از دست راست به دست چپ بدھید تا هنگام دورشدن از سگ دست راستان آزاد باشد. سپس با قدمهای بلند از سگ دور شوید و آنگاه رو به سگ کنید، زنجیر را بلند کرده و آنرا سفت نمایید. در عین حال فرمان «سر جایت بمان» را تکرار نمایید. سفت کردن زنجیر و تکرار فرمان، مانع از این می شود که سگ شمارا دنبال کند.

اگر سگ به محض شنیدن فرمان، سر جایش ماند نشانه این است که فرمان را خوب یاد گرفته. حالا روش را تغییر دهید. یک قدم به چپ و یک قدم به راست بردارید و سرانجام به طور کامل در اطراف آن حرکت کنید. سعی کنید همیشه به کنار سگ برگردید. فرمان «بایست» را تکرار کنید تا در موقعیت مناسب باقی بماند. هر وقت احساس کردید که سگ قصد بلندشدن و دنبال کردن شما را دارد بسرعت فرمان «سر جایت بمان» را ادا کنید. و در حالی که کف دستان به طرف سگ است به او فرمان بمان بدھید.

دومین قدم در تعلیم نشسته ماندن

وقتی می خواهید سگ ۱۵ ثانیه در جایش بماند، در حالی که زنجیرش را بالا گرفته اید در چندین جهت یک قدم از او دور شوید تا بینید شمارا دنبال می کند یا نه. در این موقع دومین مرحله ماندن را شروع کنید. به جای زنجیر از یک طناب نایلونی نازک و محکم که ۹ متر طول دارد استفاده کنید. طناب را به قلاوه سگ وصل کنید. برخلاف زنجیر که در زمان مهار کردن حیوان آن را به سمت عقب می کشیدید در اینجا باید طناب شل باشد. وقتی تمرین با موفقیت تمام شد سگ را تشویق کنید. تمام مراحل را مثل قبل انجام دهید. اما وقتی از سگ دور می شوید به جای یک قدم

دو قدم بردارید. حرکات سگ را کاملاً زیر نظر بگیرید و آماده باشید که اگر سگ قصد حرکت به سمت شما را داشت به او فرمان بمان بدهید. در یک دایره به دور سگ بگردید و هنگام گردش دایره را بزرگتر کنید تا اینکه شعاع دایره نصف طول اولیه طناب شود که حدود $4/5$ متر خواهد بود. اگر شما قادر باشید بدون اینکه سگ از جایش حرکت کند از فاصله $4/5$ متر به دور او بگردید، سگ بخوبی این درس را یاد گرفته است.

به کنار سگ برگردید و در جای مناسبان در کنار او بایستید. او را تشویق کنید و آزادش بگذارید. حال به طور خلاصه همراه با تصویر، مطالب گفته شده مسرو می شود.

۱- همراه سگ شروع به قدم زدن کنید و سپس حیوان را وادار به نشستن نمایید. بعداً زنجیر را بلند کنید و به سگ فرمان «سر جایت بمان» را بدهید و به دور سگ بگردید. اگر سگ قصد حرکت کردن داشت بازden ضرباتی بر روی زنجیر مانع از حرکت حیوان شوید. در حین گردش به دور سگ، فرمان «بمان» را تکرار کنید. وقتی سگ منظور شما را فهمید زنجیر را شل کنید و دایره گردش را بزرگتر کنید.

-۲- حالا سعی کنید فرمان نشسته بمان را بدون زنجیر تمرین کنید. دوباره بتدریج از سگ فاصله بگیرید؛ به منظور تأیید فرمان، یک دستستان را بالا بگیرید به طوری که کف دستستان به طرف سگ باشد. از سگ دور شوید تا اینکه از دایره دید او خارج شوید. سپس به کنار سگ برگردید؛ او را تشویق و به حرکت ادامه دهید.

تعلیم خوابیدن

درازکشیدن روی زمین و یاخوابیدن عمل تكمیلی درس نشستن است. عمل خوابیدن و یا درازکشیدن روی زمین که با فرمان «بخواب» توسط حیوان اجرا و انجام می‌گردد، اغلب بسیار سودمند واقع خواهد شد. دانستن این هنر در منزل زیاد کاربرد نخواهد داشت زیرا در منزل همان تعلیم نشستن برای حیوان کافی خواهد بود که با عمل خوابیدن تکمیل می‌شود. ولی در خارج از خانه که عوامل زیادی جهت پردازشدن حواس سگ وجود دارد، این فرمان، فرمان خوبی است. اگر سگی این تعلیم را بخوبی بیاموزد گاهی تا ساعتها بدون حرکت در این وضعیت باقی خواهد ماند. این فرمان را در حالتی به سگ بدھید که کاملاً تحت کنترل شماست.

روشهاي مختلفي جهت تعلیم این درس وجود دارد که به خصوصیات، اندازه و خلق و خوی سگ بستگی دارد. در زیر چند روش برای تعلیم این درس می‌آید.

روش اول

اگر سگ کوچک است می‌توانید همانند تعلیم نشستن عمل کنید. سگ را در سمت چپ قرار دهید. انتهای زنجیر را در دست راست بگیرید و با دست چپ زنجیر را به سمت عقب بکشید. سپس روی سگ خم شوید و با کف دو دست خود شانه‌های حیوان را به سمت زمین فشار دهید و او را مجبور به دراز کشیدن نمایید. همزمان با فشار دادن به سمت پایین به او فرمان «بخواب» بدهید مثلاً بگویید «جیمی! بخواب». فرمان بخواب را چند بار تکرار کنید تا حیوان کاملاً سرجایش دراز بکشد.

روش دوم

اگر سگ بزرگ است و در نتیجه در برابر فشار شما مقاومت می‌کند، سگ را در وضعیت نشسته قرار دهید سپس دستهای حیوان را از ناحیه بالای آرنج بگیرید و به سمت خود بکشید. این کار باعث می‌شود که وزن بدن سگ روی زمین بیفتد و در حالت درازکش قرار گیرد. علاوه بر این می‌توانید در موقعی که حیوان به میل خودش دراز کشید کف دو دستان را روی شانه‌های آن بگذارید و به سمت پایین فشار دهید. در حین انجام این کار چندین بار فرمان «بخواب» را تکرار کنید.

روش سوم

این بار هم ابتدا سگ را در موقعیت نشسته قرار دهید. زنجیر را زیر پای خود بگذارید؛ به طوری که بتوانید در موقع لزوم زنجیر را بالا و پایین بکشید. سپس با یک دست زنجیر را آهسته بکشید و باکف دست دیگر حیوان را به طرف زمین (حالت خوابیده) هدایت کنید و در این موقع کاملاً واضح با آهنگی محکم بگویید: «بخواب ... بخواب» وقتی حیوان خوابید او را تشویق کنید. اما اگر حیوان سرکشی می‌کند باید او را آهسته به طرف زمین فشار دهید و پنجه‌های جلویش را به طرف خود بکشید.

روش چهارم

دو وضعیت برای خوابیدن وجود دارد یکی پاهای در زیر بدن و وضعیت دیگر پاهای در یک طرف قرار می‌گیرند.

- ۱- به سگ فرمان بنشین را بدهید. کنار سگ زانو بزنید و قلاده‌اش را در دست بگیرید. در دست دیگر تان یک تکه غذا بگیرید.

۲- تکه غذا را جلوی بینی سگ بگیرید و به طرف پایین حرکت دهید. وقتی سگ غذا را بو کشید آن را جلوی بینی و بدن سگ حرکت دهید. غذارا در دستتان بگیرید تا مانع از قاپیدن آن شوید. ◀

۳- وقتی تکه غذا را جلوی سگ حرکت می‌دهید باید به طور طبیعی شروع به درازکشیدن به سمت جلو و خوابیدن کند. علت درازکشیدن سگ این است که می‌خواهد با تکه غذا در ارتباط باشد. باید این کار را چندین بار تکرار کنید تا سگ بدون وجود غذا نیز فرمان شمارا اجرا کند. ◀

موقعی که سگ از درازکشیدن امتناع می‌ورزد

پس از چند جلسه تمرین با زنجیر یا بدون استفاده از آن، از سگ بخصوص توله سگ انتظار می‌رود که فرامین را بخوبی اجرا کند. اگر پس از چند جلسه، سگ شما از درازکشیدن امتناع می‌ورزد، در حالتی که سگ در سمت چپ شماست در کنار او زانو بزنید. کف دست راستان را زیر دست راست سگ قرار دهید و کف دست چپتان را زیر دست چپ او بگیرید. حالا حیوان را بلند کرده، سپس با آرامی او را روی زمین دراز کنید تا حالت خوابیده بخود بگیرد. در طول انجام این کار نام سگ را صدا کنید و او را تشویق نمایید.

۱- به منظور دست یافتن به این
حالت، قبل از درازکشیدن، در کنار سگ
زانو بزنید و هر یک از دستهای خود را
زیر یک دست حیوان قرار دهید. سگ را
تشویق کنید و به وضعیت خوابیده
درآورید. دستهای حیوان را به آرامی
بگیرید تا قادر به چنگ زدن نباشد. ◀

► ۲- با واردآوردن فشار ملایمی

روی بدن سگ و کشیدن پاهایش به
سمت جلو حیوان را روی زمین دراز

کنید. پس از دراز کشیدن، به مدت چند ثانیه فشار روی شانه های سگ را ادامه دهید. انگشتانتان را با هم روی ماهیچه های شانه سگ قرار دهید. سپس سگ را تشویق کنید. اگر سگ به طرف بالا می پردازد (نقله می کند)، تشویق را متوقف کنید. حیوان را به وضعیت قبل برگردانید و دوباره شروع کنید.

تعلیم منظر بمان

فرمان «منتظر بمان» یا «همانجا بمان» عمل تکمیلی «بخواب» است. در این درس، اگر حراست و پاسبانی شیئی را که بوی صاحبش را بددهد به سگ واگذار کنید تعلیم را بهتر و زودتر فرامی گیرد زیرا حیوان به طور ذاتی دوست دارد که از وسائل صاحبش محافظت کند. مثلاً هنگامی که برای خرید به فروشگاه می روید و یا به بانک و پستخانه و امثال آن مراجعه می کنید و نمی توانید سگ را به داخل محوطه مزبور ببرید و سگ باید بیرون در منظر بماند، ابتدا یک دستکش کهنه و یا نظایر آن را، در مقابل حیوان قرار دهید و به آهستگی به طرف عقب از او دور شوید و در همین حال فرمان «بخواب» یا «از جایت تکان نخور» را تکرار کنید. این تمرین را ابتدا با زنجیر و قلاده و یا بند و قلاده به اجرا درآورید.

اگر حیوان خواست دنبال شما بیاید با گفتن کلمه «نه» و اندختن زنجیر پرتاب، او را متوجه عمل غیرمجازش نمایید. در این تمرین نباید هیچ وقت حیوان را از فاصله دور صدای کرد، بلکه باید همیشه از هر کجا که هستید به کنار سگ بازگردد و او را همراه خود ببرید. سگ نباید به هیچ وجه به خود اجازه دهد از مقابل شیئی که حراست آن به عهده اوست دور شود. این درس را ابتدا با زنجیر و قلاده از فاصله نزدیک و سپس بدون زنجیر از فاصله دورتر تکرار کنید. بعد از انجام هر تمرین سگ را تشویق کنید و قبل از دادن فرمان نام سگ را به کار ببرید.

تعلیم آمدن

در اینجا یادآوری می شود که هرگز سگ را پس از آمدن پیش شما سرزنش نکنید زیرا در غیر این صورت نتیجه کار تان را هنگام تعلیم درس آمدن خواهید

دید. سگ باید این درس را بخوبی یاد بگیرد زیرا نه تنها در مواردی باعث نجات زندگی حیوان می‌شود بلکه در صورت امتناع سگ از انجام این فرمان، موجبات شرمساری شمارا فراهم می‌کند.

از همان زمان تولگی و شیرخوارگی در سگها استعداد کافی برای فراگرفتن این درس وجود دارد. لذا باید قبل از ۱۲ هفتگی این درس به سگها آموزش داده شود. وقتی توله سگ به میل خودش به نزد شما می‌آید واژه «بیا» را تکرار کنید سپس او را بیش از حد مورد انتظارش تشویق کنید. این روش بهترین و طبیعی ترین راه تعلیم این درس است و چنانچه از همان زمان شیرخوارگی و تولگی که هنوز موقع تربیت سگ فرا نرسیده است به این ترتیب عمل شود سگ به طور طبیعی به این کار عادت خواهد کرد لذا از خدمات تعلیم این درس نیز کاسته می‌شود. حالا زمان آن است که حیوان را طوری تعلیم دهید که وقتی فرمان را ادا کردید بدون درنگ نزد شما بیاید.

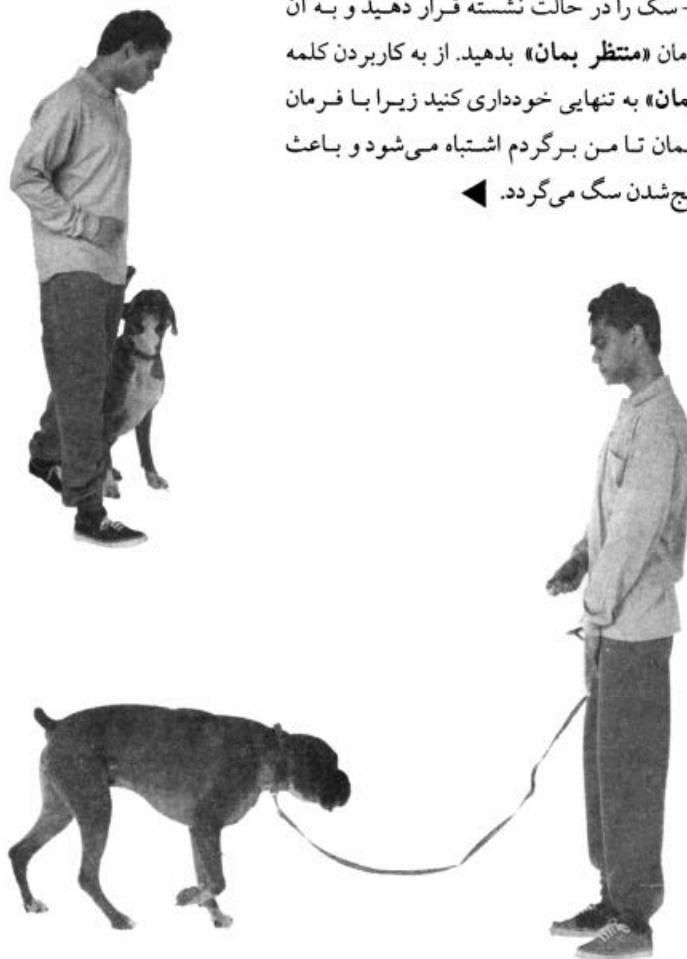
روش تعلیم

ابتدا به سگ فرمان دهید در کنار شما بنشیند سپس تا آنجا که طول زنجیر اجازه می‌دهد از او دور شوید حالا به سگ فرمان بدهید «بیا؛ مثلاً بگویید «جیمی! بیا»؛ همزمان ضربه‌ای هم به زنجیر بزنید. وقتی حیوان این فرمان را بخوبی اجرا کرد او را تشویق کنید. به خاطر داشته باشد که اگر حیوان قصد بی‌اعتنایی و عدم اجرای فرمان را داشت با گفتن واژه «بیا» او را متوجه خطایش کنید. برای اینکه مانع از امتناع سگ از اجرای فرمان شوید، به طرف حیوان زانو بزنید یا خم شوید تا حیوان فریب خورد، به طرف شما بیاید. علاوه بر این می‌توانید برای جلب توجه سگ با کف دست آرام بر روی زانویتان بزنید. حال می‌توانید این کار را از فاصله دورتر انجام دهید. در این مورد از یک طناب ۱۵ متری استفاده کنید. به سگ فرمان بدهید «بنشین»، به اندازه طول طناب از سگ فاصله بگیرید. سپس به سگ فرمان «بیا» بدهید. در ابتدا سگ دنبال شما راه می‌افتد؛ بنابراین او را به جای قبلاش

بازگردانید و فرمان را تکرار کنید. اگر سگ نسبت به فرمان شما بی‌اعتنای بود ضرباتی روی بند بزنید و آن را آهسته به طرف خود بکشید. اگر سگ فرمان را بخوبی اجرا کرد او را نوازش کنید و اگر در اجرای فرمان تأخیر نمود به طور آهسته او را به طرف خود بکشید (ولی نباید حیوان را بзор بکشید) و در همین حال با دست راست او را به آمدن اشاره و ترغیب نمایید.

فراموش نشود که قبل از ادای فرمان نام حیوان را صدا کنید. در موقع تمرین این درس، هرگز نباید مربی به طرف حیوان برود، زیرا در این صورت سگ تصور می‌کند که تمرین تمام شده و اکثراً نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد. بلکه می‌توانید جهت تشویق سگ به طرف عقب حرکت کنید. پس از اینکه سگ به کنار شما آمد به او فرمان «بنشین» بدهید و قبل از اینکه فرمان بعدی را به سگ بدهید، ابتدا چند ثانیه صبر کنید تا سر جایش بماند. باید این مطلب را مدنظر قرار دهید که قدرت بینایی سگ با قدرت شنوایی و بویایی او قابل مقایسه نیست، لذا سگ قادر نیست که از فاصله دور اشاره دست شمارا ببیند. در نتیجه ممکن است علامت شما را با علامت دیگری که جهت منظوری دیگر می‌دهید اشتباه بگیرد. در این موقع تنها از فرمان لفظی استفاده کنید و وقتی سگ بدرستی فرمان را اجرا می‌کند ضرورتی ندارد که داد بزنید. قدرت شنوایی سگ در مقایسه با انسان بیشتر است لذا لازم نیست مثل بچه انسان که برای فرمان بردار کردن او سرش داد می‌زنید سر سگ داد بکشید زیرا باعث وحشت حیوان می‌گردد. فقط باید در ابتدای تعلیم، فرمان با صدای بلند و رسارا داشود. فرمان باید با صدای واضح داده شود تا توله سگ قادر به تمیز یک فرمان از فرامین دیگر باشد. وقتی سگ با فرامین آشنا شد آنها را بخوبی و بسرعت اجرا خواهد کرد؛ در این موقع تربیت‌کننده می‌تواند لحن و آهنگ صدایش را پایین بیاورد اما باید فرامین به طور واضح داده شود. پس از اینکه سگ بخوبی فرمان «بیا» را بازنجد و طناب انجام داد می‌توانید زنجیر یا طناب را باز کنید و مدتی بدون آنها تمرین را ادامه دهید. در زیر مراحل مختلف این تمرین با تصاویر می‌آید.

۱- سگ را در حالت نشسته قرار دهید و به آن فرمان «متظر بمان» بدهید. از به کاربردن کلمه «بمان» به تنها بی خودداری کنید زیرا با فرمان بمان تا من برگردم اشتباہ می شود و باعث گیج شدن سگ می گردد. ◀

▲ ۲- از سگ دور شوید و روی او بایستید. تکه‌ای غذا به سگ نشان دهید و نام حیوان را صدا کرده، فرمان بدهید (بیا). سگ به خاطر تکه غذا به سمت شما می آید.

▶ ۳- وقتی سگ به شما

رسید او را تشویق کنید و به او فرمان بدھید «بنشین». مراحل ۱ تا ۳ را چندین بار تکرار کنید. تکه غذارانزدیک بدن خود بگیرید تا سگ قادر به دیدن آن باشد و از آن چشم بر ندارد.

▶ ۴- حال فرامین را از فاصله دورتر به کمک یک

طناب بلند انجام دهید. از یک اسباب بازی به جای غذا استفاده کنید تا سگ قادر به دیدن آن باشد.

۵- وقتی سگ فرامین «بیا» و «بنشین» را اجرا کرد، اسباب بازی را به او بدهید و حیوان را تشویق کنید. سعی کنید در دادن اسباب بازی و تکه غذا افراط نکنید تا سگ عادت نکند فقط به خاطر آنها نزدیک شما بیاید. سگ قبل از دریافت پاداش می‌نشیند.

تعلیم ایستادن یا ایستاده ماندن

این تعلیم هنگام شستن حیوان برای جلوگیری از حرکت آن بسیار مفید است. علاوه بر این، این فرمان در هنگام معاينه سگ نیز کاربرد دارد، زیرا دامپزشک هنگام معاينه، جاهای مختلف سگ را المس می‌کند و شما می‌توانید با دادن فرمان «ایستاده بمان» مانع از حرکت حیوان شوید. فایده دیگر این فرمان وقتی است که شما در یک روز بارانی یا برفی با سگ از خانه خارج می‌شوید و در راه با همسایه خود شروع به گپزدن می‌کنید لذا با دادن این فرمان مانع نشستن حیوان بر روی زمین گلی و کثیف شدن بدنش خواهد شد.

روش تعلیم

در این روش مثل قبل، از حالت نشسته شروع کنید. به سمت جلو حرکت کنید و به سگ فرمان «قدم» بدهید. سپس متوقف شوید و وقتی سگ خواست بنشیند سریعاً دست چیتان را زیرشکم سگ قرار دهید و مانع از نشستن حیوان شوید و در همین حال فرمان «ایستاده بمان» را ادا کنید. اولین باری که شما سگ را وادار به اطاعت از فرمان «ایستاده بمان» کردید، کف دستان را رو به روی صورت سگ قرار دهید و با گفتن فرمان «ایستاده بمان» از او فاصله بگیرید. طرز قرار گرفتن یا ایستادن سگ ممکن است ملال آور باشد اما تازمانی که سگ پس از شنیدن فرمان «ایستاده بمان» بطور کامل آن را اجرا نکرد، سعی در اصلاح آن ننماید. وقتی به کنار سگ برگشید دوباره فرمان «ایستاده بمان» را تکرار کنید تا در حالت ایستاده باقی بماند، زیرا حیوان تمایل دارد به محض اینکه شما به کنارش رسیدید بنشیند. در این تمرین برای مدتی کوتاه از زنجیر استفاده کنید و در خلال این تمرین سعی کنید زنجیر به حالت شل از قلاده سگ آویزان باشد. وقتی این درس را یاد گرفت مانند حالتی که در «نشسته ماندن» و «دوراز کشیدن» و «منتظر ماندن» داشتیم در اطراف سگ بگردید و جاهای مختلف حیوان را لمس کنید. اگر سگ سرش را برگرداند تا شما را ببیند با کشیدن زنجیر به سمت عقب، مانع از برگشتن او شوید.

تعلیم درس «ول کن» یا «بده»

سگ باید از همان روزهای اول به این حقیقت پی ببرد که صاحبش همیشه حق دارد هر چند ول و لو استخوان عزیزش را از مقابل او بردارد. اگر سگ از زمان تولگی این موضوع را درک کرده باشد تعلیم این درس ساده خواهد بود. گاهی موقع صاحب سگ مجبور می‌شود شیئی را که مشکوک به مسموم بودن آن است از جلوی سگ یا حتی از دهان او خارج کند. لذا باید درس «ول کن» یا «بده» را به سگ تعلیم دهید.

روش تعلیم

بگذارید حیوان شینی را برای شما بیاورد، آن وقت خم شوبد و دست راستان را برای گرفتن شیء به طرف حیوان دراز کنید و بالحنی محکم بگویید «بده بده» یا «ول کن». این فرمان را خشن‌تر و باکوبیدن پا به زمین ادا کنید و اگر حیوان در دادن شیء مورد نظر سرسختی نمود، فرمان را به طریق مذکور تکرار کنید و شیء را از دهانش بگیرید. اگر حیوان باز هم از دادن شیء مجبور سریچی کرد با دست چپ قلاه‌اش را بگیرید و با دست راست دهانش را باز کنید (از بالا پوزه‌اش را بگیرید و با انگشت لبش را به طرف دندانها یش فشار دهید) و شیء را از دهانش خارج نمایید. این فرمان باید آنقدر تمرین شود که سگ پس از شنیدن فرمان بدون وقهه آن را اجرا کند.

فرامین ترکیبی

با ترکیب ذرسهایی که سگ تاکنون آموخته شما می‌توانید چند دستور به او بدهید و از او بخواهید آنها را به طور صحیح انجام دهد. این کار نشان دهنده موفقیت شما به عنوان تربیت‌کننده سگ و بیانگر هوش بالای سگ شماست. از حالت نشسته شروع کنید. بعد همراه سگ شروع به حرکت نمایید. چند دور بزنید و سعی کنید مسیر حرکت شما مثل هشت انگلیسی (8) باشد و سرانجام از سگ بخواهید در کنار شما بنشیند. سپس از حیوان بخواهید دراز بکشد و پس از آن در اطراف او شروع به قدم زدن کنید و پس از اینکه مطمئن شدید شما را دنبال نمی‌کند به کنار سگ برگردید و به او دستور دهید بنشیند. سپس از حیوان بخواهید در جایش بماند و از او دور شوید. سپس دستور «ایا» بدهید و از حیوان بخواهید پس از رسیدن به شما پیش شما بنشیند.

قبل از اینکه جلسه تمرین را به پایان برسانید ابتدا از سگ بخواهید چند ثانیه جلوی شما بنشیند. بعد از اینکه مطمئن شدید سگ تمامی فرامین شما را اطاعت می‌کند زنجیر او را باز کنید و فرامین را بدون استفاده از زنجیر تکرار کنید.

تمرین بدون استفاده از زنجیر

وقتی بدون استفاده از زنجیر اقدام به قدم زدن کردید اگر قد سگ به اندازه کافی بلند است، یکی از انگشتاتتان را به صورت حلقه درآورید و برای کنترل فیزیکی سگ دور قلاده آن بگیرید. به مرور این کنترل را کم کنید تا اینکه توله سگ کاملاً آزاد و به طور طبیعی دنبال شما بیاید. اگر شتابزده عمل کنید تمامی زحماتی را که تا به حال متقبل شده‌اید برباد خواهد رفت. کاملاً مطمئن شوید سگ آمادگی تمرین بدون زنجیر را دارد. اگر سگ جهت انجام بعضی تمرینات به زنجیر نیاز دارد، برای کارکردن بدون زنجیر آماده نیست.

توله سگ قبل از جدا کردن زنجیر باید قادر باشد فرامین را به طور کامل با زنجیر اجرا کند. در صورت امکان بهتر است تمرین بدون زنجیر را در یک چهار دیواری شروع کنید تا اگر تصور شما در مورد حیوان، غلط از آب درآمد قادر به گرفتن آن باشید. باید بعد از باز کردن زنجیر با آسودگی خاطر کار کنید و وانمود کنید که زنجیر در گردن سگ قرار دارد و سگ کاملاً تحت کنترل شماست. هر گونه اضطراب و آشفتگی شما به سگ منتقل می‌شود و در رفتار آن بازتاب خواهد داشت. بعد از مدتی در می‌باید که کارکردن بدون زنجیر از کارکردن با زنجیر مشکلتر نیست و به طور حتم اگر آموزش‌های داده شده را به طور کامل اجرا کنید، بخوبی از عهده این کار برخواهد آمد. در اینجا باید یادآور شویم که سگها بدون زنجیر کمی سر به هوا و بازیگوش می‌شوند و در انجام فرامین دقت کمتری بخرج می‌دهند؛ بنابراین باید سگ را وادار کنید تا حداقل سرعت و بادقت بالا همان طور که با زنجیر فرامین را اجرا می‌کرد، این دستورات را به اجرا درآورد. اگر شما کنترل کافی روی سگ نداشته باشید، سگ براحتی به بی‌نظمی و شلختگی قبل از تربیت بر می‌گردد. لذا اگر بی‌نظمی در کار سگ دیدید رفتار خودتان را مورد بازبینی قرار دهید.

فرمان ایست

در خلال درس همراهی کردن، سگ فرمان «ایست» را نیز یاد گرفته است.

بعدها شما به کارایی بیشتر این فرمان پی خواهید برد؛ بخصوص در مواقعی که سگ در حال ارتکاب کاری است که مورد نظر شما نمی‌باشد. در این موقع می‌توانید با دادن فرمان «ایست» مانع از ادامه آن کار شوید. اگر فرمان «ایست» را بخوبی به سگ بیاموزید می‌توانید بی‌اندازه از این فرمان در کنترل سگی که بدون زنجیر است و سراسیمه به اطراف می‌دود استفاده کنید. تربیت کنندگان آلمانی در مورد سگهایی که پس از جدا کردن زنجیر به طور وحشیانه به اطراف می‌دوند، ترفندی به کار می‌برند که در زیر می‌آید. وقتی سگی که بدون زنجیر است مرتکب اشتباہی می‌شود با توجه به فاصله شما و تصور می‌کند که شما قادر به گرفتن و تنبیه کردن او نیستید بنابراین برای اینکه این تصور را از ذهن او بپرون کنید زنجیر پرتاب را در دستستان بگیرید و پس از نافرمانی سگ، زنجیر را به طرفش پرتاب کنید آنچنانکه در نزدیکی او به زمین بخورد یا با پای او برخورد نماید. با این کار سگ متوجه قدرت فوق العاده شما شده، از نافرمانی خودداری می‌کند. در انتها یک نکته دیگر نیز ذکر می‌شود؛ هر سگی در خانه باید جایی برای خوابیدن و چرت زدن داشته باشد؛ بنابراین می‌توانید با دادن فرمان «برو جا» سگ را وادار به رفتن و ماندن در لانه اش کنید تا زمانی که شما اجازه خارج شدن از لانه را به او بدهید. شما می‌توانید با اشاره کردن به لانه و تکرار فرمان بالا، این درس را به او بیاموزید. بعداً می‌توانید به سگ فرمان دهید «جیمی برو به خونت!» حال که کلیه درسهای لازم جهت تربیت مقدماتی سگ داده شد، چند مورد از مقاصد نگهداری سگ ذکر می‌شود.

تربیت سگهای پلیسی

سگهای پلیسی امروزه بیشتر به منظور شناخت عناصر مشکوک و افراد جنایت‌پیشه و کشف مواد مخدر مورد استفاده قرار می‌گیرند تا این‌گونه افراد تبهکار و یا قاچاقچی را به دست قانون و عدالت گرفتار سازند. این نوع سگها با استفاده از حس شامه بسیار قوی می‌توانند با استشمام بوی بدن اشخاص جانی و تبهکار و یا بوی چند قطره خون یا البسه و اشیایی که سارقین یا افراد جانی در صحنه عملیات

به جا گذاشته‌اند با دقت کافی تمام مسیر و ردپای سارقین جنایتکار را پشت سر گذارد، تا کشف آنها، همچنان به تعقیب ادامه دهند. نژادهایی که برای این گونه خدمات پلیسی در نظر گرفته می‌شود باید بیشتر از نوع نژاد سگهای گله باشند زیرا این گونه سگها علاوه بر اینکه از قوه شامه بسیار قوی‌ای برخوردارند، دارای هوش و حافظه فوق العاده‌ای هستند و بسیار قوی و نترس می‌باشند. امروزه برای این منظور بیشتر از نژاد جرم من شپهر استفاده می‌شود.

در تربیت سگهای پلیسی دانستن نکاتی چند ضروری می‌باشد:

- ۱- در تربیت این گونه سگها ایجاد حس اطمینان و اطاعت محض و بی‌چون و چرای سگ از مربی ضروری است.
- ۲- تربیت این گونه سگها معمولاً باید از سن ۹ ماهگی تا یک سالگی شروع شود؛ زودتر از این سن را به علت اینکه هنوز قدرت تمرکز حواس سگ نکامل نیافته مناسب نمی‌دانند.

۳- طول مدت تربیت سگهای پلیسی معمولاً ۶ تا ۷ ماه خواهد بود و در خلال این مدت با انجام مجموعه‌ای تمرینات ممتد و حساب شده می‌توان آنها را برای انجام خدمات پلیسی آماده ساخت.

۴- مریبانی که به تعلیم سگهای پلیسی مبادرت می‌ورزند باید خود، دوره‌های کارآموزی تربیت سگ را دیده باشند. در ضمن مریبان باید به انجام این گونه عملیات علاقه‌مند و از برداری و خونسردی کامل برخوردار باشند. اصولی را که در تربیت این گونه سگهای پلیسی در موقع تمرین و انجام عملیات باید در نظر گرفت عبارتند از:

الف - سگ باید با نرمی و انعطاف‌پذیری خاص به صورت آزاد یا با قلاوه با مریبی خود حرکت کند. در این حالت مریبی ابتدا قدم زنان حرکت کرده، سپس سگ از ناحیه چپ و در کنار او به حرکت ادامه می‌دهد.

ب - باید با تمرینهای ممتد به سگ آموخت روی زمین دراز بکشد، سپس مریبی باید مسافتی دور از آن حرکت کند به طوری که از نظر سگ کاملاً ناپدید گردد و حتی نتواند از راه دور او را تشخیص دهد. در این هنگام سگ باید حالت خزنده خود را همچنان حداقل برای مدت ۲ دقیقه حفظ کند و مواطن اطراف خود باشد که چه می‌گذرد.

ج - سگ را باید با استفاده از موائعی که برای او در نظر گرفته می‌شود به حرکت فرمان داد تا از موائع یکی بعد از دیگری عبور کند و در مسیر راه از چند گودال، نهر آب و دره نیز با پرشهای مختلف بگذرد. عبور از موائع ابتدا باید توسط خود مریبی انجام گیرد سپس به دنبال او سگ به طور متھرانه این عملیات را دنبال خواهد کرد.

ارتفاع موائع باید در ابتدا ۵۰ سانتی‌متر باشد و بتدريج ارتفاع تا ۱۷۰ سانتی‌متر برسد. در هنگام عبور از گودالها یا نهر آب حداکثر عرض گودال نباید از ۲۱۰ سانتی‌متر بيشتر باشد.

د- سگهای پلیسی را باید به طور دائم جهت انجام عملیات پلیسی تمرین داد و آنها را بيشتر برای انجام این گونه خدمات آماده نمود.

تربيت سگهای نگهبان و جنگی

بهترین سگهای نگهبان آنهایی هستند که قوی و فرمابنده دار باشند. بهتر است که بدین منظور از نژادهای بزرگ و باهوش که بخوبی تربیت می‌شوند انتخاب شوند. این سگها به غیر از صاحبیان برای سایر افراد هراس‌آور و ترسناک می‌باشند و طوری تربیت می‌شوند که اشخاص مظنون را بسرعت و بشدت ساقط کنند. تربیت را باید از زمان تولگی حیوان شروع کرد. بعضی از سگها ذاتاً مهاجم و بی‌باک هستند لذا از این سگها به عنوان سگهای نگهبان استفاده می‌شود. سگهای نژاد Rottweiler قوی و عضلانی بوده در عین حال باهوش و زرنگ نیز می‌باشند. از این سگها جهت حفاظت از کیسه‌های پول قصابان پس از فروش گاوهاشان استفاده می‌شود. هوش و ذکاء و فرمابندهای در عین قدرت بدنی بالا، سگهای Rottweiler را به عنوان سگهای نگهبان خوبی مطرح کرده است که باید بخوبی تربیت شوند و ماهرانه نیز اداره گردد. نژاد ژرمن شپهارد از سال ۱۹۲۰ مورد توجه قرار گرفت. این حیوان باوفا و دوست داشتنی است و از هوش بالایی برخوردار است لذا علاوه بر اینکه راهنمای سگ خانگی خوبی است نگهبان مناسبی نیز می‌باشد.

در ترکیه سگ Kuvasz موسفید، سگ نگهبان و شکاری خوبی است که به آسانی تربیت می‌شود و خستگی ناپذیر می‌باشد. معادل ترکی نام این سگ، نگهبان می‌باشد که توسط ارتش و پلیس این کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. سگهای Neapolitan mastiff که سگهای جنگجو و درندهای هستند اخیراً توسط پلیس ایتالیا مورد استفاده قرار گرفته‌اند اما اگر این سگها بدرستی کنترل نشوند بسیار خطرناک خواهد بود.

سگهای جنگجوی دیگری که به عنوان سگ نگهبان مورد استفاده قرار گرفته‌اند Dogue de Bordeaux می‌باشد، که سالها پرورش، آنها را به سگهای مهربانی تبدیل کرده است بدون اینکه در قابلیت نگهبانی آنها نقصانی ایجاد شود. سگهای نژاد Bull-mastiff، Boxer برخلاف ظاهر خشن‌شان مهربان و باوفا هستند و به عنوان سگ نگهبان و پاسبان استفاده می‌شوند. سگهای Boxer طبیعتاً

بازیگوش و قوی می‌باشند لذا باید با وجود گرایشهای خشنستان بخوبی تربیت شوند. این سگها در ابتدا به دلیل طبیعت مهربان و وفادارشان به عنوان سگهای ورزشی استفاده می‌شدند. این سگها به ورزش و تمرین زیادی احتیاج دارند که باید در خارج از خانه انجام شود.

سگهای دوبرمن به طور ذاتی از همان زمان تولگی مهاجم هستند و دندانهای عربیان آنها ظاهر ترسناکی به آنها می‌دهد. خوبی تهاجمی آنها در عین فرمانبرداری و وفاداری، این سگها را در صورت تربیت صحیح به عنوان سگهای نگهبان خوب مطرح می‌کند.

هجوم و حمله

حمایت سگ از صاحبش یک غریزه ذاتی حیوان است؛ متنها باید در این مورد به حیوان تعلیم داده شود که در موقع خطر، آن را حس کند و در موقعی که غفلتاً به صاحبش حمله و تجاوز می‌شود، چگونه از او دفاع کند و او را باری نماید. این آموزش جزء تعلیمات ضروری برای سگ خصوصاً برای سگهای

محافظ می‌باشد. در شروع تعلیم باید ابتدا سگ را با پوزه‌بند مجهر نمود و سپس با یک دشمن ساختگی و فرضی که از اشخاصی ناآشنا انتخاب می‌شوند یک نزاع و کتک‌کاری ساختگی ترتیب داد. در این موقع سگ بر اساس غریزه ذاتی اش حمله را آغاز می‌کند. ولی مربی باید مواطن ناحیه گلو و سر هدف (دشمن ساختگی) باشد که در این موقع بشدت به آن فشار نیاورد و با کلمات تحسین‌آمیز باید سگ را تشویق و باری نمود. نباید مانع حمله سگ به قسمت سینه و گلوی دشمن ساختگی شوید بلکه باید او را تشویق نیز بنمایید زیرا به این ترتیب حیوان یاد می‌گیرد که در مقابل دشمن حقیقی مستقیم به چاقو و اسلحه‌ی وی حمله نماید و خطر را دفع کند و سینه و گردن مهاجم را بگیرد و محکم نگه دارد. سگ همیشه به مواضعی حمله می‌کند که در موقع تعلیم یادگرفته و نتیجه آن از طرف صاحبیش مورد رضایت واقع شده است.

یادداخت این درس به طریق مذکور برای سگها خیلی آسان است ولی مشکل، تعلیم اجرای دستور ترک حمله است که با شنیدن دستور «ول کن» از طرف صاحبیش باید بلافاصله و بدون تأمل و درنگ دشمن را رها کند. تمرین این درس باید در ابتدا با بند و قلاوه انجام شود که چنانچه با شنیدن کلمه «ول کن» دستور را انجام نداد بتوان با کشیدن بند قلاوه حیوان را به این کار تفهیم نمود.

این تمرین باید بقدری ادامه باید که بمحض شنیدن کلمه «ول کن» سگ بدون معطلی دستور را انجام دهد و در حقیقت کلمه «ول کن» در حیوان اثر سحر آمیزی داشته باشد که بدون اراده انجام دهد. قبل از اینکه به تعلیمات دیگر بپردازید باید کاملاً مطمئن شوید که سگ فرمان «ول کن» را فوراً اطاعت می‌کند و نزد شما آمده و کنار شما دراز می‌کشد.

بعضی از نژادهای سگ نظیر بولداگ و سن برنارد که دارای قدرت فوق العاده‌ای بوده و از حسن بویایی بسیار قوی برخوردارند، می‌توانند در میدانهای، جنگ از خود جسارت و چابکی فوق العاده‌ای نشان دهند و به کمک مجروحین شتابته و بعد از شناسایی، آنها را با برانکارد به پشت جبهه منتقل سازند.

از این گونه سگها می‌توان برای حمل آذوقه و مهمات جنگی در مناطق کوهستانی در مواردی که عبور چهارپایان غیرممکن است استفاده کرد.

سگهای مذکور را با تعلیمات خاصی که به آنها داده می‌شود جهت جمع‌آوری مین در میدانهای نبرد مورد استفاده قرار می‌دهند، این نژادها حتی با عبور از میدانهای مین می‌توانند جان بسیاری از سربازان را در عملیات جنگی نجات دهند. در ضمن به عنوان قاصد در بین سنگرهای مختلف می‌توان از وجود آنها برای مبادله پیام استفاده کرد.

این گونه سگها با بگارگیری قوه بویایی و شنوایی خود و با توجه به حافظه فوق العاده‌ای که دارند و با استفاده از چهار پنجه خود مخصوصاً اگر روی زمین دراز کشیده و یا نشسته قرار گیرند، می‌توانند تمام صدای‌های سطح زمین را تا فواصل دور درک کنند و خیلی سریع از خود عکس العمل لازم را نشان دهند.

با وجود اینکه حس بینایی اصولاً در سگ خیلی پیشرفته نکرده و اغلب هم مستعد بیماریهای مختلف می‌باشد، این حیوان توانسته با کمک سایر حس‌های چهارگانه خود این نقیصه را برطرف کند و با تمرینهای مداوم و به موقع، روز به روز قدرت حافظه خود را اگسترش دهد.

این گونه سگها را باید طوری تعلیم داد که هیچ موقع بدون دلیل پارس و سرو صدا نکنند. در ضمن بتوانند در عملیات مربوط به خزنده رفتن در سطح زمین، ابتکار عمل در انتخاب و تعیین هدف را از خود نشان دهند. آنها را به عبور از نهرها و گودالها تشویق کنید. در ضمن قسمتی از تعلیم این گونه سگها باید در میدانهای جنگ انجام گیرد تا با صدای غرش هواپیماها و شلیک تفنگ و مسلسل و آتش توپخانه‌ها آشنا شوند.

سگهای نگهبان و جنگی را باید طوری تعلیم داد که نگهبانی برای آنها نوعی عادت و وظیفه به حساب بباید و به تنها بیان قادر باشند از عهده کار خود برآیند. در پایگاههای هوایی و زمینی امروزه از نژاد دوبرمن جهت حراست و نگهبانی این گونه تأسیسات استفاده می‌شود و این سگ بخوبی می‌تواند چندین کیلومتر را زیرنظر داشته و از حرکت هر جنبه باخبر شود.

تعلیم ردیابی - جستجو

ردیابی عملی است که می‌توان از هر سگ محافظتی انتظار داشت. ردیابی یکی از هنرهای مخصوصی است که فوق العاده در خدمات حفاظتی و پلیسی مورد توجه است. حس شامه سگها برای پیدا کردن اشیاء یا پیدا کردن افراد فوق العاده مستعد است و در هر سگی به نسبت کم و زیاد وجود دارد. در حین انجام این وظیفه، سگ باید طوری با بُوی شخص یا شیء مورد نظر آشنایی پیدا کند که سایر بوهای مشابه که در مسیر آن واقع می‌شوند، حیوان را از رسیدن به مقصودش منحرف نسازند. برای شروع تعلیم این درس، باید ابتدا کلمه‌ای را انتخاب کنید تا در موقع تعلیم با صدای بلند به حیوان بگویید؛ مثلاً «پیدا کن» و امثال آن، بطوری که حیوان با این کلمه بخوبی آشنایی پیدا کند و به محض شنیدن این کلمه از طرف صاحب‌شی فوراً به تجسس و ردیابی مبادرت نماید و شیء یا شخص موردنظر را پیدا کند.

برای شروع این تعلیم باید ابتدا اشیائی را انتخاب نمود که دارای بُوی مطبوعی برای سگها باشند تا باعث تهییج حیوان جهت جستجو شوند. در ابتدا باید از اشیائی استفاده کرد که با بُوی زمین و سایر چیزهایی که در مسیر سگ وجود دارد کاملاً متمایز باشد. در آغاز کار باید زمینی که در آن شروع به تعلیم می‌کنید مسطح باشد یعنی بدون علف و پستی و بلندی باشد. ولی پس از اینکه این درس را بخوبی آموخت، می‌توان در سایر نقاط هم این کار را انجام داد. در ابتدای تعلیم بهتر است از اشیائی استفاده شود که مدتی در تملک حیوان بوده یا اینکه از قطعه‌ای گوشت استفاده شود تا حیوان را برای پیدا کردن آن به هیجان بیاورد. وقتی زمین و اشیای موردنظر به روش یاد شده انتخاب شد، پنج نقطه از زمین را در یک خط مستقیم در نظر بگیرید و در فواصل ۱۰-۲۰-۳۰-۴۰-۵۰ متری از محل توقف سگ علامت‌گذاری کنید. سپس شیء انتخاب شده را ابتدا در فاصله ۱۰ متری قرار دهید و سگ را که مجهز به بند و قلاده شده است از محل توقفش به طرف اولین هدف حرکت دهید و سرش را با کمی فشار از طرف گردن به طرف زمین و در امتداد محل هدف خم نماید و با نوازش و لحنی محبت آمیز کلمه «پیدا کن» را تکرار کنید و در

ضمن اینکه هدف به او نشان داده می‌شود باید این کار را چند مرتبه تکرار نمایید و کم کم او را به طرف هدف اولی (فاصله ۱۰ متری) هدایت کنید. چنانچه سگ با این عمل موضوع را درک نکرد باید او را چند قدم برگردانید و عیناً این عمل را تکرار کنید و آنقدر این کار را ادامه دهید تا سگ مطلب را بخوبی درک نماید و وقتی این فاصله را بخوبی آموخت باید هدف را در فاصله ۲۰ متری قرار دهید و این عمل را تکرار کنید و بتدریج فاصله را زیاد کنید تا فاصله سگ از محل هدف ۵۰ متر شود. بعد از اینکه سگ این درس را تا فاصله ۵۰ متری بدون زحمت انجام داد باید این تمرین را در فواصل بیشتر ادامه دهید تا بخوبی عمل ردیابی را بیاموزد و بتدریج بدون بند و قلاوه حیوان را برای ردیابی آموزش دهید.

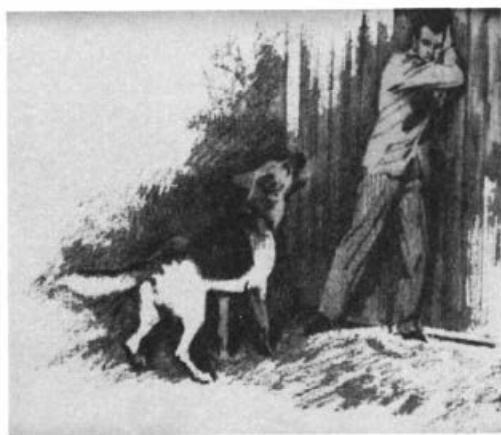

سگ ردیاب از محل توقف شروع به ردیابی می‌کند، به این طریق که با پنجه‌هایش ابتدا زمین را می‌خراشد و بو می‌کشد و بدین طریق می‌خواهد بوی هدف را از سایر بوهای موجود در زمین متمایز نماید و تشخیص دهد. سپس با

قدمهای آهسته و کوتاه ده متر اول را با تعاملی فراوان دنبال بو می‌رود و بعد با قدمهای معمولی ده متر دوم را دنبال می‌کند تا بالاخره به هدف اصلی برسد. چنانچه سگ در حین تمرین ردیابی تعلل و تأخیر می‌کند باید با تکان دادن بند قلاده و گفتن کلمه «پیدا کن» حیوان را به پیدا کردن شیء مورد نظر ترغیب نماید. موقعی که هدف را پیدا کرد ممکن است آن را به دندان بگیرد و نزد مرتبی بیاورد یا همان جا پهلوی هدف بنشیند و مواظب باشد. هر یک از این طرق را می‌توان در موقع تمرین به حیوان یاد داد. فرضًا اگر مرتبی ترجیح دهد که سگ

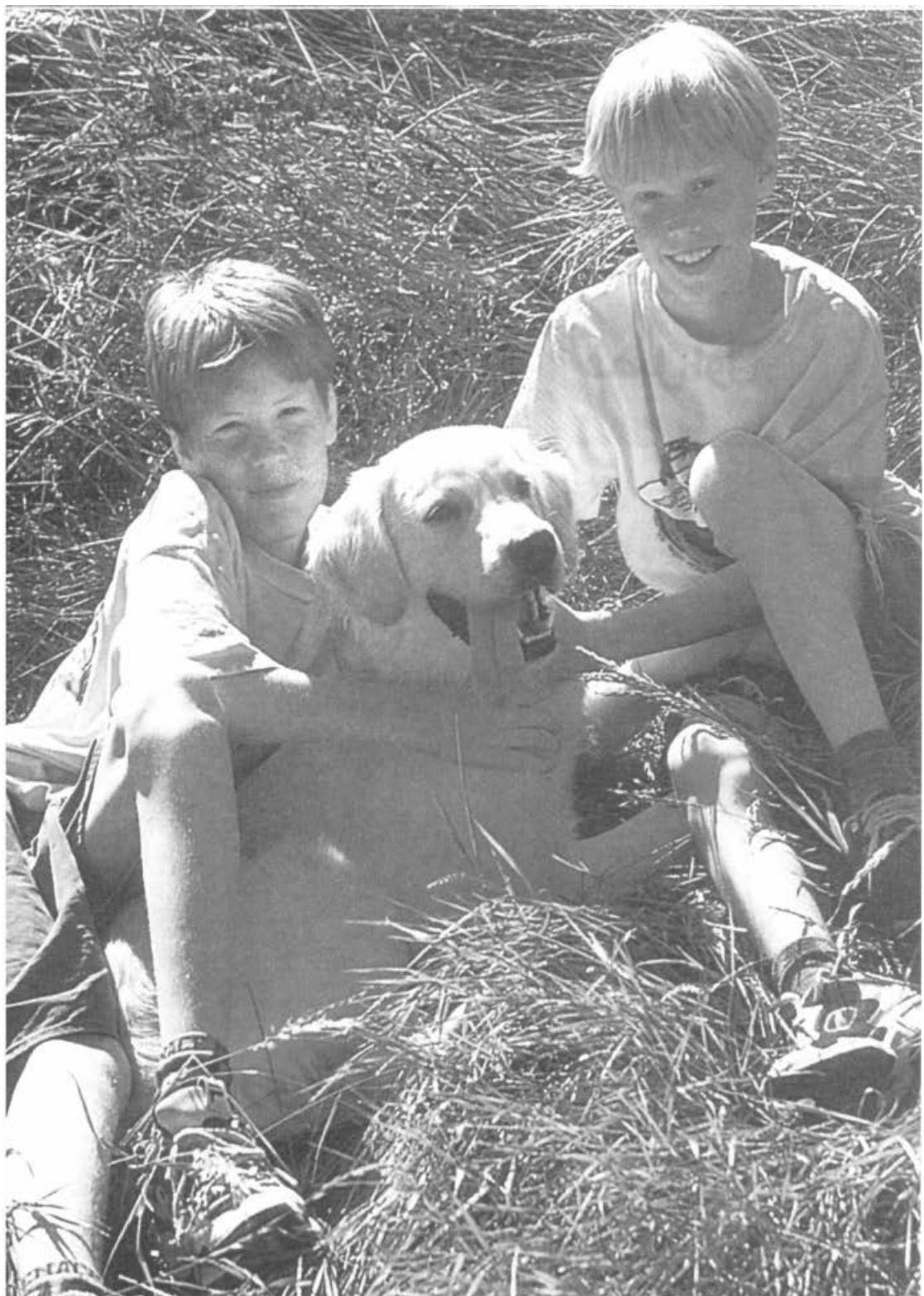

شیء و یا شخص پیدا کرده را سر جایش نگاه دارد و پاسبانی آن را به عهده بگیرد، باید بمحض پیدا کردن شیء مورد نظر به حیوان فرمان بدهد «بنشین». گفتن فرمان «بنشین» توأم با نوازش، سگ را سر جایش میخکوب می‌کند. بعد از آموزش این درس می‌توانید شیئی را با دست لمس کنید سپس آن را مخفی نمایید و سگ را برای پیدا کردن آن ترغیب کنید. همچنین از این هنر سگ می‌توان در پیدا کردن افراد گم شده در کوههای پیمایی یا پیدا کردن افراد قاتل یا سارق استفاده کرد که در این موارد شیئی از شخص موردنظر را به بینی سگ نزدیک می‌کند تا بوی آن را استشمام کند، سپس او را برای پیدا کردن شخص موردنظر ترغیب می‌نمایند.

فصل دوم

راهنمای نگهداری سگ

بخش اول

انتخاب سگ

از اولین روزهایی که انسان به شهرنشینی روی آورد سگ به عنوان دوست و همدم وارد زندگی او شد. در زمانهای باستان از سگ بیشتر جهت نگهبانی و شکار استفاده می‌شد اما امروزه نگهداری از این حیوان بیشتر جنبه عاطفی و احساسی دارد.

شما قبل از خریداری یک سگ و یا حتی قبول آن به عنوان یک هدیه باید به یک سری موارد توجه نمایید. وقتی توله سگ یا سگ بالغی را به عنوان حیوان خانگی به خانه می‌آورید همانطور که آن حیوان موجبات سرگرمی و تفنن شما را فراهم می‌آورد شما نیز در برابر آن مسئولیتهایی دارید که باید بدان عمل کنید. در ابتدا باید به این سؤال پاسخ دهید که چرا تصمیم به نگهداری از سگ را گرفته‌اید؟ چه توقعی از حیوان خود دارید؟ به عنوان مثال آیا سگ نگهبان، سگ شکاری یا یک دوست برای خانواده می‌خواهید؟ آیا وقت کافی جهت رسیدگی به سگ را دارید یا نه؟ آیا از عهده مخارج آن از قبیل هزینه غذا، واکسیناسیون، درمان و سایر مراقبتهای بهداشتی بر می‌آید؟ سگها به سرعت به صاحت خود انس گرفته و به او وابسته می‌شوند. لذا بزودی به عنوان یکی از اعضای خانواده در زندگی شما جای مخصوص یافته و دل کنن از آن به آسانی امکان پذیر نیست.

قبل از اقدام به انتخاب سگ موارد زیر را مدنظر قرار دهید:

سگ خالص یا دورگه؟

اگر شما سگ خالصی را خریداری نمایید هزینه بیشتری را متقبل شده‌اید ولی در مورد

شکل، اندازه، خلقیات و تیمار کردن روزانه سگtan استانداردهای نژادی قابل اطمینانی وجود دارد. باید بخاطر داشته باشید که به علت آمیزش‌های پی در پی و فامیلی جهت حفظ ویژگی‌های نژادی، برخی از این سگها دارای عیوب و راثی می‌باشند. اما در سگهای دورگه با این که پیشگویی در مورد آینده سگ مشکل است ولی یکی از مزایای آنها اینست که مقاومت آنها در برابر بیماریها بیشتر است و مشکلات بیماری‌های ارثی که در سگهای خالص بیشتر وجود دارد را ندارند.

به عنوان مثال دیس‌پلازی مفصل لگن در نژادهای بزرگ جههای مثل ژرمن شپرده، آترووفی شبکیه (شبکی از کوری) در نژاد لابرادور و درفتگی مفاصل در نژادهای پودل، پکینز و پاگ وجود دارد. لذا اصولاً باید سگ را از مراکز معیبر خریداری نمایید که تضمین تعویض حیوان در صورت بروز چنین مشکلاتی را به شما می‌دهند.

توله سگ یا سگ بالغ؟

قبل از انتخاب سگ باید به این سؤال نیز پاسخ دهید که آیا دوست دارید خودتان از ابتدا توله سگی را بزرگ نمایید یا سگ بالغی را به خانه خود بیاورید؟ با این وجود این نکته را به خاطر داشته باشید که اگر در خانه بچه کوچکی دارید از خریداری توله‌های کوچک و جوان خودداری نمایید زیرا برخورد نادرست بچه‌ها با توله سگها اکثرًا موجب از بین رفتن آنها می‌گردد، خصوصاً چون توله‌ها دارای استخوان‌بندی نرمی هستند با کوچکترین ضربه دچار شکستگی‌های استخوانی می‌شوند.

از اینرو در صورت تمایل برای نگهداری توله سگ صبر کنید تا بچه‌های شما بزرگتر و مسئولیت پذیرتر شوند و سپس اقدام به این کار نمایید.

از سویی دیگر اگر توله سگی را برای نگهداری انتخاب کردید باید حتماً در طول روز شخصی در خانه همراه آن باشد تا اولاً حیوان احساس تنها و ناراحتی نکند چون جدا کردن توله از مادرش ناراحتی جدی برای آن ایجاد کرده و لذا فراق و جدایی مکرر از شما می‌تواند این مشکل را تشید نماید. ثانیاً آنرا جهت زندگی در خانه تربیت نماید.

از طرف دیگر اگر سگ بالغی را برای نگهداری انتخاب کرده‌اید ببینید که آیا آن سگ جهت زندگی در خانه تعالیم لازم را دیده است یا نه؟ از طرف دیگر نکته مهمی که باید در انتخاب سگهای بالغ به آن توجه نمایید بررسی علی است که صاحب قبلی را وادر به فروش و یا واگذاری حیوان کرده است زیرا در بعضی مواقع به علت تربیت نادرست یا

پرخاشگری مفرط حیوان، صاحب اولش جهت خلاص شدن از دست آن مبادرت به فروش و یا واگذاری آن می‌کند که می‌تواند همان مشکلات را برای شما ایجاد نماید. با این وجود در صورت انتخاب سگ بالغ با صبر و حوصله با آن برخورد نموده و مانند توله سگ برای مدت طولانی آنرا تنها در خانه نگذارد.

سگ نر یا ماده؟

مردم اکثراً تصور می‌کنند که نگهداری از سگ نر آسانتر از سگ ماده بوده و سگهای نر خصوصیات ممتاز بیشتری نسبت به سگهای ماده دارند. اما این نظر نمی‌تواند کاملاً صحیح باشد. غیر از سیکل‌های فحلی سگ ماده که عموماً هر ۶ ماه یکبار به مدت ۳ هفته وجود دارد مشکل خاص دیگری دیده نمی‌شود. اما سگهای نر در طول سال میل جنسی خود را حفظ کرده و دائماً بدنیال حیوان ماده می‌گردند لذا در صورت کوچکترین غفلت شما جهت مهار حیوان، مایه دردسر شده و حتی ممکن است حیوان فرار کرده و نزد صاحب خود بازنگردد. از سویی دیگر سگهای ماده به دلیل خلق و منش آرام و مطبوع، آسانتر تربیت شده، با پچه‌ها مهربانتر بوده و حیوان خانگی مناسبتری می‌باشند. سگهای نر مهاجم‌تر و جسور تر بوده، سخت‌تر تربیت شده و پرخاشگرتر می‌باشند. با این وجود می‌توان هم سگ نر و هم سگ ماده را بوسیله عمل جراحی عقیم کرد تا غرایز جنسی دیگر مشکل ساز نباشد. برخلاف نظر عوام که معتقدند عقیم کردن حیوان در تغییر صفات شخصیتی آن موثر است و یا موجب چاق شدن بیش از حد آن می‌گردد در صورت تغذیه و ورزش مناسب، حیوان دچار مشکل خاصی نخواهد شد.

سگ ماده‌ای که عقیم شده دیگر سیکل جنسی و خونریزی دوره‌ای ندارد و سگهای نر را نیز به خود جلب نمی‌کند لذا حیوان خانگی خوبی می‌شود. از سویی دیگر اگر شما مایل به عقیم کردن سگ ماده خود نیستید اما می‌خواهید به صورت موقت مانع از توله دار شدن آن شوید می‌توانید از قرص‌های ضدبارداری که دامپزشک به شما توصیه می‌نماید استفاده کنید.

اندازه جثه سگ؟

قبل از انتخاب سگ شرایط زندگی خود را مورد ارزیابی قرار دهید. اگرچه شما ممکن است به نگهداری سگهای بزرگ جثه عالقه داشته باشید ولی باید بدانید که نگهداری از

آنها در شرایط زندگی شهری که خانه‌ها اکثراً دارای حیاط کوچک و یا آپارتمانی هستند مشکل است، زیرا این سگها نیاز به ورزش و جنب و جوش دارند و محدود کردن آنها در فضای کوچک برای سلامتی آنها مضر است. از سویی دیگر سگهای بزرگ اگر چه طبع آرامی دارند و با بچه‌ها نیز مهربان هستند اگر به خوبی تربیت نشوند می‌توانند برای افراد غریبیه خطرناک باشند و مضلات عدیدهای را برای شما بوجود آورند. از سویی دیگر سگهای بزرگ غذای بیشتری می‌خورند لذا باید به مخارج آن نیز توجه نمایید. از این‌رو قبل از ارزیابی موارد گفته شده اقدام به انتخاب سگهای بزرگ جته نکنید. سگهای کوچک‌جته به فعالیت بدنی کمتری نیاز دارند و بخصوص اگر به صورت جفت نگهداری شوند حتی در یک باعچه کوچک نیز به بازی و ورزش خواهند پرداخت اما باید مراقب باشید که بچه‌های کوچک آسیب جدی به سگهای کوچک‌جته وارد نکنند.

چگونه صاحب خوبی برای حیوانات باشید.

قبل از اینکه تصمیم بگیرید سگ را به عنوان حیوان خانگی انتخاب کنید موارد زیر را به دقت مورد ارزیابی قرار دهید:

۱- آیا در طول روز شخصی در خانه هست؟ سگها بخصوص توله‌ها نباید بیش از چند ساعت تنها در خانه بمانند. اگر وضعیت شغلی شما طوری است که باید بیشتر ساعات روز را در بیرون از خانه سپری نمایید هرگز اقدام به خرید سگ نکنید مگر اینکه مطمئن باشید کسی در طول روز می‌تواند به آن سربزند.

۲- در موقع تعطیلات چه می‌کنید؟ قبل از اقدام به خرید سگ به این نکته نیز باید توجه کنید که در موقع تعطیلات سگ را چگونه نگهداری خواهید کرد. در بسیاری از موارد سگها در موقع تعطیلات به دلیل بی‌توجهی صاحب خود از بین می‌روند که این امر بسیار تأسیف‌بار است لذا ابتدا به خوبی فکر کنید که آیا شخصی در بین دوستان یا فامیل وجود دارد که در موقع تعطیل که شما به مسافرت می‌روید سرپرستی از حیوان را به عهده بگیرد؟ در غیر این صورت مجبورید حیوان را به مراکزی که آنها را پانسیون می‌کنند بسپارید که البته این امر مخارج زیادی را به شما تحمیل می‌کند.

۳- آیا شما از عهده مخارج نگهداری حیوان برمی‌آید؟
مخارج گفته شده فقط شامل هزینه غذا و نگاهداری نمی‌باشد بلکه شامل هزینه‌های واکسیناسیون و مخارج دامپزشک در موقع بروز بیماری است که هزینه قابل توجهی را به

خود اختصاص می‌دهد.

۴- به جهت حفظ سلامت و شادابی، سگها نیاز به ورزش روزانه دارند که باید بدون قلاuded و زنجیر در پارک یا فضای باز دویده و بازی کنند. اگر شما سگتان را دوست دارید باید مدتی از وقت روزانه‌تان را با حیوان سپری کنید. لذا بسته به میزان وقت خود سگ مناسب را انتخاب نمایید.

۵- شرایط خانوادگی شما چگونه است؟ بچه‌ها و سگها معمولاً همدیگر را دوست دارند و بخوبی با هم کنار می‌آیند ولی دقت کنید که هرگز یک توله جوان برای بچه کوچکتان نخرید. همانطور که بچه‌های کوچک گاهی برای توله‌ها ایجاد مشکل می‌کنند، توله سگها نیز با جنبو جوش و فعالیت خود گاهاً به سبب تعقیب توسط بچه‌ها باعث زمین خوردن و آسیب رساندن به بچه‌ها می‌شوند. از اینرو صبر کنید بچه‌هایتان بزرگتر شوند سپس اقدام به خرید توله سگ نمایید تا از نگهداری حیوان بیشتر لذت ببرند. یکی از مهمترین مسائل در انتخاب سگ برخورد سگ با بچه‌ها است چون برخی از نژادها علاقه بیشتری به بچه‌ها دارند؛ ولی این بدان معنی نیست که هرگز عصیانی نمی‌شوند چون مهربانترین سگها را هم اگر اذیت و آزار دهند به سگ مهاجمی تبدیل می‌شوند.

۶- تیمار کردن (شانه کردن). اگر شما زمان کافی برای شانه کردن سگ را ندارید سگی با موهای صاف یا سیمی^۱، که نیاز به توجه کمتری دارند انتخاب نمایید. سگهایی که موهای مجعد (فرفری) یا بلند دارند (مانند نژاد یورک‌شاپرتریر) با اینکه ظاهر زیبایی دارند ولی روزانه باید مورد تیمار قرار گیرند. در سگهای پودل بدلیل رشد سریع موها علاوه بر شانه کردن باید بطور منظم کوتاه شوند.

خریدن سگ

مراقبت باشید که هرگز بدون برنامه سراغ خریدن سگ نروید؛ و هرگز با دیدن اولین توله سگ برای خریدن آن دست در جیب نکنید. دیدن توله سگی جذاب و غمگین در مغازه‌های فروش حیوانات خانگی ممکن است شما را برای خریدن آن تهییج نماید. اما این نکته را مدنظر قرار دهید که غمگین بودن توله سگ بخاطر دور شدن از محیط زندگی قبلی خود و احیاناً جدایی از مادر و برادر و خواهرانش می‌باشد که پس از مدتی به این شرایط

عادت خواهد کرد. از سویی دیگر سرحال بودن توله سگ در موقع خرید نمی‌تواند دلیل بر سلامت آن باشد چون ممکن است حیوان در مراحل اولیه بیماری باشد که پس از گذشت زمانی نه چندان زیاد بیماری بروز خواهد کرد و شما خود را با مشکلات زیادی مواجه خواهید دید؛ لذا سعی کنید حیوان خود را از فروشگاه و اشخاصی معتبر و در صورت امکان با مشورت دامپزشک خریداری نمایید. در صورت امکان از محل زندگی سابق توله سگ بازدید به عمل آورید تا مطمئن شوید که حیوان از یک محیط بهداشتی و سالم آمده است و از صاحب قبلی آن در مورد تربیت و جیره غذایی که برای توله سگ استفاده می‌شده اطلاع یابید.

ضمناً تحويل گرفتن سگ از مراکزی که از روی ترجم حیوانات را جمع‌آوری کرده و آنها را بصورت رایگان به دیگران واگذار می‌کنند نیز مشکلات خاص خود را دارد زیرا در این محلها توله‌ها اغلب از سایر سگها بیماری‌های ویروسی مانند دیستمپر را می‌گیرند که بعداً برای شما مشکلات خاصی را ایجاد خواهد کرد و یا اینکه سگهای ماده در این محلها جفتگیری خواهند کرد که شما پس از مدتی علاوه بر نگهداری از سگ ماده باید از توله‌های تازه متولد نیز به اجبار نگهداری نمایید. لذا در صورتی اقدام به تهیه حیوان از این مراکز نمایید که هدفтан نگهداری از حیوانات بی‌پناه و انجام عملی خدایپسندانه باشد.

انتخاب توله سگ سالم

برای یک شخص مبتدی تشخیص توله سگ سالم از ناسالم آسان نیست چون اکثر توله‌ها ظاهر جذاب و دوست‌داشتنی دارند که شخص مبتدی، کمتر پی به عدم سلامت آن می‌برد؛ با این حال حیوان سالم ویژگی‌هایی دارد که جهت انتخاب باید به آنها توجه نمود. به عنوان مثال:

- (۱) چشمان براق و هشیار بدون ترشحات اضافی
- (۲) گوش‌های سالم و بدون التهاب و پوسته در گوش خارجی و عاری از موریختگی
- (۳) پوست حیوان باید دارای لایه چربی زیرپوستی باشد که امکان بلندکردن پوست را بخوبی فراهم می‌کند. عدم وجود این لایه و به اصطلاح چسبیدن پوست به استخوان نشانگر لاغری بیش از حد حیوان است. همچنین موی بدن آن بغير از تزاده‌های موسیمی باید براق باشد و در آن انگل خارجی مثل کک و غیره دیده نشود.
- (۴) مدفوع طبیعی

(۵) عدم وجود تب یا آبریزش بینی

(۶) دندانها سالم و مرتب (بیماریهای دندان سبب ایجاد بوی بد دهان و آزار صاحب حیوان خواهد شد).

(۷) وضعیت بدنی مناسب (عدم وجود چاقی یا لاغری مفرط)

-۸- سرزندگی و شادابی. یک تولهٔ خجالتی یا کمرو ممکن است مشکل شخصیتی داشته باشد که تربیت آنرا مشکل می‌سازد.

به طور کلی تغییراتی نظیر افزایش درجه حرارت بدن همراه با بی‌میلی و بی‌اشتهاایی به غذا، کسل و گوشه‌گیر شدن، عدم نشاط و تحرک، اختلال در تنفس حیوان مخصوصاً به طوری که تعداد حرکات تنفس افزایش یافته و شکمی گردد نشانه عدم سلامت حیوان است. سایر علائم شامل بالا رفتن ضربان قلب، خشک شدن بینی همراه با عطسه و ریزش از بینی، سرفه‌های متوالی به صورت خشک یا مرطوب، گرفتگی صدا، عطش فراوان، اسهال و استفراغ، ترشح از چشم توأم با عفونت و قرمزی، بی‌حالت شدن چشم و از بین رفتن فروع و درخشندگی آن نشانه‌هایی است که می‌تواند به تشخیص سگ بیمار به صاحبش جهت مراجعه به دکتر دامپزشک کمک کند.

در قبول یا خریداری یک توله به سن آن باید توجه کرد هیچگاه یک توله با سن کمتر از ۶ هفته را قبول نکنید زیرا توله‌ها باید حداقل ۸ هفته از شیر مادر تغذیه کنند و از لحظه بدنی و جسمانی نیز به شرایط و توانایی برسند که بتوانند بدون مادر از خود مراقبت کنند. در جدول زیر نژادهای مختلف از نظر امکان نگهداری در خانه و سایر ویژگیها مورد بررسی قرار گرفته است. قبل از انتخاب سگ بهتر است به این جدول مراجعه نمایید.

نژاد	اندازه	مناسب بودن برای بچه‌ها	نیاز به فعالیت‌های بدنی	نیاز به ارتباطاتی در آبرسانان
Afghan	بزرگ	عالی	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Airedale terrier	بزرگ	خوب	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Alsatian (German Shepherd)	بزرگ	خوب	ناحدودی	می‌تواند تحمل کند
Basset	متوسط	عالی	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Beagle	کوچک	خوب	کم	می‌تواند تحمل کند
Boxer	بزرگ	خوب	ناحدودی	می‌تواند تحمل کند
Bulldog	متوسط	عالی	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Cairn terrier	کوچک	خوب	کم	می‌تواند تحمل کند
Cavalier king Charles spaniel	کوچک	خوب	ناحدودی	می‌تواند تحمل کند
Chihuahua	کوچک	خوب	ناحدودی	می‌تواند تحمل کند
Chow chow	متوسط	توصیه نمی‌شود	کم	می‌تواند تحمل کند
Cocker spaniel	متوسط	توصیه نمی‌شود	ناحدودی	می‌تواند تحمل کند
Collie	بزرگ	عالی	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Dachshund	ناحدودی	کم	خوب	می‌تواند تحمل کند
Dalmatian	بزرگ	عالی	خوب	می‌تواند تحمل کند
Doberman	کوچک	عالی	خوب	می‌تواند تحمل کند
English springer spaniel	بزرگ	عالی	خوب	می‌تواند تحمل کند
Fox terrier	متوسط	عالی	خوب	می‌تواند تحمل کند

نام	اقداره	مناسب بودن برای بچهها	نیاز به مرافقتهای پنهانی	مناسب برای نگهداریدر
Great Dane	بزرگ	عالی خوب	تا حدودی با حدودی	آپارتمان می تواند تحمل کند
Irish setter	متوسط	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
old English Sheepdog	بزرگ	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Pekinese	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Pem broke corgi	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Poodle	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Pug	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Retriever	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Labrador Retriever	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Scottish terrier	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Shetland sheepdog	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Shih TZU	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Stafford shire Bull Terrier	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
West Highland white	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
Whippet	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند
York shire Terrier	کوچک	عالی خوب	با حدودی با حدودی	می تواند تحمل کند

بخش دوم

پرورش سگ

اگر چه پرورش سگ به منظور نسل کشی ممکن است عمل لذت‌بخشی بنظر آید اما قبل از اینکه بطور جدی به جانب امر و مسائل و مشکلات آن فکر کنید اقدام به این کار ننمایید. زیرا تصور کسب سود زیاد از این راه اغلب غیر واقعی بوده و مصائب عدیدهای بدنبال دارد. بعنوان مثال ممکن است سگ ماده تنها یک یا دو توله بزاید یا اینکه ممکن است بطور انفاقی آنها را له کند و بکشد یا اینکه زایمان نیاز به سوارین داشته باشد که همه و همه مخارج پیش‌بینی نشده‌ای را به شما تحمیل می‌کند.

ضمناً کمی به آینده توله‌هایی که از این راه بدنبال می‌آیند بیندیشید زیرا که جمعیت سگهای بی‌سپرست بدلاًیل گوناگون روبه تراوید گذاشته است. از این رو اگر سگ ماده شما بطور ناخواسته جفت‌گیری کرده و توله‌های ناخالصی به دنیا آورده؛ بهتر است آنها را در یک روزگی با مشورت دکتر دامپزشک از راههای بدون در خلاص نمایید زیرا مسلمان انجام این کار در ۸ یا ۱۰ هفتگی سن توله‌ها دشوارتر بوده و دل‌کندن از آن‌ها سخت‌تر می‌باشد. یا اینکه توله‌ها را به انجمن‌های خیریه نگاهداری از حیوانات بسپارید. از سویی دیگر بعضی از صاحبان سگهای ماده تصور می‌کنند که سگشان آزوی مادر شدن دارد و لذا بچه‌دار شدن برای سلامت جسمی و روانی آن مفید است اما این نظریه بنیان علمی ندارد لذا تنها زمانی اقدام به زاد و ولد سگ نمایید که از قبل برای توله‌های آن فکری کرده باشید و از روی ترجم به سگ ماده، اقدام به این کار ننمایید.

با اینحال اگر تصمیم به نسل کشی گرفتید سعی کنید با سگهایی که نسل کشی از آنها مشکل و امکان موفقیت شما کمتر است شروع نکنید. نمونه‌ای از این سگها شامل نژاد

شی‌هواهوا، پکینز و پودل عروسکی می‌باشد.

بسیاری از مردم زمانی که به فکر پرورش سگ می‌افتنند یک سگ نر و یک سگ ماده خریداری می‌کنند اما باید دقت کنید که سگهای ماده تنها یک یا دوبار در طول سال فحل می‌شوند که ممکن است بفاصله ۶-۷ ماه و یا حتی در مناطق سردسیر سالی یکبار باشد لذا غیر از این موقع حضور سگ نر در کنار سگ ماده بی‌فایده بوده و تنها مخارج نگهداری آن به شما تحمیل می‌شود. لذا بهتر آنست که تنها یک یا دو سگ ماده خریداری نمایید و در زمان جفتگیری (فحلی) از شخصی که صاحب سگ نر با ویرگیهای دلخواه شمام است بخواهید تا اجازه دهد مدتی سگ ماده شما در کنار سگ نر او بماند تا جفتگیری نمایند. از آنجایی که توله‌ها بسیاری از صفات خود را از والدین به ارث می‌برند لذا بهتر است که سگ ماده خود را با سگی جفت بیندازید که صفات موردنظر سگ شما را بطور باز نشان می‌دهد و در این هنگام سعی کنید تا حد امکان سگ ماده و سگ نر جثه یکسانی داشته باشند تا مشکلی در زایمان پیش نیاید.

از آنجایی که برخی از اختلالات و بیماری‌ها بطور ارثی به فرزندان منتقل می‌شوند سعی کنید قبل از تصمیم به انتخاب سگ نر با دکتر دامپزشک در مورد بیماریهای ارثی متداول در آن نژاد و یا بیماریهای ارثی سگ نر مشورت نمایید تا از تولد توله‌های معیوب جلوگیری شود. یکی از این بیماری‌ها Cryptorchids یا Monorchids یا یک یا هر دو بیضه در داخل شکم می‌ماند و این بیماری قابل انتقال به توله‌ها می‌باشد.

فیزیولوژی تولیدمثل

سن بلوغ و توانایی در جفتگیری در نژادهای مختلف متفاوت است. اصولاً نژادهای کوچک زودتر از نژادهای بزرگ بالغ می‌شوند. به طور کلی عموماً سگهای نر بعد از ۶ ماهگی قدرت باروری دارند و بلوغ کامل آنها در ۱۵-۱۲ ماهگی اتفاق می‌افتد. سگهای نر سالم تا سن ۸-۱۰ سالگی فعالیت جنسی خود را حفظ می‌کنند. در این دوره سگهای نر همواره آماده جفتگیری می‌باشند. ولی باید در نظر داشت که بهترین زمان جفتگیری سگ نر، سالهای بین ۲ تا ۷ سالگی می‌باشد. دستگاه تناسلی سگ نر شامل قضیب یا آلت تناسلی نر، بیضه‌ها و غده پروستات می‌باشد. قضیب در طول قسمت خارجی خود دارای استخوانی است که تا انتهای ادامه داشته و در نتیجه قضیب را به طور دائم در حال نیمه سخت نگه می‌دارد. در قاعده قضیب یک برآمدگی وجود دارد که در هنگام نعوظ به علت ازدیاد خون در

داخل آن افزایش حجم یافته و قضیب را در درون مهبل سگ ماده ثابت نگه می‌دارد. در وضعیت معمولی قضیب در داخل پوششی بهنام غلاف قضیب قرار گرفته است.

اکثر سگهای ماده اولین فعالیت‌های تناسلی یا به عبارت دیگر اولین فحلی خود را در سن ۱۲-۶ ماهگی (معمولًاً در ۹ ماهگی) نشان می‌دهند. چون تفاوت‌های بسیاری در این زمینه وجود دارد، بروز اولین فحلی در نژادهای بزرگ در سن ۱۸ ماهگی چندان عجیب به نظر نمی‌رسد. توصیه می‌شود قبل از سن ۱۸ ماهگی از جفتگیری سگهای نر با سگهای ماده جلوگیری شود. چون ممکن است هنوز رشد حیوان ماده به حد کامل خود نرسیده و حیوان با سخت زایی یا عوارض دیگر مواجه شود. یا اینکه توله‌های بدست آمده از رشد کافی و سلامتی کامل برخوردار نباشند.

فواصل دوره‌های فحلی به طور متوسط هر ۶-۷ ماه یکبار می‌باشد که بستگی به نژاد و خصوصیات فردی دارد. تنها استثناء در این زمینه نژاد Basenji می‌باشد که فقط سالی یکبار فحل می‌آید. در خلال فحلی، سگ ماده قابلیت بارورشدن را دارد و به سگهای نر اجازه جفتگیری می‌دهد. به عبارت دیگر تنها در خلال این مدت محدود سگ ماده توانایی باروری دارد و با از دست دادن آن باید تا دوره فحلی بعد صبر کنید. هر دوره فحلی در سگهای ماده شامل چهار مرحله به شرح زیر می‌باشد:

۱- مرحله پرواستروس: در خلال این مدت سگهای ماده نسبت به سگهای نر تمایل نشان داده اما اجازه جفتگیری نمی‌دهند. سگهای ماده در این مرحله دارای یک ترشح خون آلود از دستگاه تناسلی می‌باشند و فرج در آنها متورم است. این مرحله حدود ۹ روز به طول می‌انجامد. در برخی از سگها نشانه‌های فحلی چندان مشهود نیست. در این قبيل سگها انجام آزمایشات میکروسکوپی از سلولهای واژن که توسط دامپزشک صورت خواهد گرفت، می‌تواند راهنمای بسیار مناسبی در تعیین بهترین زمان برای جفتگیری باشد.

۲- مرحله استروس (فحلی): این مرحله حدود ۱۰-۶ روز به طول می‌انجامد و طی آن عمل جفتگیری صورت می‌پذیرد. تخمک‌گذاری معمولاً در ۴۸ ساعت اول این دوره رخ می‌دهد اما این زمان می‌تواند تغییرات زیادی را نشان دهد. در ناحیه مهبل مختصر قطرات خون مشاهده می‌شود که ملاffe یا محل خواب و استراحت حیوان را آغشته به خون می‌نماید. مرحله استروس را می‌توان به دو قسمت تقسیم نمود: یک دوره مقدماتی که سگ ماده به علت التهاب فرج و مهبل سگ نر را به خود راه نداده و یا از روی بی‌میلی تن به جفتگیری می‌دهد. در مرحله بعد سگ ماده بالعکس به دنبال سگ نر رفته و جفتگیری را با میل و رغبت می‌پذیرد. استروس

حدود ۶-۱۰ روز به طول می‌انجامد و در تمام این دوره عمل تخمک‌گذاری ادامه می‌باید. تخمک‌ها فقط در این مرحله بارور می‌شوند و باروری ممکن است چندین بار و به وسیله سگهای مختلف صورت گیرد. در این روزها صاحب سگ ماده باید به شدت مراقب حیوان خود باشد زیرا در غیر این صورت حیوان ممکن است با هر سگ ولگردی جفتگیری نموده و موجبات گرفتاری‌های زیادی را فراهم سازد. با توجه به آنچه در مورد استرووس گفته شد بهترین موقع برای جفتگیری روزهای یازدهم تا چهاردهم بعد از شروع فحلی در حیوان می‌باشد.

۳- مرحله دی استرووس: به دنبال فحلی اتفاق می‌افتد و زمان آن ۹۰-۶۰ روز به طول می‌انجامد.

طی این مرحله دستگاه تناسلی حیوان ماده تحت کنترل هورمون پروژسترون می‌باشد. چه سگ آبستن شود چه نشود این دوره پدیدار می‌گردد. آبستنی کاذب بیشتر در این مرحله مشاهده می‌شود. معمولاً ۶-۹ هفته پس از فحلی، بعضی از سگهای ماده حتی اگر جفتگیری هم نکرده باشند حالتی را از خود نشان می‌دهند که به آن آبستنی کاذب می‌گویند. علائم آن شامل تورم غدد شیری همراه با ترشح مایعات آبکی، تورم و بزرگ شدن شکم و تولید شیر می‌باشد. سگ ماده بی قرار شده و سر و صدای زیادی می‌کند و اغلب بستر خود را برای ساختن لانه‌ای برای فرزندان خیالی خود به گوشهای جمع می‌کند. در برخی موارد عروسکی که برای سرگرمی در اختیار او قرار می‌گیرد را به عنوان بچه به داخل لانه برد و مانند فرزند خود از آن مراقبت می‌نماید که در صورت نزدیک شدن شخصی به آن سر و صدای زیادی راه می‌اندازد. در حالات پیشرفتۀ علاوه بر افزایش وزن و تورم غدد پستانی علانمی شبهه به زایش طبیعی نظیر شل شدن ریاط بین لگنی، کم شدن درجه حرارت و فشار به منظور خروج جنینها از رحم را نشان می‌دهد. برای رفع چنین حالتی به جای اینکه حیوان را در محل خوابش تنها بگذاردید او را بیرون برد و تا حمامکان او را سرگرم نمایید. اگر علائم خفیف است جای نگرانی نیست اما در صورت تشدید علائم و احساس نگرانی بهتر است با دامپزشک مشورت نمایید.

۴- مرحله آنسترووس: مرحله‌ای است که ۳-۴ ماه به طول می‌انجامد و در خلال آن هیچ فعالیت جنسی در سگ ماده مشاهده نمی‌شود.

تولید مثل

اگرچه سگهای ماده از زمان اولین فحلی خود در سن ۶ ماهگی آماده جفتگیری

می باشند اما توصیه می شود تا سن ۱۸ ماهگی آبستن نشووند. زیرا تا سن یک سالگی حیوان ماده خود در حال رشد می باشد و استرس و فشار ناشی از آبستنی، زایمان و شیردهی باعث به تأخیر افتادن رشد آن می شود. با این حال چنانچه در اولین یا دومین فحلی، آبستنی صورت گرفت باید با تغذیه مناسب و مقوی از بروز مشکلات آتی پیشگیری کرد. در مورد سگ نر نیز توصیه می شود تا به سن ۱۸ ماهگی نرسیده جهت جفتگیری مورد استفاده قرار نگیرد. سعی شود حتی المقدار سگ نر از نظر جته، وزن و نژاد مشابه سگ ماده باشد.

سگ ماده باید بین دوره های فحلی استراحت نماید لذا نباید در دوره های فحلی پشت سرهم آبستن شود. اگر در فحلی های پشت سرهم آبستن شد باید جهت جلوگیری از مشکلات احتمالی توجه بیشتری به سگ مبذول دارید.

حداقل یک ماه قبل از جفتگیری، سگ ماده باید توسط دامپزشک مورد معاینه قرار گیرد و واکسن و داروهای ضدانگلی برای آن تجویز شود. ضمناً سگ ماده از نظر وضعیت بدنی نباید چاق باشد لذا قبل از آبستن شدن حیوان را به وزن متعادل برسانید. ضمناً در صورت امکان سگهای نر و ماده را جهت تشخیص بیماری بروسلوز که موجب نازایی و سقط جنین می شود مورد آزمایش قرار دهید.

در اکثر موارد ۱۴-۱۱ روز پس از شروع فحلی بهترین زمان برای جفتگیری سگ ماده می باشد. از آنجایی که تشخیص دقیق زمان شروع فحلی برای افراد کم تجربه مشکل می باشد شما می توانید حدفاصل روزهای هشتم تا پانزدهم پس از فحلی را در نظر بگیرید یا اینکه با یک شخص با تجربه مشourt نمایید. بهترین راه این است که در طی ایام فحلی سگ ماده و نر را کنار هم نگهداری کنید تا در طی روزهای اول به هم عادت نموده و در طی روزهایی که سگ ماده اجازه جفتگیری می دهد چندین جفتگیری داشته باشند. بهتر است سگ ماده را حداقل به مدت ۲۴ تا ۴۸ ساعت در جایی آرام، ساكت و تا اندازه ای تاریک و دور از رفت و آمد کودکان و یا اشخاص مزاحم در اختیار سگ نر قرار دهید. در زمان جفتگیری سگ نر روی سگ ماده پریده و میانه بدن آن را به وسیله دستهای خود نگه می دارد. زمان جفتگیری مدتی حدود ۳۰-۱۰ دقیقه به طول می انجامد. این مرحله که تحت عنوان گره خوردن یا قفل کردن نامیده می شود کاملاً نرمال و طبیعی است و علت آن تورم ناحیه ای از آلت تناسلی حیوان نر به نام glandis bulbus است که مانع خارج شدن آلت تناسلی تراز فرج سگ ماده می گردد. در خلال قفل کردن، سگ نر می تواند به اطراف چرخش نماید بهنحوی

که سگ نر و ماده پشت به پشت یکدیگر قرار می‌گیرند. در زمان قفل کردن نباید سگ نر و ماده را از یکدیگر جدا نمود، زیرا باعث صدمه دیدگی یک یا هر دو سگ از ناحیه تناسلی خواهد شد. با اینکه قفل کردن یک امر معمول در زمان جفتگیری است اما مواردی نیز وجود داشته است که بدون اتفاق افتادن آن جفتگیری بطور موقتی آمیز انجام شده است. مجدداً یادآوری می‌شود که به دلیل تمايل سگهای ماده به جفتگیری در زمان فحلی باید مراقب خروج آن از خانه و روبارویی با سگهای دیگر باشید؛ در غیراینصورت صاحب توله‌های بی‌اصل و نسبی خواهد شد.

آبستنی

زمان آبستنی در سگهای ماده به طور متوسط ۹ هفته یا به عبارت دیگر از ۵۹ تا ۶۷ روز (به طور متوسط ۶۳ روز) از هنگام جفتگیری تا زمان زایمان به طول می‌انجامد. توله‌هایی که یک هفته بیشتر جلوتر از زمان طبیعی متولد می‌شوند کمتر شansas زنده ماندن دارند. آنها اغلب ضعیف بوده، موهایی کوتاه دارند و در تغذیه دچار مشکل می‌شوند. طولانی شدن زمان آبستنی برای توله‌ها مفیدتر است اما بزرگ شدن جته آنها می‌تواند مشکلاتی را در زایمان پدید آورد.

در ماده سگهای چاق و عضلانی، تشخیص آبستنی مشکل است. از چهار هفتگی پس از جفتگیری دامپزشک مجبوب می‌تواند با لمس محوطه بطنی سگ پی به آبستنی آن ببرد. با توجه به اینکه استخوان‌بندی جنین‌ها بین روزهای ۴۵ تا ۵۰ شکل می‌گیرد، می‌توان با استفاده از رادیولوژی تعداد و وضعیت آنها را بخوبی تشخیص داد. بوسیله سونوگرافی نیز می‌توان پی به آبستنی سگ ماده برد. در این مرحله جنینها شیشه توپ گلف در زیر دست احساس می‌شوند. بعد از این زمان توله‌ها شروع به رشد کرده و مایعات جنبی اطراف آنها را فرا می‌گیرد. در ۶-۷ هفتگی بزرگی و برآمدگی شکم کاملاً محسوس است و تا ۹ هفتگی که زایمان صورت می‌گیرد رشد توله‌ها به سرعت ادامه دارد.

علاوه آبستنی شامل افزایش اشتها، افزایش وزن و از ۶-۷ هفتگی بزرگ شدن پستان یا غدد شیری می‌باشد و در هفته آخر ترشح شیر دیده می‌شود.

چند روز قبل از زایمان، سگ ماده از خوردن غذا اجتناب می‌کند و شروع به ساختن آشیانه‌ای برای توله‌های خود می‌نماید؛ لذا بهتر است که صاحب حیوان نیز در ساختن و تهییه چنین آشیانه‌ای به سگ ماده کمک کند. استفاده از روزنامه و مقوا در کف این آشیانه می‌تواند

جایگاه رضایت‌بخشی را برای حیوان مهیا سازد و در ضمن می‌توان به راحتی و با هزینه کم نسبت به تعویض آنها اقدام نمود.

در دوره آبستنی باید مراقب باشید که سگتان دچار بیوست نشود. در صورت بیوست می‌توانید با دامپزشک مشورت نمایید. ضمناً در طی دوران آبستنی باید بطور منظم سگتان را جهت ورزش بیرون ببرید تا بیش از حد چاق نشود اما از انجام ورزش‌های سنگین مثل توب‌بازی باید خودداری کرد. می‌توانید سگتان را طی دوران آبستنی بطور منظم حمام کنید، اما اگر حمام کردن مشکلی برای حیوان ایجاد می‌کند می‌توانید از شامپوهای خشک استفاده کنید.

آمادگی برای زایمان

سگهای ماده در هنگام زایمان کمی تنفس خود و زودرنج می‌شوند و دوست دارند در گوشهای خلوت کنند لذا بخصوص اگر در خانه بچه کوچک دارید گوشه آرامی از خانه را به آن اختصاص دهید تا هفته آخر آبستنی را در آنجا سپری کند. برای تهیه محل زایمان می‌توان از یک جعبه چوبی که متناسب با اندام سگ ماده و توله‌های آینده او باشد استفاده کنید. جایگاه باید طوری ساخته شود که در موقع شیر دادن، مادر بتواند براحتی از یک پهلو به پهلوی دیگر حرکت کند. دیوارهای جعبه باید حدود ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتر ارتفاع داشته و یک طرف آن طوری تعبیه شود که سگ ماده بتواند براحتی داخل و خارج شود و باعث آزدگی و صدمه توله‌ها نگردد و آنها را زیر پای خود لگدمال نکند. دقت کنید که محل مورد نظر در معرض جریان هوا نباشد زیرا تغییر درجه حرارت برای توله‌های تازه متولد شده که قادر به حفظ درجه حرارت بدن خود نیستند بسیار مضر است. قرار دادن لایهٔ ضخیمی از روزنامه در زیر محل مزبور بسیار مفید است زیرا در صورت کثیف شدن براحتی قابل تعویض می‌باشد. ضمناً مجدداً یادآوری می‌شود که باید سگ ماده قبل و بعد از زایمان مورد درمان خدانگلی قرار گیرد. در سگهای بالغ چندین نوع کرم گرد وجود دارد که فرم بالغ آنها در روده زندگی می‌کنند اما لا را آنها بدلیل مهاجرت احشایی می‌تواند بشکل کیست در بدن باقی بماند. در اثر شوک هورمونی که طی زایمان رخ می‌دهد این لا روها تبدیل به کرم بالغ می‌گردند و تخم آنها از طریق مدفوع دفع می‌گردد. سگ ماده ضمن تمیز کردن خود و توله‌ها باعث آلودگی مجدد خود و توله‌ها می‌گردد. به همین دلیل برخی از توله‌ها دچار آلودگی شدید انگلی می‌باشند. در ضمن در مورد برخی از این کرم‌ها آلودگی در دوران جنبی

از طریق جفت هم امکان پذیر می باشد. قبل از اینکه زمان زایمان فرا برسد بررسی کنید که آیا ابزار و مواد زیر را در خانه دارید:

۱- صابون مایع، محلول ضد عفونی کننده و تشت دسته دار کوچک حاوی مقداری آب گرم. ماده ضد عفونی کننده بیشتر برای ضد عفونی کردن محل زندگی و در صورت امکان ضد عفونی بندناه مورد استفاده قرار می گیرد. همچنین از مواد ضد عفونی کننده برای تمیز کردن پستانها و سر پستانک های مادر که اغلب آغشته به تخم و یا قطعات انگل می باشد استفاده می شود. ضمناً می توان اطراف ناحیه مهبل و بخصوص ناحیه مقعد حیوان را با این مواد ضد عفونی کننده تمیز نمود. وقتی با مادر و بچه ها سر و کار دارید رعایت بهداشت از اهمیت بسیاری برخوردار است.

۲- پارچه کتانی جهت تمیز کردن دهان و بینی توله ها

۳- چند حوله کوچک قدیمی جهت خشک کردن توله ها در صورت لزوم.

۴- یک جفت قیچی که در آب جوش استریل شده باشد.

۵- مقداری نخ کتانی یا ابریشمی جهت بستن بندناه در صورت لزوم.

۶- یک جعبه مقوایی که حاوی یک پتو و یک بطربی آب گرم که بخوبی عایق کاری شده باشد. زیرا گاهی موقع بین تولد اولین و آخرین توله فاصله می افتد لذا باید توله های اول را گرم نگهدارید.

۷- مقداری روزنامه تمیز

رفتار شناسی زایمان

زایمان را اصولاً به سه مرحله تقسیم می کنند. در برخی موارد ممکن است سه مرحله با یکدیگر تلاقی یابد و شما بدون کمترین علامتی با توله های متولد شده روبرو شوید. اگر شما نگران هستید که توله ها بطور طبیعی متولد می شوند یا نه می توانید گهگاه حیوان را زیر نظر قرار دهید. در این موارد بهتر است که از قبل زمان مورد انتظار جهت تولد توله ها را به دامپزشک اطلاع دهید تا در صورت مشکل بتوانید از او کمک بگیرید.

در اغلب موارد مرحله اول زایمان حدود ۲۴ ساعت بطول می انجامد، این مرحله در سگهایی که برای اولین بار زایمان می کنند حتی طولانی تر است.

در این مرحله معمولاً سگ ماده بی قرار است و خود را روی زمین می کشد، لهله می زند و گاهی اوقات صدای گریه مانندی از خود درمی آورد. در این مرحله سگ ماده طبق غریزه

خوبیش بستر خود را چهت ساختن لانه برای بچه‌ها به گوشه‌ای جمع می‌کند. معمولاً از خوردن غذا امتناع می‌کند و درجه حرارت بدنش از $38/6^{\circ}\text{C}$ به $36/6^{\circ}\text{C}$ تنزل می‌یابد. در این مرحله گردن رحم متسع شده و ترشحات نسبتاً شفاف و موکوس مانندی از مهبل (فرج) خارج می‌شود و کanal زایمانی برای عور چنین‌ها باز می‌گردد. همچنین در این مرحله سگ ماده به مقدار زیاد خود را می‌لیسید. در این مرحله ممکن است سگ ماده استفراغ کند که یک امر طبیعی است ولی چنانچه ادامه یابد می‌تواند دلیل بر وجود بیماری دیگری در حیوان باشد. معمولاً پس از بیقراری و علائم گفته شده حیوان وارد مرحله دوم زایمان می‌گردد که در آن انقباضات شکم و رحم شروع می‌شود و حیوان تلاش می‌کند توله‌ها و پردهای جنبی را خارج کند. اگر در این مرحله انقباضات برای مدت مشخص قطع شد و یا سگ ماده دیگر برای تولد توله‌ها زور نزد با دامپزشک تماس بگیرید. در این مرحله ممکن است تزریق هورمون توسط دامپزشک مورد نیاز باشد. در این مرحله اغلب ترشحات بیشتر است و کیسه آب در فرج دیده می‌شود. توله‌ها در داخل این کیسه هستند و در آن تکامل می‌یابند.

اگر سگ ماده بیش از یک ساعت زور می‌زند ولی توله‌ای متولد نمی‌شود با دامپزشک تماس بگیرید زیرا ممکن است مشکلی پیش آمده باشد.

در نزدیکی زایمان پهلوهای حیوان قدری تو رفته و حیوان اغلب لانه خود را بعلت درد زایمان ترک می‌کند و با پنجه‌هایش اطراف بدن خود را خراش داده و ناخن می‌کشد. در چنین لحظاتی وقت زایمان فرا رسیده و بنابراین بهتر است او را تنها بگذارید زیرا بستابر غریزه‌ای که در سگهای ماده وجود دارد، دوست دارند در موقع زایمان تنها باشند و عمل زایمان دور از چشم دیگران انجام گیرد.

مرحله سوم در واقع مرحله تولد توله‌ها است که اصولاً اولین تولد مشکل‌تر از سایر تولدهاست و پس از تولد اولین توله راه برای تولد توله‌های بعدی باز می‌شود.

پیشگیری از آبسنی

چنانچه تصمیم دارید برای همیشه از مشکلات دورهٔ فحلی سگ ماده خلاص شوید و تصمیم به نسل کشی ندارید بهترین روش عقیم کردن سگ ماده، جراحی است. در این روش تحت بیهوشی عمومی تخدمان و رحم حیوان خارج می‌گردد؛ لذا دیگر حیوان علائم فحلی و آبسنی کاذب را از خود نشان نمی‌دهد. باید متنذکر شویم که عمل فوق هیچگونه

تأثیر منفی برروی سلامتی، وضع ظاهری و خلق و سرشت حیوان ندارد؛ تنها حیوان کمی استعداد چاق شدن پیدا می‌کند که آنهم با تعذیه مناسب و ورزش کافی رفع می‌شود. اما اگر مایلید بطور موقت از فحلی حیوان با آبستنی ناخواسته آن جلوگیری نمایید و در آینده تصمیم به نسل کشی دارید می‌توانید از قرص‌های ضدبارداری که دامپزشک به شما توصیه می‌نماید استفاده کنید متنهی باید یک تا یک و نیم ماه قبل از اینکه فحلی در حیوان ظاهر شود، به دکتر دامپزشک مراجعه کنید. این قرص‌ها موجب جلوگیری از فحلی می‌شود یا اینکه وقوع آنرا به تعویق می‌اندازد. این امر بخصوص برای افرادی که بخاطر مشغله‌های کاری یا فصل تعطیلات مایل به تعویق افتادن زمان فحلی سگ هستند تا در سر فرست اقدام به نسل کشی از آن نمایند مناسب است. باید مذکور شد که به دلیل نتایج ضد و نقیضی که از مصرف این قرص‌ها مشاهده شده است توصیه می‌شود که حتماً با دامپزشک در مورد استفاده از آنها مشورت نمایید.

راه دیگر برای جلوگیری از آبستنی ممانعت از تماس بین سگهای ماده با سگهای نر در خلال مرحلهٔ فحلی است اما این امر چندان راحت نیست و در اثر کوچکترین غفلت شما، جفتگیری ناخواسته روی خواهد داد. در صورت انجام جفتگیری ناخواسته می‌توان طی ۴۸ ساعت پس از آن با تجویز هورمون استروژن مانع دوام آبستنی و لانه‌گزینی جنین شد. اما اصولاً استفاده از استروژن بدون مشورت با دامپزشک خطرناک است.

تولد

یک سگ ماده سالم و نرمال معمولاً زایمانی راحت و بدون نیاز به کمک اضافی دارد. در زایمان طبیعی اصولاً توله‌ها از سر متولد می‌شوند که حالت صحیح زایمان است اما گاهی موارد از پا متولد می‌شوند که غیر نرمال بوده و باید این حالت توسط دامپزشک تصحیح شود. در هنگام زایمان کیسه آب (پرده جنینی) پاره شده و مقدار معینی مایع جنینی خارج می‌شود که در لغزنه کردن کانال زایمان نقش دارد سپس توله‌ها در حالتی که بوسیله بندناو به مادر متصل هستند به دنیا می‌آیند. بندناو به جفت متصل می‌باشد که همراه توله‌ها (در مرحله سوم زایمان) خارج می‌شود.

هر توله همراه با پردهٔ جنینی و جفت مربوط به خود به دنیا می‌آید این پرده‌ها قبل از اقدام توله برای تنفس پاره می‌شود. مادر نیز در پاره کردن این پرده‌ها کمک نموده و سپس بندناو را که پل ارتباطی مادر با توله است را قطع می‌کند که با مقداری خونریزی همراه

است.

بعد از زایمان، مادر شروع به لیسیدن توله‌ها می‌کند تا آنها را تمیز نموده و در ضمن عمل تنفس را در آنها تحریک کند. لیسیدن‌های متوالی که تا سه هفته یا بیشتر به طول می‌انجامد در حفظ بهداشت توله‌ها مهم است زیرا آنها در اوایل زندگی قدرت تمیز کردن خود را ندارند. از سویی دیگر لیس زدن در دیگر اعمال حیاتی بدن نوزاد از جمله کمک به دفع مدفوع نیز حائز اهمیت است.

اصلولاً جفت در عرض چند دقیقه از نوزادان جدا می‌شود. مادر ممکن است پرده‌های جفت را به محض خروج بخورد. این کار با اینکه عملی چندش آور به نظر می‌رسد اما بدليل مایعات و هورمونهای موجود در غشاء‌های آن ممکن است برای مادر مفید باشد. ولی در صورتی که تعداد توله‌ها زیاد باشد و تمامی جفت‌ها به وسیله مادر خورده شود باعث ایجاد اختلالات گوارشی در سگ ماده خواهد شد و همراه آن بالا رفتن درجه حرارت و حالت اسهال و عدم تعادل آب و املاح در بدن حیوان روی خواهد داد. در هر صورت توصیه می‌شود که تعداد جفت‌ها را بشمارید و با تعداد توله‌ها تطبیق دهید. چنانچه تعداد جفت‌ها کمتر از تعداد توله‌ها باشد دلیل برجفت ماندگی است و باید با دامپزشک تماس بگیرید.

جفت و پرده‌های جنینی معمولاً برنگ سبز تیره می‌باشند و تا چند روز پس از تولد توله‌ها ترشحات سبز با خونابهای رنگ از مادر خارج می‌شود. اگر توله‌ها قوی و سالم باشند بزودی راه خود را بسمت نوک پستان پیدا می‌کنند. ضمناً اگر زایمان بطور طبیعی صورت گرفته سعی کنید که کاری به کار حیوان ماده نداشته باشید؛ ولی همواره آماده باشید تا در صورت نیاز، بهداد توله‌ها بررسید زیرا در صورت غفلت، در زمان کوتاهی از دست می‌رونند.

گاهی اوقات بخصوص در سگهایی که برای اولین بار زایمان می‌کنند پس از تولد اولین توله، مادر نسبتاً گیج و منگ است و حتی از توله خود می‌ترسد؛ لذا در پاره کردن پرده‌های جنینی یا قطع کردن بندناف غفلت می‌کند و یا به علت ناتوانی قادر به انجام این کار نیست.

بنابراین در این موقع شما باید سریعاً دست‌بکار شوید و پرده‌های جنینی را بوسیله دست یا قیچی از ناحیه سر توله‌ها پاره کرده و توله‌ها را ببرون بکشید؛ سپس دهان توله‌ها را باز کنید و مایعات و موکوس موجود ببروی دهان و بینی را پاک نمایید تا توانند نفس بکشنند و بعد از آن توله‌ها را با حوله خشک و نرم پاک نمایید و با ماساژ سینه آنها بوسیله انگشتان، تنفس آنها را تحریک نمایید. اگر توله هنوز بوسیله بندناف به جفت یا به مادر متصل است، اتصال باید قطع شود. ابتدا بندناف را در فاصله ۵ سانتی‌متری شکم توله بوسیله نخ کتانی یا

ابریشمی گره بزنید؛ سپس بندناف را در چند سانتی‌متری پشت گره با استفاده از قیچی استریل ببرید. حال هر چه سریع‌تر که ممکن است توله را در کنار مادر قرار دهید و در عین حال با بکار بردن کلمات آرامش بخش و نوازش، به سگ مادر تسکین دهیم.

بعد از تولد اولین توله، مادر ممکن است احساس خستگی کرده و به استراحت پردازد اما معمولاً پس از مدتی حدود ۲۰ دقیقه یا یک ساعت دوباره انقباضات شروع می‌شود و حداقل ظرف مدت ۱۲ تا ۲۴ ساعت تمامی جنین‌ها از رحم خارج می‌شود.

اگر سه ساعت پس از تولد توله اول، انقباضات دوباره شروع نشد با دامپزشک تماس بگیرید. این حالت بخصوص در سگهای مسن که عضلات رحم فرسوده و ضعیف می‌شوند روی می‌دهد و ممکن است نیاز به تزریق هورمون باشد.

اگر توله‌ای در هنگام تولد برنگ آبی بود و بدن آن سرد بوده و حالتی مثل حیوان مرده را داشت هنوز احتمال نجات زندگی آن وجود دارد. سریعاً آن را در جای گرم ($26/5^{\circ}\text{C}$) قرار داده، دهان آنرا باز کرده و زبانش را بیرون بکشید و با قرار دادن دهان خود ببروی دهان حیوان به آن تنفس مصنوعی بدهید. گاهی اوقات تحریک نقطه‌ای از زبان حیوان ممکن است باعث تحریک تنفس حیوان شود؛ بنابراین با یک حوله نرم یا یک تکه پارچه کتانی بدن حیوان را مالش دهید. در مواردی دیده شده که توله‌هایی که تا یک ساعت پس از زایمان مرده به نظر می‌رسیدند با اقدامات حمایتی نجات یافته‌اند.

اگر توله‌ای در هنگام زایمان از سر یا دست‌ها بیرون آمد ولی مادر قادر به زایمان کامل نیست می‌توانید بدقت توله را با حوله خشک و تمیز بگیرید و کمی به اطراف بچرخانید سپس همزممان با زور زدن مادر آنرا به خارج بکشید.

اما اگر پس از مدت‌ها تلاش مادر، تنها یک پای توله بیرون آمد باید گفت که توله در وضعیت غیر نرمال یا عرضی قرار دارد لذا اشخاص می‌تجربه نباید اقدام به دستکاری توله نمایند. در موقع اورژانسی تنها کاری که شما می‌توانید انجام دهید داخل راندن توله بسمت گردن رحم است تا شاید خود بخود گردش کند و در وضعیت صحیح قرار گیرد. در این موقع توصیه می‌شود حتماً با دامپزشک تماس بگیرید. در صورتی که توقف جنین در رحم به مدت ۴۸ تا ۷۲ ساعت بیشتر به طول انجامد، بتدریج جنین در رحم شروع به گندیدن و ایجاد گازهای متغیر بعلت رشد باکترهای غیر هوایی خواهد کرد و عفونت شدید مادر را در معرض خطر قرار خواهد داد. بنابراین لازم است در اولین فرصت جهت انجام سزارین و خارج کردن جنین‌ها به کلینیک دامپزشکی مراجعه شود.

- موقعی که باید از دامپزشک کمک بگیرید:
- غیر از مواردی که قبلاً گفته شد در حالات زیر نیز سریعاً با دامپزشک تماس بگیرید.
- ۱- درد زیاد در مادر
 - ۲- چنانچه در خلال ۳ ساعت توله‌ای به دنیا نیامد.
 - ۳- لرزش بدن و کلابس (شوک)
 - ۴- خروج مایع خون‌آلود یا سبز تیره قبل از تولد اولین توله (بعد از تولد اولین توله این مسئله طبیعی است).

مراقبت از مادر بعد از زایمان

برای افراد ناوارد تشخیص اینکه آیا زایمان به پایان رسیده است یا نه مشکل می‌باشد. در این موارد اگر نتوانستید بطور قطع تصمیم بگیرید بهتر است که با دامپزشک مشورت نمایید. در مواردی مادر پس از ۲۴ ساعت از زایمان آخرین توله نیز توله زنده دیگری بدنیا می‌آورد اما اگر توله مرده‌ای در رحم بماند بسیار خطرناک است. اصولاً پس از زایمان آخرین توله، لعله‌زن و لرزیدن مادر متوقف شده و شروع به تمیز کردن خود و توله‌ها می‌کند؛ همچنین روی زمین دراز کشیده خود را آماده غذا دادن به بچه‌هایش می‌کند.

اگر مادر جهت دفع ادرار و مدفوع از جایش بلند شود این شناس را به شما می‌دهد که بستر زیر آنرا که در اثر زایمان کثیف شده است تعویض نمایید و توله‌ها را از نظر سلامتی مورد ارزیابی قرار دهید. پس از زایمان ممکن است تا یک هفتاه مادر ترشحات خوناندی داشته باشد که به تدریج رنگ آن شفاف شده و در نهایت کاملاً متوقف می‌شود. وجود ترشحات مداوم و بدبو می‌تواند نشاندهنده حضور توله‌ای مرده در رحم مادر یا باقیماندن جفت باشد که باید حتماً با دامپزشک تماس بگیرید. اصولاً توله‌ها با چشمان بسته بدنیا می‌آیند و تا ۱۰-۱۴ روزگی چشمان خود را باز نمی‌کنند. در مواردی توله‌های بدنیا آمده دچار نقص مادرزادی می‌باشند مثلاً در بعضی موارد سقف دهان آنها دارای شکاف است که امکان تعذیبه برای آنها میسر نیست یا در مواردی یکی از اندام‌های حرکتی را ندارند. یا اینکه شکم آنها فاقد دیواره می‌باشد و امعاء و احشاء آنها بیرون از محوطه بطنی ریخته است. در این موارد قل از اینکه مادر آنها را ببیند آنها را با روش‌های بدون درد معدوم کنید.

از دیاد شیر در پستان ممکن است موجب بی‌قراری و ناراحتی مادر گردد. در اینحالت مادر از شیر دادن به توله‌ها امتناع می‌ورزد لذا شما می‌توانید با فشار دادن نوک پستان

موجب تخلیه شیر و کاهش فشار و در نتیجه تسکین درد گردید.
ناخنهاست تولهها در بعضی موارد ممکن است باعث ایجاد خراشهای در دنک بر روی پستان مادر گردد، لذا می‌توانید با قیچی نوک ناخنها را بگیرید.

اگر پستان خیلی متورم و قرمز باشد می‌تواند نشانگر عفونت پستان باشد. در این موارد باید هرچه سریعتر با دامپزشک تماس بگیرید زیرا ممکن است شیر آلوده (عفونی) باعث بیماری یا مرگ تولهها گردد.

عارضه دیگری که بسیار حاد و جدی است تب شیر می‌باشد. این عارضه اغلب در مادرهایی که وضعیت بدنشی ضعیفی دارند در اثر شیر دادن به تولههای بزرگ اتفاق می‌افتد؛ در برخی موارد در مادرهایی که وضعیت بدنشی خوبی دارند نیز این حالت اتفاق می‌افتد. این عارضه در اثر کاهش کلسیم در گردش خون مادر روی می‌دهد. در اینحالت مادر گیج و خوابآلود بنظر می‌آید و قادر به ایستادن روی پاهاش نیست. همچنین عضلات آن دچار لرزش شده و در صورت عدم درمان به تشنج منجر می‌گردد. در این حالت به دلیل اختلال در عملکرد قلبی چنانچه اقدام به موقع نشود، مادر از دست خواهد رفت.

تزریق کلسیم می‌تواند در این موارد کمک بسزایی بحساب آید اما حتماً باید زیر نظر دامپزشک باشد.

تغذیه طی دوران بارداری و شیردهی

قبل از جفتگیری باید کمی غذای حیوان را تقویت کرد. برای این کار می‌توان مقدار کمی مکمل پروتئینی مثل تخم مرغ یا شیر به غذای روزانه سگ اضافه نمود. در سه هفته اول بعد از جفتگیری رشد تولهها آهسته است لذا در خلال این مدت می‌توان از جیره عادی به حیوان داد.

از هفته چهارم تا نهم، رشد تولهها سریع است لذا برای جلوگیری از کاهش وزن مادر باید مقدار غذا را به تدریج افزایش داد بطوری که در زمان زایمان ۳۵٪ درصد بیشتر از غذای عادی تغذیه نماید. در این مدت باید حداقل ۵۰٪ غذا شامل مواد پروتئینی از قبیل ماهی، گوشت، تخم مرغ، و ضمایم غذایی از قبیل دل، قلوه و جگر باشد. ۵۰٪ باقیمانده نیز شامل غلات و بیسکویت یا نان باشد. جگر تازه بدلیل داشتن ویتامین B بالا از ارزش غذایی خوبی برخوردار است. استفاده از سبزیجات از قبیل اسفناج و جعفری در این دوره بسیار مناسب می‌باشد زیرا هم دارای ارزش غذایی می‌باشند و هم به عنوان مسهل عمل

می‌کنند و مانع از بیوست حیوان می‌گردند. سگها در حالت عادی ویتامینها و مواد معدنی مورد نیاز خود را از غذا تأمین می‌کنند اما طی دوران آبستنی به دلیل افزایش نیاز آنها باید ویتامین‌ها و عناصر معدنی بصورت مکمل به غذای آنها اضافه شود.

روغن کبد ماهی می‌تواند بمنوان منع ویتامین A و D مورد استفاده قرار گیرد. ممکن است که با پیشرفت آبستنی و با افزایش رشد توله‌ها، مادر تمایل بیشتری برای خوردن غذا داشته باشد لذا شما سه وعده در روز به حیوان غذا بدھید. یک وعده می‌تواند شامل تخم مرغ آبپز و غلات و دو وعده دیگر شامل گوشت باشد. اگر تعداد توله‌ها زیاد باشد بخصوص در اواخر آبستنی وجود توله‌ها مانع از غذا خوردن کافی مادر می‌شود لذا شما مقدار غذا در هر وعده را کمتر و دفعات غذا دادن را بیشتر کنید.

سگهای ماده طی زایمان و یا یکی دو روز اول بعد از زایمان آب و غذای کمی می‌خورند اما بعد از این دوره اشتها و نیاز به تمام عناصر غذایی افزایش یافته و در عرض ۳ هفته به حداقل خود می‌رسد بطوری که حیوان علاقه خاصی جهت خوردن گوشت و تخم مرغ پخته نشان می‌دهد بنابراین در خلال سه هفته اول بعد از زایمان باید غذای مادر را به ۲ الی ۳ برابر میزان عادی افزایش داد. با اینکه حیوان در حالت عادی تمایلی به خوردن شیر ندارد در این مدت به آن علاقه نشان می‌دهد به طوری که می‌توان، شیر و غلات را به صورت تناوبی همراه گوشت در تغذیه حیوان استفاده کرد. در خلال این مدت دادن روزانه دو یا سه نوبت شیر به مادر در صورتی که در ازای هر لیتر با ۴ زرد تخم مرغ مخلوط شده باشد، غذای کاملی برای او خواهد بود. ضمناً جگر سیاه همراه با هویج پخته به صورت رنده شده و مخلوطی از پودر حبوبات و کمی کره و نمک می‌تواند احتیاجات مادر را از نظر تولید شیر برای توله‌ها تأمین کند.

در این مدت بدليل تغذیه توله‌ها نیازهای غذایی مادر افزایش می‌باید لذا باید هر ۴ ساعت یکبار به حیوان غذا داد. طی این مدت باید مقادیر کافی کلسیم، فسفر و ویتامین D در اختیار مادر قرار گیرد تا از بروز تب شیر پیشگیری شود. در تمام این مدت بدليل اینکه کاهش مایعات باعث تقلیل شیر مادر می‌شود باید همیشه آب تمیز و تازه در دسترس مادر باشد.

در این دوره توصیه می‌شود که مکمل‌های معدنی و ویتامینی به حیره غذایی مادر اضافه شود. بعد از زایمان، مادر باید ترجیحاً به وزن اولیه قبل از جفتگیری و یا حداقل ۵-۱۰ درصد سنگین‌تر از قبل برسد.

رژیم غذایی مادر باید به تدریج به حالت اولیه بازگردد. بدین ترتیب که ابتدا $\frac{1}{3}$ و سپس $\frac{2}{3}$ از غذای اضافی حیوان کاسته شود. پس از آن همان مقدار غذایی که قبل از جفتگیری دریافت می‌نمود در اختیارش قرار گیرد. این روند گرچه باعث کاهش تولید شیر خواهد شد اما در طی این مدت نیاز توله‌ها نیز به شیر کمتر و به غذاهای مکمل بیشتر خواهد شد اما باید همیشه آب تمیز و تازه در اختیار حیوان باشد. اگر پس از از شیر گرفتن توله‌ها هنوز تولید شیر مادر ادامه دارد باید با دامپزشک مشورت نمایید.

گاهی پس از از شیر گرفتن توله‌ها، مادر شروع به استفراغ می‌کند. شاید این امر بازگشت به زمانی باشد که سگها در عالم وحش غذای نیم هضم خود را جهت تغذیه توله‌ها بالا می‌آورند. بوسیله تغذیه سگ ماده در اتفاقی که قادر به دیدن یا شنیدن صدای توله‌ها نباشد می‌توان از این امر جلوگیری کرد.

مراقبت و تغذیه توله‌های متولد شده

بعد از وضع حمل بهتر است توله‌ها را در حوله‌ای تمیز و خشک گذارده و آنها را در معرض حرارت ملایمی قرار دهید. بدلیل عدم توانایی توله‌ها در حفظ درجه حرارت، آنها را در برابر تغییرات درجه حرارت حفظ کنید. در سه هفته اول یک مادر خوب بخوبی فرزندان خود را تغذیه می‌کند. شیری که در روزهای اول از مادر ترشح می‌شود آغوز نام دارد که به دلیل غنی بودن از آنتی‌بادیها، توله‌ها را در برابر بیماریهای احتمالی حفظ می‌کند. دلیل آنکه می‌باشد در اولین فرصت و ترجیحاً در ۲۴ ساعت اول، توله‌ها را با آغوز تغذیه نمود این است که با گذشت زمان جذب پادتن‌های محافظت کننده توله‌ها (آنتی‌بادیها) از دستگاه گوارش کاهش می‌یابد و بعد از گذشت چند روز دیگر قابلیت جذب نخواهد داشت. در سه هفته اول بعد از تولد نه تنها مادر به فرزندان خود شیر می‌دهد بلکه با لیسیدن آنها عمل ادرار و مدفع کردن توله‌ها را تحریک می‌کند. در چند روز اول بعد از تولد اگر مادر بعلت بی‌تجربگی توله‌های خود را نمی‌لیسد با ماساژ ناحیه مقدع توله‌ها بوسیله پنبه‌ای که در آب گرم مرطوب شده است مدفع کردن آنها را تحریک نمایید.

از سه هفتگی برای اینکه فشار بیش از اندازه‌ای بخصوص در صورت بزرگ بودن توله‌ها به مادر وارد نشود باید به تدریج شروع به از شیر گرفتن توله‌ها نمایید. بهترین غذایی که می‌توانید در این زمان به توله‌ها بدهید آب‌گوشت همراه با مقداری نان سوخاری خرد شده می‌باشد یا اینکه می‌توانید از غذاهای آماده مخصوص بچه‌ها که طعم گوشت یا مرغ را

دارد استفاده کنید. غذا را داخل بشقاب تختی بریزید و با زدن انگشتان در داخل آن و مالیدن انگشت به اطراف دهان توله سگها، آنها را تشویق به خوردن نمایید. سعی کنید زمانی که هنوز توله‌ها از مادرشان شیر می‌خورند سه بار در روز هم از این غذا به آنها بدھید. به علت اینکه در ابتداء توله‌ها بی تجربه و ناشی هستند سعی کنید با صبر و حوصله با آنها برخورد نمایید.

در چهار هفتگی سن توله‌ها سعی کنید در کنار شیر و غلات به آنها گوشت، مرغ یا ماهی خرد شده بدھید. سعی کنید تا توله‌ها را به صورت جداگانه تغذیه نمایید تا مطمئن شوید هر توله غذای مخصوص خود را خورده است.

در شش هفتگی، توله‌ها باید ۶ بار در روز تغذیه شوند و در این زمان باید فقط مقدار کمی از غذای خود را از مادر تأمین نمایند. سه وعده از ۶ وعده باید از غذاهای شیری و سه وعده دیگر از انواع گوشت باشد. تخم مرغ ریز شده همراه با چند قطره روغن کبد ماهی بطوط روزانه به جیره آنها اضافه کنید.

آب تمیز و تازه باید همواره در دسترس آنها باشد. ظرف آب باید بصورتی باشد که به سادگی واژگون نشود. توله‌ها از سنین اویله رشد از سن سه هفتگی به بعد بتدریج دارای یک ردیف دندانهای پیشین و نیش می‌شوند بنابراین دادن استخوان مصنوعی یا یک قلم گوسفند یا گوساله جهت بازی کردن و گازگرفتن، موجبات رضایت آنها را فراهم خواهد کرد؛ همچنین یک عروسک پارچه‌ای بزرگ می‌تواند بدون اینکه باعث صدمه به آنها شود باعث سرگرمی و تفریح آنها گردد.

تا زمانی که توله‌ها کاملاً از شیر گرفته نشده و از مادر مستقل نشدنند باید به محل جدیدی منتقل شوند. توله‌ها به سادگی به کک و شپش آلوده شده و این امر سلامتی حیوان را به خطر می‌اندازد. لذا حتماً توله‌ها را از نظر آلودگی به کک و شپش مورد معاینه قرار دهید و در صورت آلودگی از مواد خدکش و شپش که دامپزشک به شما توصیه می‌کند استفاده نمایید. ضمناً آلودگی به کرمهای گرد نیز ممکن است موجب بیماری توله‌ها گردد. علامت آلودگی شامل کاهش رشد، کاهش اشتها و تورم شکم می‌باشد. درمان را می‌توان حتی زمانی که توله‌ها دو هفته بیشتر ندارند شروع کرد. در صورتی که درمان چندین مرتبه به فاصله دو هفته تکرار شود آلودگی کاملاً پاک خواهد شد. تا سه هفتگی باید توله‌ها در کنار مادر خود باشند اما بعد از سه هفتگی می‌توانید محوطه‌ای را در گوشهای از اتاق به طرق مختلف محدود نمایید تا توله‌ها در آن به بازی و جنبو جوش پردازند. بهتر است از یک تکه مقوا و یا از یک تور سیمی برای حصار آن استفاده کنید. یک سینی از خاک یا تکه‌ای روزنامه در

گوشۀ محوطه مربوطه قرار دهید و بعد از هر وعده غذا حیوان را جهت مدفوع یا ادرار کردن به آن قسمت ببرید. این امر سبب آموزش حیوان جهت دفع ادرار و مدفوع می‌شود. وقتی توله‌ها بزرگتر و پر جنبو جوش‌تر شدند می‌توانید این شانس را به مادر بدھید تا مدتی از آنها جدا شود.

مراقبت از توله‌های بی‌مادر

اگر شما با یک توله بی‌مادر مواجه شدید بهترین کار اینست که برای آن یک مادر رضاعی پیدا کنید. چنین سگهایی به راحتی توله‌های بی‌مادر را قبول می‌کنند و شیر می‌دهند. سگهای مادر ساعتها از وقت خود را صرف تمیز کردن، گرم نگهداشتن و تغذیه توله‌های خود می‌کنند لذا اگر مادر رضاعی پیدا نکنید کار بسیار سختی را به عهده گرفته‌اید. گرما برای توله‌ها یک امر ضروری است زیرا توله‌ها در دو سه ماه اول زندگی قادر به تنظیم درجه حرارت بدن خود نیستند و باید درجه حرارت مناسب توسط صاحب حیوان تأمین شود. درجه حرارت محل نگهداری آنها باید ۲۵-۳۰ درجه سانتی‌گراد باشد. بجای حدس و گمان در مورد درجه حرارت محیط بهتر است که از یک دماسنج استفاده کنید. بعلاوه باید یک بطری آب گرم که بخوبی عایق شده و درجه حرارت ثابتی دارد را در جعبه توله قرار دهید. توله‌ها اغلب بطری را در آغوش می‌گیرند و به آرامی می‌خوابند.

دیوارهای جعبه باید بلند باشد تا مانع از خارج شدن توله‌ها گردد. کف جعبه را با روزنامه پوشانید تا در صورت کثیف شدن آنرا عوض کنید. در گوشاهای از جعبه نیز تکه‌ای از لباس قدیمی خود را بعنوان محل خواب توله قرار دهید. جهت تأمین نور و حرارت جعبه می‌توانید یک لامپ در داخل آن روشن کنید.

توله‌هایی که مادر خود را از دست می‌دهند یا مادر آنها شیر کافی ندارد و یا قادر به شیر دادن نیست (ناتوانی مادر یا وقوع ورم پستان) باید بصورت دستی تغذیه شوند.

شیر گاو جانشین مناسبی برای شیر سگ نیست زیرا شیر سگ غلیظتر از شیر گاو است و تقریباً دارای دو برابر پروتئین و کالری و بیش از دو برابر کلسیم و فسفر می‌باشد. لذا باید به تدریج بالفروزن زرده تخمر مرغ به شیر آن را غنی‌تر نمود. برای این منظور در ازای هر یک ربع لیتر شیر گاو یک زرده تخمر مرغ و چهار تا شش قاشق چایخوری گرد قند یا شکر به آن اضافه نمایید و کاملاً مخلوط کنید، سپس آن را قدری حرارت داده (حدود ۳۵ تا ۳۷ درجه سانتی‌گراد) و بوسیله یک بطری شیشه‌ای یا پلاستیکی پستانکدار که سوراخ‌های سر

پستانک برای عبور شیر مناسب باشد به توله‌ها بخورانید. ضمناً می‌توانید از سرنگی که در سر آن بجای سوزن یک لوله پلاستیکی باریک نصب شده باشد و یا یک قطره‌چکان برای غذا دادن به توله‌ها استفاده کنید؛ پس از مدتی می‌توانید شیر را در ظرفی که برای این منظور در نظر گرفته می‌شود بریزید تا توله‌ها خود شروع به لیس زدن و خوردن نمایند. همچنین از شیر خشک نیز می‌توان در تعذیه توله‌ها استفاده کرد و به تدریج غلظت آن را افزایش داد. در ضمن غذاهایی که برای تعذیه کودکان تهیه می‌شود نیز برای تعذیه توله‌ها مناسب است. تعداد دفعاتی که به توله‌ها شیر داده می‌شود تا سن ۵ هفتگی ۴ تا ۶ بار و مقدار آن تا سن دو هفتگی ۴۰ تا ۸۰ میلی‌لیتر (بر حسب نژاد) و بعد از آن ۶۰ تا ۱۲۰ میلی‌لیتر می‌باشد. به محض اینکه توله‌ها شروع به خوردن غذای بیشتری در هر وعده نمودند، باید تعداد دفعات تعذیه را کمتر و فاصله بین دوبار تعذیه را طولانی تر کرد. اگر نصف قاشق چایخوری کرده نیز به شیر اضافه شود اشکالی ایجاد نخواهد کرد ولی باید توجه داشت که چربی بیش از حد ممکن است توله‌ها را دچار اسهال و ناراحتی‌های گوارشی کند.

راعایت بهداشت در توله‌های بی‌مادر از اهمیت بخصوصی برخوردار است. توله‌هایی که آغوز یا کلسیتروم را از مادر دریافت نکرده‌اند نسبت به عفونت حساس‌تر می‌باشند. لذا رعایت مسائل بهداشتی و تمیز کردن شیشه شیر و سر پستانک کاملاً ضروری است. بعد از هر وعده غذا دادن باید صورت و دستهای حیوان بوسیله یک تکه پارچه کتانی پاک شود. بوسیله یک پارچه کتانی شکم حیوان را جهت تحریک مثانه و روده‌ها ماساژ دهید؛ مانند کاری که مادر با لیسیدن توله‌ها انجام می‌دهد.

بعد از تمیز کردن توله آن را بطور کامل بوسیله پارچه کتانی خشک کنید و در صورتی که زخمی بروی بدن توله وجود دارد آنرا با مالیدن واژلین نرم کنید تا زودتر بهبود باید. اگر توله در بدو تولد اسهال دارد ممکن است به علت تعذیه از شیر گاو باشد که می‌توان آن را با اضافه کردن آرد ذرت در غذای آنها بر طرف نمود. ولی اگر اسهال آن ادامه یافتد بہتر است با دامپزشک مشورت نمایید. بیوست را در توله‌ها می‌توان با دادن یک یا دو قطره پارافین مایع بر طرف کرد. توله‌های بی‌مادر را می‌توان پس از مدتی از شیر گرفت. جهت از شیر گرفتن ابتدا آنها را با غذای مخصوص بچه تعذیه نموده و سپس از غذاهایی با قابلیت هضم مناسب و کالری بالا مانند گوشت، مرغ، برنج و غلات استفاده کنید.

ضمناً در توله‌های تازه متولد شده در طی هفته اول باید عمل قطع دم (در نژادهایی که این عمل انجام می‌شود) توسط دامپزشک متبحر انجام گیرد.

بخش سوم

مراقبت از توله سگ جدید

ورود یک توله سگ جدید به خانه بخصوص برای بچه‌ها یک امر جالب و خوشحال کننده است؛ اما توله در محیط جدید احساس غریبی می‌کند لذا توصیه می‌شود او را کمتر بلند کنید و از نوازش زیاد خودداری کنید و به آن این امکان را بدهید تا به آرامی با محیط جدید خود خوبگیرد.

اگر پس از خرید توله آنرا با ماشین به خانه می‌آورید امکان دارد که توله دچار ماشین‌گرفتگی شود لذا همیشه مقدار کافی روزنامه با خود همراه داشته باشید. اصولاً توله‌ها در اولین تجربه ماشین سواری خود دچار این حالت می‌شوند لذا تا حد امکان سعی کنید اولین تجربه حیوان با مسافت‌های کوتاه شروع شود. در صورتی که سگتان همیشه در اثر سوار شدن به ماشین دچار چنین حالتی می‌شود با دامپزشک مشورت نمایید تا داروهای ضدماشین‌گرفتگی برای حیوان تجویز نماید.

در محیط خانه توله باید محل خواب یا سبد مخصوص به خود داشته باشد؛ این محل باید تا حدامکان در جای آرامی باشد و تغییر محل ندهد. این امر باعث می‌شود که حیوان در قلمرو جدید خود احساس امنیت نماید. از ابتدا باید حیوان را طوری تربیت کنید که با گفتن فرمان «داخل سید برو» حیوان آنرا اطاعت نماید. در مورد توله‌های جوان بهتر است ناجیه‌ای که به حیوان اختصاص می‌یابد بوسیله کارتون از سایر قسمتها جدا شود و حیوان در قسمت مورد نظر محدود گردد.

آزاد بودن حیوان ممکن است باعث آسیب دیدن حیوان در اثر افتادن از ارتفاع و غیره شود. علاوه بر این با محدود کردن حیوان امکان مدفوع و ادرار کردن حیوان بر روی فرش

کاهش می‌یابد. توله‌ها در هفته‌های اول زندگی بدلیل خارش و درد لنه ناشی از درآمدن دندانها علاقه زیادی به جویدن اشیاء دارند بطوری که شما ممکن است از میزان خرابکاری که آنها بوسیله دندانهای کوچکشان ایجاد می‌کنند متوجه شوید. لذا در این مدت سعی کنید اشیاء گران قیمت را در دسترس حیوان قرار ندهید. حتی در این مدت از بکار بردن سبدها یا تختخوابهای گران قیمت برای سگ خودداری کنید. یک جعبه کارتونی مستحکم که در کف آن یک لایه پتو یا لباس کهنه قرار داده‌اید محل خواب گرم و نرمی را برای حیوان فراهم می‌کند. همچنین می‌توانید یک لایه ضخیم از روزنامه در کف این جعبه قرار دهید تا در صورت کثیف شدن برایتی قابل تعویض باشد. جعبه مزبور را در صورت سرد بودن هوا در کنار رادیاتور گذاشته یا اینکه یک بطری آب گرم که بخوبی عایق کاری شده است را در داخل جعبه قرار دهید.

همچنین توصیه می‌شود یک ساعت که صدای تیکتاک بلندی دارد در کنار جعبه قرار دهید. صدای تیکتاک برای توله تداعی کننده ضربان قلب مادر می‌باشد و باعث آرامش و اطمینان آن می‌گردد.

توله‌ای که از مادر و برادر و خواهرهایش جدا شده ممکن است در شباهی اول احساس تنها‌ی کرده و زوزه بکشد.

اگر شما مطمئن هستید که توله گرسنه یا سرداش نیست در صورت امکان به سر و صدای آن توجه نکنید؛ اگرچه ممکن است باعث سلب آسایش همسایه‌های شما گردد. اگر شما چند شب صبر کنید توله از زوزه کشیدن خسته شده و به محیط جدید خود عادت می‌کند؛ در غیراینصورت باید توله را به اتاق خواب خود آورده و در کنار خود بخوابانید و چراغ خواب را نیز تا صبح روشن نگه دارید.

سعی کنید توله را بیش از حد به خود وابسته نکنید. سگی که در سبد خود می‌خوابد و احساس آسایش می‌کند را می‌توانید در موقع لزوم به آسانی پیش دوستان خود برد یا به پانسیونها بسپارید. ضمناً شما می‌توانید برای رفتن به خرید مدتی حیوان را در خانه تنها بگذارید، در این حالت حیوان احساس تنها‌ی و ترس نمی‌کند و مطمئن است که شما بزودی باز می‌گردید.

تربيت اولیه

از یک توله سگ جوان نمی‌توان انتظار داشت که نکات تربیتی را بطور کامل رعایت

نماید اما بعضی از تعالیم ساده مانند تعلیم توالت کردن را باید هر چه سریع‌تر یاد بگیرد. اگر شما خوششانس باشید ممکن است توله سگ شما برخی از تعالیم مربوط به زندگی در منزل را قیلاً یاد گرفته باشد ولی در غیرابنصورت باید با صبر و حوصله با آن برخورد نمایید.

تعلیم استفاده از روزنامه در صورتی که دسترسی به بیرون از خانه امکان‌پذیر نیست یا هوا سرد است بهترین راه برای توالت کردن است. چند لایه روزنامه را در تزدیکی سبد توله روی زمین بگسترانید و پس از غذا و آب خوردن در موقع ضروری توله را روی آن قرار دهید. توله ۱۵-۳۰ دقیقه بعد از غذا خوردن میل به دفع دارد. در صورتی که توله در محل مورد نظر توالت کرد آنرا تشویق و در صورت اشتباه نیز آن را سرزنش نمایید. در صورتی که توله مکرراً از استفاده از محل مورد نظر امتناع می‌کند بوسیله صدایی که از روزنامه لوله شده بیرون می‌آید آنرا تنبیه کنید؛ ولی بهتر است که با بلند کردن تن صدایتان آنرا تنبیه نمایید. اگر توله قادر به یادگیری محل مورد نظر نیست می‌توانید از اسپری‌ها یا قطره‌هایی که حیوان را برای توالت کردن در محل مورد نظر تشویق می‌کند استفاده کنید. با این حال باید این نکته را مدنظر قرار دهید که همیشه باید محلهایی از خانه را که توله در آنجا مدفوع یا ادرار کرده به خوبی شسته و ضدغونی نمایید زیرا بوی متصاعد شده از نقاط مزبور حیوان را جهت تکرار دفع در آن نقاط تشویق می‌کند. در این مرحله بهتر است توله را در محیطی مثل آشپزخانه که کف آن قابل شستشو است محدود کنید. توله‌ای که بدتریت شده بسختی قابل تربیت مجدد می‌باشد. وقتی توله بزرگتر شد و کنترل بیشتری بر ادرار و مدفوع کردن پیدا کرد می‌توانید آنرا جهت دفع در حیاط یا با غچه تعلیم دهید؛ اما باید با خاطر داشته باشید که در شب به ناچار باید از روزنامه استفاده کنید. تعلیم دیگر که باید در تولگی به سگ بیاموزید تعلیم رفتن به سبد است که با گفتن «به سبد برو» باید بسرعت به محل خواب یا سبد خود رفته و در آنجا بماند. تعلیم دیگر یاد گرفتن اسم خود است که با صدا کردن اسم توله باید بسرعت به پیش شما بباید. این امر بخصوص باعث نجات جان حیوان در مواقعی می‌شود که خطری حیوان را تهدید می‌کند. ضمناً هر چه سریع‌تر سعی کنید که توله به استفاده از قلاده عادت کند لذا هر روز برای مدت کوتاهی به آن قلاده بزنید. بعضی از توله‌ها وقتی به آنها قلاده زده می‌شود از استفاده کردن آن امتناع می‌ورزند و قهر می‌کنند اما شما باید در کارتان پشتکار داشته باشید. ضمناً می‌توانید حیوان را با قلاده و زنجیر جهت قدم زدن در خانه یا حیاط تشویق کنید. هرگز در ابتدای کار حیوان را جهت قدم زدن به خیابان و

محله‌ای شلوغ نباید. همچنین برای شناسایی سگ در موقع گم شدن می‌توانید از یک برچسب که حاوی نام و آدرس شما باشد ببروی قلاده حیوان استفاده کنید. حال تعلیم کامل توالت رفتن از کتاب راهنمای تربیت سگ که تألیف نویسنده می‌باشد در اینجا آورده می‌شود تا بیشتر با این تعلیم و راههای تربیت آشنا شوید.

تعلیم توالت رفتن

کلیات

معمولًاً دو حالت در توالت کردن سگ مطرح است. حالت اول موقعي است که سگ را از خانه به بیرون می‌برند و حالت دوم استفاده از روزنامه برای توالت کردن سگ در منزل می‌باشد. بیرون بردن سگ از منزل بهترین طریقه است و بستگی به این دارد که بیرون از منزل خود حیاط یا باغچه‌ای داشته باشید. توله سگ براساس غریزه‌اش تمایل دارد که جهت دفع مدفوع یا ادرار از لانه‌اش خارج شود. بنابراین شما باید به سگ آزادی لازم جهت خارج شدن از لانه‌اش را بدهید. اما اگر می‌خواهید زمان مدفوع یا ادرار کردن حیوان را تنظیم کنید مانع خارج شدن توله سگ از لانه‌اش شوید. وقتی توله سگ در داخل خانه در گوشه‌ای از اتاق محدود می‌شود باید یاد بگیرید که در آنجا ادرار نکند. اگر توله‌ای به طور غیر عمد این محل را خیس کرد به آرامی به او توجه دهید و فوراً حیوان را به محلی در بیرون اتاق که قبلاً در آنجا ادرار کرده است هدایت کنید تا به خاطر بسپاردنها محلی که اجازه دارد ادرار کند آنجاست. در هر حال باید نسبت به توله سگ خیلی ملایم و با انعطاف برخورد کرد، زیرا گفته می‌شود تا سن ۶ تا ۱۰ هفتگی توله‌ها یک ساعت به یک ساعت و پس از آن در فواصل دو ساعت به دو ساعت به خارج از خانه برد شوند. معمولًاً سگها بعد از فعالیت، پیاده روی و بعد از غذاخوردن و قبل از خواب نیاز به ادرار کردن دارند؛ بنابراین گفته می‌شود در این موقع جهت توالت کردن آنها را به خارج از خانه ببرید. برخی از سگها قبل از توالت کردن ابتدا شروع به بوکشیدن زمین می‌کنند؛ از این‌رو شما می‌توانید متوجه شوید که باید آنها را به خارج خانه ببرید.

به جای اینکه شما سگ را به خارج از خانه حمل کنید اجازه دهید سگ با پای خودش به خارج برود در این صورت یاد می‌گیرد در موقعی که نیاز دارد به خارج خانه برود.

تواتر کردن در جعبه

اگر شما تمايل دارید سگتان را طوري تربیت کنید که در جعبه تواتر کند، موادی که در کف جعبه قرار می‌دهید بسیار مهم است. اگر توله سگ برروی خاک اره متولد و در همان جا هم از شیر گرفته شده باشد، برايش یک جعبه فراهم کنید که در کف آن موادی مانند خاک اره یا تراشه وجود داشته باشد تا عمل دفع را در آنجا انجام دهد. در کف جعبه باید از همان ماده‌ای استفاده کنید که در جعبه محل تولد توله سگ وجود داشت. به سگ بفهمانید که منظور از فراهم کردن جعبه چیست. بنابراین پس از آن سگ برای همیشه از جعبه به عنوان محل دفع استفاده خواهد کرد.

استفاده از روزنامه به عنوان محل تواتر

اگر شما صاحب سگ بالغی شدید که راه و رسم زندگی در خانه را آموخته ندیده است، با آن حیوان مثل یک توله سگ بخورد کنید.

توله سگها بعد از غذاخوردن، آب خوردن، قدم زدن و یا بازی کردن تواتر می‌کنند. قبل از اینکه به سگ یاد بدھید جهت تواتر کردن به خارج از خانه بروید استفاده از روزنامه را در خانه به حیوان بیاموزید. علاوه براین، دکتر دامپزشک به شما توصیه می‌نماید قبل از واکسن زدن توله سگ حیوان را به خیابان نبرید چرا که امکان ابتلا به بیماریهای واگیر وجود دارد. لذا استفاده از روزنامه برای افرادی که در آپارتمان زندگی می‌کنند مفید خواهد بود. بنابراین محوطه کوچکی را در نظر بگیرید و تمام این محوطه را با چندین لایه روزنامه پوشانید و صبر کنید تا توله از آنها استفاده کند، سپس روزنامه‌های خیس شده را با روزنامه‌های خشک تعویض نمایید. این کار را یک یا دو روز ادامه دهید سپس یک قسمت کوچک از محلی را که به وسیله روزنامه پوشانده شده بدون روزنامه بگذارید به این امید که توله‌سگ در آن محل ادرار نکند؛ اگر توله‌سگ این محل را خیس کرد به او توجه دهید؛ حیوان را روی روزنامه بگذارید تا بفهمد که تنها محلی که می‌تواند ادرار کند روزنامه است. به مرور زمان وقته توله‌سگ دلیل پوشانده شدن زمین را با روزنامه فهمید می‌توانید فضایی را که از روزنامه پوشانده شده محدودتر کنید و مرتب روزنامه خیس شده را تعویض نمایید تا زمانی که توله‌سگ آنقدر بزرگ شود که بتواند به خیابان برود. عموماً در شب برای توله‌سگ راحت‌تر است که آب نخورد زیرا به حیوان کمک خواهد کرد که ادرار خود را کنترل کند. بنابراین

حداقل دو ساعت قبل از خواب به توله‌سگ آب ندهید و حتماً قبل از خواب حیوان را بیرون ببرید و یا از روزنامه استفاده کنید. نکات زیر را نیز مورد توجه قرار دهید:

- ۱- بو کشیدن زمین اولین نشانه تمایل سگ جهت ادرار کردن می‌باشد. بنابراین، شما فقط چند ثانیه وقت دارید که توله سگ را روی روزنامه بگذارید.
- ۲- بسرعت حیوان را بلند کنید و روی روزنامه بگذارید. روزنامه به دلیل قابلیت جذب بالا بهترین وسیله برای این منظور است.
- ۳- اگر بتوانید تکه‌هایی از روزنامه کثیف شده را نگه دارید می‌توانید جهت تشویق سگ به منظور توالт کردن در محل نظرتان از آن استفاده کنید.

در اینجا مذکور می‌شویم که بعضی از توله سگها ذاتاً از اینکه روزنامه در زیر پایشان باشد متنفرند بنابراین به این توله‌ها بهتر است سریعاً روش توالت کردن در خارج از خانه را بیاموزید.

حال مروری خواهیم داشت بر مطالب گفته شده در مورد توالت ببروی روزنامه:

- ۱- توله سگ را در اتاقی که بآسانی قابل تمیز شدن است محبوس کنید و کف اتاق را با روزنامه مفروش نمایید. وقتی توله سگ به توالت کردن در یک نقطه عادت کرد سایر روزنامه‌ها را بردارید. شما می‌توانید تدریجیاً روزنامه را برداشته، سرانجام آن را کنار درب قرار دهید.
- ۲- در یک روز خوب و آفتابی روزنامه را در خارج خانه قرار دهید. روز بعد روزنامه را به طور کل بردارید. به طور حتم سگ جهت توالت کردن به خارج خانه خواهد رفت. پس از انجام این کار حیوان را تشویق کنید. مراقب باشید سگ جهت پیدا کردن روزنامه دوباره به طرف درب خانه بر نگردد.

توالت کردن در خارج خانه

برای کسانی که تازه صاحب سگ شده‌اند و در نتیجه در امر نگهداری سگ مبتدی هستند توالت کردن نا بهجا معضل بزرگی است اما با کمی صبر و حوصله می‌توان آن را حل کرد. سگها عموماً تمایل دارند در جاهایی که خودشان یا سایر سگها توالت کرده‌اند اقدام به دفع ادرار و مدفوع نمایند. بنابراین اگر برایشان ممکن باشد به چنین محلهایی می‌روند. توله سگها به طور حتم پس از نوشیدن مایعات یا بیدار شدن از خواب و در عرض نیم تا یک ساعت پس از غذا خوردن دفع ادرار یا مدفوع می‌کنند لذا در این موقع حیوان را به محلی که

برای توالت کردن در نظر گرفته اید منتقل کنید و با زنجیر نگه دارید. این محل ممکن است قسمتی از باغ که دارای خاک معمولی است باشد یا اینکه محل خاصی برای حیوان تعییه شود. قبل و بعد از توالت کردن با توله سگ بازی کنید و در عین حال کلمات خاصی را به زبان آورید. این کلمات بعدها به عنوان فرمان یا علامتی جهت توالت کردن به کار خواهد رفت، اما دقت کنید که این فرمان با فرمانهای دیگر کاملاً تفاوت داشته باشد.

اگر شما به سگ مهلت دادید تا از خانه خارج شود و عمل دفع را انجام دهد ولی سگ پس از بازگشت به داخل خانه، زمین یا فرش را کنیف کرد باید به او بفهمانید که کارش اشتباه بوده و با گفتن واژه شرمکن حیوان را سرزنش کنید. چندین بار این واژه را تکرار کنید و سپس با عجله او را بیرون از خانه ببرید. اگر حیوان بیرون از خانه مدفوع کرد، او را مورد تشویق قرار دهید.

اگر تازه صاحب یک توله سگ شده اید، تعطیلات آخر هفته تان را به آن اختصاص دهید و کل روز را جهت تعليم توالت رفتن صرف کنید. اگر شما توله سگ را تحت نظر قرار دهید و محل مورد نظرتان جهت دفع کردن را به حیوان نشان دهید، توله سگ در دفعات بعد از آن محل استفاده می کند. اگر چه تعطیلی کسل کننده ای خواهد بود ولی بهتر از این است که به طور منقطع ساعتها یا روزها را صرف تعليم توالت رفتن به سگ نمایید. به توله سگی که سن بیشتری دارد می توان به طور کامل در خلال یک تعطیلی آخر هفته توالت رفتن را تعليم داد. از تنبیه توله سگهایی که به اشتباه در جاهای ممنوع توالت می کنند اجتناب کنید و به جای تنبیه کردن واژه شرمکن را چندین بار تکرار کنید.

دوباره یادآوری می شود که توله سگهایی که به طور آزاد در خانه رفت و آمد می کنند معمولاً در جاهای ممنوع نیز توالت می نمایند. برای جلوگیری از این کار آنها، وقتی احساس کردید حیوان آماده دفع کردن است او را به حیاط ببرید و در جای خاصی که کف آن از سایر قسمتها متمایز است قرار دهید؛ حیوان خیلی سریع به این محل عادت می کند. در اینجا یک مسئله را متنذکر می شویم که اگر حیوان در دفع کردن مشکل دارد می توانید از شیاف مقعدی کودکان استفاده نمایید. وارد کردن شیاف باعث تحریک عمل دفع می شود لذا حیوان را به محلی که برای توالت در نظر گرفته اید منتقل نمایید. نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

- ۱- ایستادن پشت در نشانه این است که سگ می خواهد جهت توالت کردن به خارج برود.

۲- سگها دوست دارند در محل قبلی شان توالت کنند لذا با بوكشیدن آن محل را پیدا می‌کنند.

۳- وقتی سگ در حال توالت کردن است با گفتن کلماتی مثل «عجله کن» سگ را تشویق به این کار کنید.

افرادی که صاحب سگهای کوچک خانگی هستند نیز تمایل دارند با وجود اینکه سگ توالت کردن روی روزنامه یا داخل جعبه را یادگرفته جهت توالت کردن به خارج خانه برود. به منظور تعلیم توالت در خارج خانه، ابتدا روزنامه و جعبه را به خارج از خانه منتقل کنید و وقتی احساس کردید زمان توالت کردن توله سگ فرا رسیده آن را به خارج خانه ببرید و در محل مورد نظر قرار دهید. توله سگ به کمک قدرت بویایی اش محل توالت کردن را پیدا می‌کند و لازم نیست شما خودتان را به زحمت بیندازید. توله سگ پس از مدتی به این محل عادت می‌کند. روزنامهای که برای تشخیص محل توالت در خارج خانه قرار داده اید را بتدریج کوچک و کوچکتر کنید تا اینکه سرانجام کاملاً آن را بردارید. در صورت استفاده از جعبه نیز موادی را که در کف جعبه قرار می‌دادید کمک خارج کنید و بعد از گذشت چند روز جعبه را بردارید. با گذشت زمان شما هر روز قسمتی از مواد جانبی موجود در محل توالت را بردارید تا اینکه نهایتاً تنها زمین یا سیزه باقی بماند. بعد از سپری شدن این مدت باید سگتان کاملاً تربیت شده باشد. به طور حتم وقتی شما روزنامه را از خانه به حیاط آوردید باید آن را با قرار دادن چند قطعه سنگ در گوشه‌هایش ثابت کنید تا باد آن را حرکت ندهد. در انتهایا یادآوری می‌شود که قدم زدن باعث تحریک حیوان جهت توالت کردن می‌گردد. حیوان در ده دقیقه اول این کار را انجام می‌دهد لذا حیوان را با زنجیر در محل مورد نظرتان برای توالت کردن نگه دارید و پس از مدفعه کردن با خاکانداز مدفعه را بردارید و در سطل آشغال بیندازید.

عدم موفقیت در تعلیم توالت کردن

جهت زندگی در خانه محدودیت‌هایی را برای سگ تعیین کنید ولی هرگز سگ را برای اشتباهی که مرتکب می‌شود سرزنش نکنید زیرا این کار باعث جری ترشدن حیوان می‌شود. نباید پس از اینکه سگ مرتکب اشتباهی شد او را در قفس محبوس و زندانی کنید و باعث انزجار او از قفس گردید؛ چرا که حیوان باید قفس را به عنوان جایی امن جهت استراحت

دوست داشته باشد. محلی را که اشتباهًا سگ کنیف کرده با ضدعفوونی کننده بی بو تمیز کنید. زیرا بوی ساعت شده از محل، سگ را جهت توالت کردن مجدد در آنجا ترغیب می‌کند. ضدعفوونی کننده باعث از بین رفتن میکروبهای نیز می‌گردد. در موقع کار از دستکش لاستیکی استفاده کنید.

تغذیه توله سگها

قسمت اصلی جیره غذایی توله‌ها شیر می‌باشد، اما برخی از اشکال گوشت جهت تأمین پروتئین، و بیسکویت یا غلات جهت تأمین کربوهیدارتها نیز لازم می‌باشد. شیر اهمیت حیاتی در رشد توله‌ها دارد زیرا کلسیم که جهت تشکیل استخوانها ضروری است را تأمین می‌نماید.

یک عقیده قدیمی وجود دارد که می‌گوید دادن شیر به توله‌ها باعث آلودگی انگلی در آنها می‌شود اما این نظر کاملاً غلط می‌باشد، اما تغذیه توله‌ها از مادری که درمان خدایانگلی کاملی نشده است می‌تواند موجب آلودگی انگلی آنها شود. در اینجا جهت آشنایی شما ترکیب شیر سگ در مقایسه با شیر سایر حیوانات آورده می‌شود.

وزن مخصوص	آب	کل مواد جامد	خاکستر	فندشیر	آلبومن	کازئین	چربی	
۱/۰۳۱۰	۸۷/۰۸	۱۲/۹۲	۰/۷۱	۴/۹۰	۰/۵۴	۳/۰۴	۳/۷۳	گاو
۱/۰۳۵۰	۷۵/۴۷	۲۴/۵۳	۰/۷۳	۳/۰۸	۵/۰۵	۶/۱۰	۹/۵۷	سگ
۱/۰۴۰۰	۸۰/۸۲	۱۹/۱۸	۰/۸۹	۴/۹۱	۱/۰۵	۴/۹۷	۶/۸۶	میش
۱/۰۳۷۴	۹۰/۷۰	۹/۳۰	۰/۴۰	۵/۷۰	۰/۱۰	۱/۹۰	۱/۲۰	مادیان
—	۸۲/۱۰	۱۷/۹۰	۰/۵۸	۴/۹۱	۵/۹۳	۳/۱۲	۳/۳۳	گریه
۱/۰۳۳۵	۸۵/۷۱	۱۴/۲۹	۰/۷۶	۴/۴۶	۱/۰۹	۳/۲۰	۴/۷۸	بز
۱/۰۳۸۰	۸۴/۰۹	۱۵/۹۶	۱/۰۵	۲/۱۳	۷/۲۳	۷/۲۳	۴/۵۵	خوک

پروتئین با خوردن گوشت، مرغ، ماهی، تخم مرغ و سویا که منابع خوبی از پروتئین هستند تأمین می‌شود. نقش اصلی پروتئین در ساخت ماهیچه و بافت‌های بدن می‌باشد. شیر حاوی پروتئین مخصوص به‌خود به نام کازئین است که تنها منبع تأمین پروتئین در

هفته‌های اول زندگی توله‌ها می‌باشد.

کربوهیدراتها بوسیله خوردن نان، بیسکویت، غلات و فرنی تأمین می‌شود. کربوهیدراتها یا جهت تولید انرژی و گرما مصرف می‌شوند یا بصورت انرژی ذخیره می‌گردند. لذا نباید به مقدار زیاد در سگهای مسن بکار روند مگر اینکه این سگها ورزش‌های سنگینی انجام می‌دهند؛ در غیراینصورت باعث چاق شدن آنها می‌گردد. سگهای چاق در معرض ابتلا به بسیاری از بیماریها قرار دارند.

در مورد توله‌ها خطر افزایش وزن کمتر است. نیازهای غذایی آنها نسبت به وزنشان خیلی بیشتر از سگهای بالغ می‌باشد. مهمنترین دوره رشد در سگها سنین بین ۷ هفتگی تا ۶ ماهگی می‌باشد لذا تنذیه صحیح توله سگ در این زمان بسیار حیاتی است. غفلت یا اشتباه در تنذیه صحیح در این دوره توله‌ها را ضعیف و با وضعیت استخوانی و دندانی نامناسب بار خواهد آورد و یا مانع از رشد کافی توله‌ها خواهد گردید. در هنگام خرید توله سگ از پرورش دهنده آن جیره غذایی حیوان را سؤال کنید. اگر غذای مزبور از ارزش غذایی خوبی برخوردار بود شما نیز می‌توانید همان رژیم غذایی را ادامه دهید در غیر این صورت باید رژیم غذایی جدیدی برای حیوان فراهم نمایید. در هر حال مراقب باشید که نباید عجولانه غذای حیوان را تغییر دهید بلکه با تغییر تدریجی امکان سازگاری را برای حیوان فراهم نمایید.

در سن ۷-۱۲ هفتگی توله‌ها باید چهار وعده در روز غذا بخورند اما حجم غذای هر وعده کم باشد. اگر مایلید می‌توانید در انتهای این دوره تعداد وعده‌ها را به سه وعده تقسیل دهید. دو وعده غذا باید شامل گوشت باشد. گوشت تازه بهتر است خرد شود و بصورت پخته در اختیار حیوان قرار گیرد. گوشت مرغ که استخوانهای ریز آن درآورده شده نیز مناسب می‌باشد. جگر و دل نیز مقوی هستند اما گاهی اوقات باعث اسهال می‌شوند. همچنین ماهی که بخوبی استخوان‌گیری شده باشد می‌تواند بعنوان جایگزین گوشت مورد استفاده قرار گیرد. همچنین می‌توان از غذاهای کنسروی طبق دستور سازنده آن استفاده کرد.

دو وعده غذای دیگر باید شامل شیر و کمی حبوبات یا بیسکویت باشد. دادن بیسکویتهای سفت به توله‌ها جهت جویدن مناسب است زیرا باعث تقویت لشه‌های آنها می‌گردد. اگر تصمیم دارید که استخوان در اختیار توله قرار دهید سعی کنید استخوان بزرگ باشد. استخوانهای کوچک مثل استخوان مرغ ممکن است خطرناک باشند. همانند سگهای بالغ آب تازه همیشه باید در دسترنس توله‌ها باشد.

از سن ۱۲ هفتگی تا ۶ ماهگی سه وعده غذا در روز کافی است. چون توله‌ها در حال

رشد می‌باشد مقدار نسبی هر وعده را افزایش دهید. وعده اول یا صبحانه شامل بیسکویت همراه با شیر است. در صورتیکه از تخم مرغ به صورت خام و یا پخته مخلوط در غذای او استفاده کنید، غذای کاملی خواهد بود. در صورتی که مایل بودید از پنیر و خامه، عسل و نان سوخاری هم به عنوان تنوع در اولین وعده غذایی او می‌توان استفاده کرد. دو وعده دیگر را می‌توان از گوشت یا مرغ، هویج و جویبات استفاده نمود.

از ۶ ماهگی تا یک سالگی دو وعده غذا باید به حیوان داده شود. این دو وعده می‌تواند بسته به اشتهاء حیوان یا بر حسب شرایط زندگی صاحب آن شامل صبح و عصر یا ظهر و عصر باشد.

صرف گوشت به هر شکلی که باشد مناسب خواهد بود، منتهی بهتر است با دو برابر حجم آن هویج مخلوط شود. مصرف سبزیجات بخصوص جعفری و اسفناج در رژیم غذایی سگ مناسب بوده و در صورتی که کمی نان، برنج یا جو و پوره سبزیزنی به آن اضافه شود، غذای تهیه شده برای سگ کامل خواهد بود. در صورتی که حیوان به شیر علاقه دارد کمی شیر هم به آن بدھید اما شیر را قبل از مصرف کمی ولرم کنید.

مقدار غذا

از آنجایی که توله‌های نژادهای مختلف اندازه‌های متفاوتی دارند تعیین قاعده خاص برای تعذیبه آنها غیرممکن است اما بعنوان یک راهنمای کلی می‌توان گفت که مثلاً توله‌ای که چهار بار در روز غذا می‌خورد باید در هر وعده مقداری غذا به او داده شود که بی‌درنگ تمام آن را بخورد بدون اینکه پس مانده‌ای بر جای بگذارد. اگر توله شما سرحال و فعال است اما غذا را کامل نمی‌خورد غذا بیش از نیاز حیوان بوده است. اما اگر حیوان بی‌حال و آرام به نظر می‌رسد بهتر است که با دامپزشک تماس بگیرید. سعی کنید همیشه سر موقع به حیوان غذا بدھید. توله معدّه کوچکی دارد و از خوردن غذای کم در دفعات زیاد بیشتر از غذای زیاد در یک وعده لذت می‌برد. اگر غذایی در ظرف باقی ماند حتّماً آنرا دور ریخته و ظرف غذایی حیوان را بشویید. بعضی از توله‌ها از خوردن سبزیجات تازه لذت می‌برند لذا در صورت تمایل کمی به غذای آنها اضافه نمایید. روغن کبد ماهی و مکملهای ویتامینی و معدنی ممکن است برای توله‌ای که وضعیت بدنی ضعیفی دارد ضروری باشد. سعی کنید این مکملها را طبق دستور سازنده بکار ببرید چون زیادی آنها نیز مشکل‌ساز است.

دندان درآوردن

توله‌ها از سنین اولیه رشد از سن سه هفتگی به بعد به تدریج دارای یک ردیف دندان‌های پیشین و نیش می‌شوند.

بین ۱۲ هفتگی و ۶ ماهگی بتدربیج دندانهای شیری جای خود را به دندانهای دائمی می‌دهند. تعویض دندانها از دندانهای پیشین فک بالا شروع شده و آخرين دندانهای اصلی دندان‌های آسیای بزرگ در فک پائین می‌باشند. از این راه می‌توان سن تقریبی توله‌ها را با استفاده از فرمول دندانی تخمین زد. اکثر توله‌ها با ناراحتی کمی دندانهای خود را تعویض می‌کنند اما در برخی موارد این تغییر با خوبیزی و جراحت و درد همراه است.

در برخی موارد بخصوص در سگهای آپارتمنی دندانهای شیری تا زمانی که دندانهای اصلی شروع به درآمدن نکنند نمی‌افتد. این امر نه تنها باعث ناراحتی توله‌ها می‌شود بلکه باعث بدشکلی دهان حیوان می‌گردد لذا بهتر است با دامپزشک در این مورد مشورت کنید. وقتی دندانها تعویض می‌شوند توله دوست دارد هر چه را که بنظر سفت می‌آید بوجود لذا هرگز کفش یا سایر اشیاء قابل جویدن را در دسترس حیوان قرار ندهید.

از سویی دیگر هرگز یک کفش کهنه هم جهت جویدن در اختیار توله قرار ندهید زیرا بعداً توله قادر به تشخیص آن با کفش نوی شما نخواهد بود و این عادت زشت از سر حیوان نخواهد افتد. یک تکه استخوان بزرگ یا استخوان مخصوصی در اختیار حیوان قرار دهید تا توله آنرا بجود. این استخوان جهت تقویت لته‌ها و تمیز کردن دندانها نقش بسزایی دارد ولی همانطور که قبل اگفته شد از دادن استخوان ریز و برنده مثل استخوان مرغ به سگ خودداری کنید زیرا این استخوانها اکثراً جویده نشده بلکه بعیده می‌شوند و می‌توانند موجب جراحت روده و معده گردند. ضمناً می‌توانید یک عروشك پارچه‌ای بزرگ در اختیار توله قرار دهید تا با آن بازی کند.

برس زدن و حمام کردن توله‌ها

توله‌ها اصولاً نیازی به حمام کردن ندارند اما در صورت لزوم حیوان را با آب ولرم و شامپوی مخصوص سگ یا شامپوی بچه بشویید. سپس حیوان را بطور کامل خشک کنید تا سرما نخورد. برس زدن یا شانه کردن توله‌ها بخصوص در نژادهای مو بلند باید بطور روزانه انجام شود. هرچه سریعتر که ممکن است این کار را شروع کنید تا حیوان به آن عادت کند. توله‌ها حتی اگر از پرورش دهنگانی که در بهترین شرایط حیوانات خود را نگهداری

می‌کنند نیز خریداری شوند ممکن است آلوده به کک، کنه و جرب باشند. شما نباید بی‌جهت نگران شوید چون انگل‌های خارجی سگ قادر به زندگی بروی بدن انسان نیستند. بهتر است بدن حیوان را بوسیله پودر ضدحشره‌ای که دامپزشک به شما توصیه می‌کند از سن ۸ هفتگی به بعد بطور هفتگی آغشته نمایید. ضمناً شستن مکرر محل خواب توله نیز به بهبد این وضع کمک می‌کند. در مواردی که سگها در فضای آزاد منزل نگهداری می‌شوند، اغلب دیده شده سگها به کنه آلوده می‌گردند و این آلوگی بیشتر از طریق کودهای حیوانی که در قسمتی از حیاط منزل انباشته شده در سگ پدیدار می‌شود. در صورتی که مطابق دستورالعمل سوموم مورد نظر استعمال شوند، مجدداً بعد از ۲ تا ۳ هفته کنه‌ها را در سطح پوشش خارجی بدن سگ بخصوص در قسمت‌های کم مو نظیر کشاله ران و در زیر شکم و داخل لاله‌گوش و اطراف چشم خواهید دید. در این صورت علت وجود کنه را نباید به علت استعمال ناصحیح سم مورد نظر دانست، بلکه به علت کودهای حیوانی موجود در فضای منزل می‌باشد و تا زمانی که عمل سمپاشی در محوطه منزل و فضای سبز و درختان و روی کودها انجام نگیرد، امکان داشتن کنه در سطح بدن سگ مجدداً وجود خواهد داشت و ریشه کن شدن آن منوط به سمپاشی و استفاده از دستگاه شعله‌افکن خواهد بود.

برنامه بهداشتی توله‌ها

واکسیناسیون برعلیه بیماری‌های دیستمپر، هپاتیت عفونی ناشی از آدنو ویروس تیپ ۱، عفونت ناشی از آدنو ویروس تیپ ۲، پاراویروس، پارانفلوانزا، لپتوسیپروز و هاری از اهمیت خاصی در حفظ سلامتی توله‌ها برخوردار است. این واکسنها اکثراً بصورت چندگانه همراه یا بدون واکسن هاری تزریق می‌گردند. اصولاً توله در حول و حوش ۱۲ هفته‌گی باید اولین واکسن خود را دریافت کند و جهت اطمینان بیشتر پس از اولین واکسن، یادآور بعدی در بیک ماه بعد استفاده شده و سپس سالیانه واکسیناسیون تکرار گردد. جهت اطلاع از برنامه واکسیناسیون توله‌ها بهتر است که با دامپزشک مشورت نمایید.

حتماً به این نکته توجه فرمایید که قبل از واکسیناسیون توله از تماس آن با سایر توله‌ها یا سگهای دیگر جلوگیری نمایید. حتی توله را در محیطی که قبلاً توله سگی در آنجا نگهداری می‌شده است وارد نکنید زیرا بیماریهای ویروسی بسیار واگیردار بوده و حتی می‌توانند از محیط آلوده به حیوان منتقل شوند. این امر خصوصاً در مورد توله‌هایی که از

شیر مادر خود بی‌بهره بوده‌اند اهمیت بیشتری دارد.

ضمناً توله‌ها جهت پیشگیری از آلودگی‌های انگلی (مثل کرم گرد) باید مورد درمان ضدانگلی قرار گیرند.

توله‌های مبتلا به انگل، اغلب بی‌اشتها بوده ولی عدم تمایل به غذا نمی‌تواند حتماً دلیل بر آلودگی انگلی باشد لذا بهتر است با دامپزشک مشورت نمایید.

بهر حال توله سالم باید آماده غذاخوردن باشد و غذا را تا آخر بخورد. حتماً باید موهای براق، چشمانی درخشان و وضعیت بدنی مناسبی داشته باشد. ضمناً باید سرزنه و هوشیار بوده و آماده بازی کردن باشد. اگر توله شما چنین مشخصاتی را دارد شما صاحب یک توله سالم شده‌اید.

بخش چهارم

مراقبت از سگ

انتخاب یک سگ بالغ بعنوان حیوان خانگی مثل قمار کردن است چون ممکن است حیوان کاملاً فرمانبردار باشد و تعالیم مربوط به زندگی در خانه را به خوبی یاد گرفته یا اینکه از اطاعت از شما سرباز زند. حیوان ممکن است قبلاً آزاد بوده تا طور خودسر به هر طرف بودد لذا مهار کردن چنین حیوانی مشکل است. در این موارد ممکن است شما صاحب حیوانی شده باشید که مالک قبلی آن بدليل ناتوانی در نگهداری آن اقدام به فروش یا واگذاری آن کرده است. لذا شما قبل از خریداری یک سگ بالغ حتماً با صاحب قبلی آن تماس بگیرید و از روحیات سگ سؤالاتی بکنید؛ زیرا ممکن است سگ عادات بدی مانند دویدن دنبال وسایل نقلیه، کشتن مرغ و خروس یا گازگرفتن مردم داشته باشد لذا باید فکر کنید که آیا قادر به نگهداری چنین حیوانی هستید یا نه؛ زیرا این ترجم به حیوان نیست که مدام از خانه‌ای به خانه دیگر جابه‌جا شود. اگر شما سگ سرکش و شروری دارید هرگز آنرا به شخصی که بدبیال سگ نگهبان می‌گردد ندهید و به قولی خود را از دست آن خلاص نکنید زیرا صاحب جدید آن هم مسلماً بدبیال راهی برای خلاص شدن از آن می‌گردد.

سگهای بالغ نیز مانند توله سگها باید جعبه یا سبد مخصوص به خود داشته باشند که در جای ساکتی که در جریان هوا نباشد قرار گرفته باشد. ضمناً باید یاد بگیرند که تا زمانی که به آنها اجازه خروج داده نشده داخل جعبه یا سبد خود بمانند. هرگز به سگ اجازه ندهید که روی صندلی شما بنشیند چون ممکن است چسبیدن موهای آن به لباس شما برای شما امر عادی باشد اما برای مهمانهای شما قابل قبول نمی‌باشد؛ چون سگهای بالغ مرحله جویدن را پشت سرگذاشته‌اند می‌توانید برای آنها یک سبد

حصیری خریداری کنید یا اینکه از یک جعبه چوبی مقاوم که یک طرف آن دیوار ندارد استفاده کنید. همچنین می‌توانید از سبدهای پلاستیکی استفاده نمایید. در هر صورت باید محل خواب به اندازه کافی بزرگ باشد تا حیوان در آن احساس آرامش کند. در کف محل خواب حیوان می‌توانید از یک پتو بعنوان زیرانداز استفاده کنید. خوب است که بخار داشته باشید که تخم انگلهای خارجی اغلب داخل این پتو پنهان می‌شوند لذا بهتر است آنرا بطرور منظم بشویید.

اگر سگ شما در داخل لانه‌ای در حیاط زندگی می‌کند باید مطمئن باشید که لانه مزبور گرم بوده و هوا به آن نفوذ نمی‌کند. لانه مورد نظر باید از چوب ساخته شده و کمی از زمین بالاتر باشد تا رطوبت به آن نفوذ نکند ضمناً در جهت کوران هوا نیز نباشد. مگر در موقعی که هوا خیلی خوب است لانه سگ را باید در خانه، گاراز یا انبار قرار دهید.

اگر لانه سگ دائمی است و حیوان باید در طول سال در آن زندگی کند باید به اندازه کافی بزرگ باشد تا حیوان در آن کاملاً احساس راحتی کند. ارتفاع آن هم باید به حدی باشد که حیوان بتواند براحتی در آن بایست. لانه مزبور باید در گوشه‌ای از باغ که از سرمه، باد و نور خورشید محفوظ باشد قرار داده شود. هر روز باید مدفوع موجود در لانه تخلیه شود تا باعث آلودگی انگلی نشود ضمناً کف لانه باید بوسیله یک ماده ضد عفنونی کننده شستشو شود. محل خواب حیوان نیز باید حداقل هفت‌های یکبار شسته شود.

تمرین و بازی

تمامی سگها بدون توجه به نژاد آنها به اشکال خاصی از ورزشهای روزانه نیاز دارند. ورزش نقش مهمی در حفظ سلامت و شادابی حیوان دارد بطوری که بسیاری از بیماریهای سگ ناشی از خوردن غذای زیاد و ورزش کم می‌باشد. سگهای کوچک جتنه به دویدن زیاد نیازی ندارند و تنها باید فعالیتهای بدنی کافی را داخل خانه یا حیاط منزل انجام دهند اما سگهای بزرگ حداقل باید روزی یک ساعت را به بازی و دویدن پردازند و تنها قدم زدن با قلاده و زنجیر کافی نیست؛ لذا اگر محیط کافی جهت دویدن حیوان ندارید می‌توانید با حیوان به توبازی پردازید که بدون خستگی شما نیاز حیوان به دویدن را تأمین می‌نمایید. باید بخار داشته باشید که نباید به طور اولیه و ناگهانی حیوان را وادار به فعالیت سخت بدنی نمایید، این امر باعث کشیدگی عضلات سگ می‌گردد.

تعلیم و تربیت سگ

در جوامع امروزی، سگ فقط حیوانی خانگی نیست، بلکه یار باوفای انسانهای تنها، دوست صمیمی و عصای دست نایینایان، همپای عاشقان شکار، چوپان گلهای گوسفند و گاو، نگهبان، نامه‌سان، همزمان سربازان در جبهه‌های جنگ و بالاخره شریک انسان در تمام ابعاد زندگی است.

با این وجود مهمترین عامل در ایجاد رابطهٔ صمیمی و دوستانه مابین سگ و صاحبش تربیت صحیح آن می‌باشد. تربیت سگ یکی از کلیدی‌ترین موارد است که قبل از تصمیم به نگهداری این حیوان باید به آن بیندیشید و اگر سگ نداشته باشد بهتر از آنست که سگتان با مزاحمتی که برای دیگران فراهم می‌کند ابزار شرمندگی شما را فراهم آورد.

با توجه به موارد گفته شده، کلیه نکات ضروری جهت تربیت سگ در فصل اول کتاب آورده شده است. لذا می‌توانید جهت مطالعه پیرامون تربیت سگ به فصل مربوطه مراجعه نمایید.

رسیدگی به وضعیت موها

تمامی سگها نیاز به شانه کردن روزانه دارند. این امر موجب بهبود ظاهر حیوان در نژادهای موکوتاه می‌گردد اما در نژادهای مو بلند یک امر کاملاً ضروری است. یکی از عده شکایات صاحبان سگ، در مورد ریختن مو روی مبل، فرش و اسیاب خانه می‌باشد لذا با شانه کردن منظم می‌توانید این مشکل را تا حدی برطرف کنید. اگر شما تولهٔ خود را از روزهای اول به شانه زدن روزانه عادت دهید در آینده این کار حیوان را مضطرب نکرده بلکه از آن لذت می‌برد. برای سگهای موکوتاه معمولاً استفاده از یک برس با پرزهای نسبتاً محکم کفايت می‌کند. برس زدن، موهای مرده را حذف و پوشش بدن را درخشنده و براق می‌کند. فصل موریزی معمولاً در بهار و پائیز می‌باشد و بمدت ۴ تا ۶ هفته به طول می‌انجامد که در آن موهای قدیمی می‌ریزد و پوشش جدید در عرض ۴ تا ۶ ماه جای آن را می‌گیرد. وقتی سگها در فصل موریزی هستند بطور روزانه آنها را شانه کنید. وجود کمی شوره در پوست طبیعی است اما اگر زیاد بود نشانگر شستشوی بیش از حد و خشکی پوست حیوان است. در موقع شانه کردن سعی کنید که حیوان را بخوبی تیمار کنید نه اینکه تنها با کشیدن شانه و برس برروی موهای سطحی حیوان، خود را فریب دهید. شانه کردن گاهی تا

یک ساعت وقت شما را بخود اختصاص می‌دهد لذا قبل از خرید سگ به این مسئله توجه نمایید. با شانه کردن منظم می‌توانید مانع از تشکیل گره در موی حیوان شوید ولی در صورت تشکیل گره باید آنها را با قیچی که نوک آن تیز نباشد بردارید. اگرچه محل برداشتن گره ممکن است که موتور بنظر آید اما نگران این امر نباشید چون بزودی بوسیله رشد مو جبران می‌گردد. گاهی موقع برداشتن گره‌ها خیلی دردناک می‌شود لذا سعی کنید با دامپزشک مشورت نمایید زیرا احتمال دارد نیاز به بیهوشی حیوان باشد. در صورتی که شما گره‌ها را بکشید برای حیوان دردناک بوده لذا ممکن است در موقع شانه زدن بعدی حیوان از این کار امتناع نماید. علاوه بر این در برخی از نژادها بسته به سرعت رشد موها، موهای بدن باید یک یا چند بار در طول سال کوتاه شود و این امر می‌تواند بوسیله صاحب حیوان یا مراکز مربوطه انجام شود. بلند بودن موها بخصوص در فصل تابستان باعث احساس گرمای بیش از حد در حیوان شده و حیوان کلافه و نآلارام می‌گردد ضمناً احتمال گرمایشی زیز در حیوان افزایش می‌یابد؛ علاوه بر این در حین شانه کردن باید پوست حیوان را نیز از نظر وجود زخم یا انگل‌های خارجی مثل کک و شپش و کنه و جرب مورد بازنگری قرار دهید. ضمناً باید بذر گیاهان را نیز از داخل موها وبخصوص بین پنجه‌ها در بیاورید زیرا وارد شدن آنها به داخل پوست می‌تواند برای حیوان دردناک باشد؛ لذا شانه کردن روزانه موها برای شما این فرصت را فراهم می‌کند که پوست حیوان را از نظر وجود شوره و زخم که گاهی موقع نیاز به توجه بیشتر دارد مورد معاینه قرار دهید.

در حین شانه کردن بخصوص در نژادهای مو بلند مثل اسپانیل، کف پاهای حیوان را نیز مورد معاینه و بازنگری قرار دهید زیرا وارد شدن خار به پاهای می‌تواند بسیار دردناک باشد. بهتر است که موهای بین پنجه‌ها و زیر کف پا کوتاه شوند؛ و در مواقعي که هوا بارانی است در صورت کثیف شدن پاهای آنها را بشوئید؛ زیرا تجمع سنگریزه یا گل سفت شده در زیر کف پا ممکن است باعث ایجاد کیست بین انگشتی یا دُمل روی پاهای گردد. این حالت بخصوص در سگهایی که در کف پاهایشان فرورفتگی دارند دیده می‌شود.

روش شانه کردن

در سگها پنج نوع پوشش بدنی وجود دارد؛ بعضی از آنها دارای موهای بلند، بعضی موهای ابریشمی، برخی مجعد غیرافشان، بعضی‌ها صاف و بالاخره نوع سیمی می‌باشد. بنابراین هر یک از این نوع پوشش‌ها نیاز به رسیدگی کردن خاص خود را دارند ولی اصول

شانه کردن در تمام این انواع یکی است و هدف اصلی از شانه کردن رفع موهای مرده و زائد و تمیزی مو و حفظ جلای مناسب آنهاست. در جدول زیر انواع پوشش‌ها به همراه نوع رسیدگی که برای آنها لازم است ذکر می‌گردد.

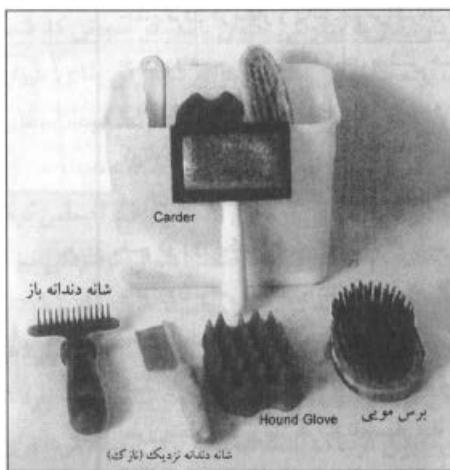
نوع پوشش	میزان رسیدگی
موی بلند همراه با پوشش عمقی	حمام کردن در بهار و پائیز. برس کردن و شانه کردن مو به جلو و سپس عقب. شانه کردن پوشش عمقی
موی ابریشمی	برس زدن و شستشوی زود به زود. هر سه ماه یکبار موها را کوتاه کنید
مجمع غیرافشان	هر ۶ تا ۸ هفته موها را کوتاه کنید و حیوان را حمام بادهید. هر دو روز یکبار قسمتهای کوتاه را برس بزنید. قبل از برس زدن نواحی بلندتر را شانه بزنید.
صف	بطور منظم شانه بزنید یا از برس سیمه‌ی (مویی) استفاده کنید. یا از Hound glove بطور منظم استفاده نمایید.
سیمه‌ی	بطور منظم شانه بزنید. هر سه تا چهار ماه موها حیوان را کوتاه کنید و حیوان را حمام ببرید یا هر ۶ تا ۸ هفته موها حیوان را کوتاه نمایید.

در اینجا یک برنامه کلی برای شانزدن انواع سگها آورده می‌شود. اگرچه شما ملزم به انجام تمامی مراحل در هر مرحله شانه زدن نیستید اما ترتیب درست برای کسب بهترین نتیجه را به شما آموزش می‌دهد.

- ۱- از یک شانه دندانه باز برای جدا کردن موها و از بین بردن گره‌ها استفاده کنید.
- ۲- از یک شانه نرم برای شانه کردن موهای زیر چانه، دم و پشت گوشها استفاده کنید.
- ۳- به میزان لازم موها را در جهت خواب آنها برس بزنید.
- ۴- موهای اضافی را با قیچی کوتاه کنید.
- ۵- موهای اطراف چشم، اندام تناسلی و مقعد را نیز کوتاه کنید.
- ۶- سگ را به روش صحیح بشوئید.
- ۷- به منظور صاف کردن موها، تمام بدن را بخوبی برس بزنید.

ابزار لازم جهت شانه کردن

حداقل هر سگ به شانه و برس مخصوص به خود نیاز دارد. برس‌ها به انواع موبی، Carder و hound gloves تقسیم می‌شوند. همچنین شما جهت کوتاه کردن موهای سگ به قیچی نیاز دارید. ماشین‌های برقی نیز جهت کوتاه کردن موها مورد استفاده قرار می‌گیرند که البته باید این کار توسط افراد با تجربه باشد.

جهت جلوگیری از زنگ زدن این ابزار آنها را دور از رطوبت نگهداری نمایید. بعد از اتمام هر جلسه، ابزار مزبور را تمیز کنید و پس از روغن کاری در جای خود قرار دهید.

استفاده از شانه

شانه‌ها شامل انواع فلزی و پلاستیکی می‌باشد. دندانه شانه پلاستیکی اغلب شکسته می‌شود یا اینکه حیوان آن را می‌جود. در هر دو مورد نوک و کناره دندانه‌ها باید گرد باشد تا به مو یا پوست آسیبی نزنند. تمامی سگها به شانه‌های دندانه باز که فاصله دندانه‌های آن حدود ۲ میلی‌متر باشد نیاز دارند. سگهایی که موهای نرم دارند یا نژادهایی که موها بشان مستعد توده شدن می‌باشند نیز باید شانه دندانه نزدیک داشته باشند.

روش استفاده از شانه

۱- شانه دندانه باز را به عمق موها وارد کنید و سعی کنید بوسیله آن گره‌ها و توده‌های

- تشکیل شده بخصوص در پوشش خارجی را از بین ببرید.
- ۲- از یک شانه دندانه تزدیک جهت جدا کردن موهای پوشش زیرین و خارج کردن موهای مرده‌ای که اتصال محکمی ندارند استفاده کنید. هرگز خیلی محکم شانه را نکشید زیرا باعث ناراحتی سگ می‌گردد.
- ۳- اگر شما با هر گونه گره‌ای در موها مواجه شدید، شانه را دریابوید و با استفاده از شانه دندانه باز یا انگشتانタン گره را باز کنید.

استفاده از برس مویی

برس مویی وسیله‌ای است که جهت تیمار کردن روتین حیوان مورد استفاده قرار می‌گیرد. پس از شانه کردن بخصوص در تزاده‌های مو بلند جهت تیمار نهایی بسیار مفید می‌باشد. همچنین پس از ورزش و دویدن حیوان جهت تیمار سریع حیوان قابل استفاده است. همیشه دندانه‌ها باید به اندازه کافی بلند باشند تا از میان موها به پوست حیوان برسند. برس‌هایی که دارای موهای کوتاه و متراکم هستند برای تزاده‌های مو کوتاه بسیار مناسب می‌باشند. جهت برس‌زنن سگهایی که داری موهای صاف می‌باشند سعی کنید که موها را در جهت خواب آنها از سر به طرف دم برس بزنید.

اگر سگ دارای موهای بلند است شما به بررسی که دندانه‌های بلند و با فاصله‌ای دارد نیاز دارید. آرایشگرهای حرفاًی در استفاده از برس‌هایی که موهای آنها مصنوعی (سنتتیک) است با احتیاط رفتار می‌نمایند زیرا عقیده دارند که آنها الکتریسته ساکن بیشتری تولید می‌کنند و باعث شکستگی موها می‌گردند لذا تا حدامکان از برس‌های مویی طبیعی استفاده کنید.

برس زدن یک سگ مو بلند

در سگهای مو بلند و نزادهایی که موی آنها از بدنشان آویزان است، برس را وارد موها کنید و کمی آنرا در خلاف جهت رشد موها بچرخانید. در حین این کار تکانهای کوچکی نیز به برس بدھید. بخاطر داشته باشید که هرگز کل موها را در خلاف جهت خواب آنها برس نزنید زیرا باعث ضعیف شدن یا شکستگی موها می‌گردد.

برس زدن سگهایی که موهای متوسط دارند

در سگهایی که موهای متوسط دارند (مثل لابرادر)، توجه خاصی به اندام‌های خلفی

بکنید زیرا در این سگها موهای محافظ در پوشش بدن به اندازه‌ای بلند و محکم است که پس از مرگ هم باقی می‌مانند لذا حرکت سگ یا لیس زدن باعث حرکت این موها بطرف اندامهای خلفی و تشکیل توده‌های متراکم می‌گردد.

استفاده از Carder

نوعی برس سیمی است که در آن برروی صفحه‌ای مستطیلی دندانه‌های سیمی کوتاه و خمیده‌ای وجود دارد. عمل Carder خارج کردن موهای پوشش زیرین در نژادهای مو کوتاه می‌باشد. روش استفاده از آن مانند سگهای مو بلند است. دندانه‌ها را به آرامی به طرف پوست وارد کنید و سپس Carder را بطرف سطح حرکت دهید.

استفاده از hound glove

Hound glove جهت تیمار کردن سگهای مو کوتاه، بخصوص سگهای شکاری، جهت جلا دادن به پوشش خارجی و خارج کردن موهای مرده بسیار مفید می‌باشد. اینها دارای برجستگی‌های سیمی یا پلاستیکی می‌باشند و شما می‌توانید مثل دستکش آنها را بپوشید. این دستکش‌ها در سگهایی که پوشش بدن آنها بلندتر از سگهای لابرادور است مؤثر نمی‌باشد.

حمام کردن و اقدامات آرایشی

پاسخ مشخصی در مورد این سوال که چند وقت یکبار باید یک سگ را حمام کرد وجود ندارد. سگی که کثیف است و بو می‌دهد نیاز به حمام دارد ولی کثیفی جزئی را می‌توان پس از خشک شدن بوسیله برس زدن برطرف کرد. اکثر سگها به حمام بیشتری در فصل تابستان نیاز دارند. برخی از سگها نیاز به حمام ماهانه و بعضی بیشتر از این نیاز دارند اما شستشوی بیش از حد باعث کم شدن چربی‌های طبیعی سطح پوست شده و پوست حالت خشکی و خشونتی بخود می‌گیرد و شفافیت و درخشندگی موها کمتر می‌شود. همیشه قبل از حمام کردن سگ، آنرا بخوبی تیمار نمایید و گرنه باعث تشکیل توده‌ها و گره‌های بیشتری خواهد شد. هرگز از پاک کننده‌های قوی یا صابون‌های قلیایی قوی استفاده نکنید زیرا پوست سگها حساس است. شما می‌توانید از شامپوهای مخصوص سگ یا از شامپوی چه استفاده کنید. آب مورد استفاده باید ولرم باشد. شما می‌توانید از وان حمام خود نیز استفاده

کنید ولی باید بعداً آنرا بخوبی بشویید. وان حمام بچه برای شستشوی سگها کوچک مفید می‌باشد.

می‌توان از شامپوی خشک نیز جهت تمیز کردن سریع سگها استفاده کرد اما جهت استفاده در سگها کثیف مناسب نمی‌باشد.

روش حمام کردن

۱- فردی را به عنوان کمک انتخاب کنید و از او بخواهید تا حیوان را موقع شستشو محکم نگه دارد. قلاوه حیوان را باز کنید و آنرا داخل وان قرار دهید. از یک دوش دستی جهت پاشیدن آب روی پشت و اطراف بدن حیوان استفاده کنید.

۲- مقداری شامپو روی پشت حیوان بریزید و آنرا به همه جای بدن حیوان تا پائین پاها بمالید. سپس سر حیوان را بشوئید. مراقب باشید که شامپو به داخل چشم سگ نرود. در هنگام شستشو سعی کنید از پنبه یا پارچه کتانی که آن را بوسیله روغن‌های معدنی نظیر پارافین یا گلیسیرین آغشته گردیده در گوش استفاده کنید و آن را قبل از استحمام در داخل مجرای گوش حیوان قرار دهید تا از نفوذ آب به داخل مجرای گوش جلوگیری شود. وقتی سر سگ خیس می‌شود اغلب سگ سر خود را به اطراف تکان می‌دهد و آب را به اطراف پخش می‌کند.

۳- حال حیوان را بطور کامل با آب بشوئید. از سر شروع کنید به سمت عقب ادامه دهید.

آب بدن حیوان را بخوبی خشک کنید. در تابستان، دویدن حیوان در هوای آزاد و سپس برس زدن آن برای سیاری از سگها کفایت می‌کند اما سگها مو بلند باید با حوله خشک شوند.

۴- در زمستان حیوان را با حوله بخوبی خشک کنید و در جای گرم نگه دارید و گرنده حیوان سرما می‌خورد. می‌توانید از ششوار هم برای خشک کردن حیوان استفاده کنید اما باید ابتدا حیوان را عادت دهید تا از صدا و گرمای آن نترسد. ششوار را خیلی نزدیک بدن حیوان نگیرید.

طرز برخورد با گره‌ها و توده‌های مو

گره‌های کوچک را می‌توان با استفاده از شانه دندانه باز از بین برد. در ابتدا باید با

استفاده از شانه دندانه باز و سپس با شانه نرم آنها را شانه کرد.
گرهای بزرگ را به این طریق نمی‌توان از بین برد بلکه ابتدا باید یک شانه را به زیر
گره وارد کنید و سپس موی بالای شانه را بالا گرفته بوسیله قیچی کوتاه نمایید.

مراقبت خاص از سگهای مو بلند

اگر شما hound و برسهای مو کوتاه، در سگهای مو بلند استفاده کنید قادر به تیمار کردن مناسب حیوان نیستید. اگرچه ظاهر حیوان بسیار مناسب بوده و پوشش خارجی آن صاف است ولی بدلیل نرسیدن نوک دندانه‌های برس به لایه زیرین، گرهای متراکمی در آن ایجاد می‌شود که تنها راه چاره، کوتاه کردن مو و قیچی کردن گره‌های ناراحت که هم برای شما در برگیرنده صرف وقت و هزینه است و هم حیوان را ناراحت می‌کند؛ زیرا گاهی موقع لازم است که زیر بیهوده این کار انجام شود. خصوصاً در سگی مثل سگ افغان که ۱۸ ماه طول می‌کشد تا ظاهر حیوان به حالت اولش برگردد این امر بسیار ناراحت کننده می‌باشد. لذا هرگز تیمار کردن سگ مو بلند خود را فراموش نکنید و مطمئن شوید که از تکیک و ابزار مناسب استفاده می‌کنید.

کوتاه کردن ناخن‌ها

سگهایی که در محیط روستایی و در فضای باز زندگی می‌کنند بدلیل حرکت برروی زمین سخت نیاز به کوتاه کردن ناخن ندارند زیرا بطور طبیعی ناخن آنها در تماس با زمین سائیده می‌شود. ولی سگهایی که در خانه زندگی می‌کنند باید بطور مرتب ناخن‌هایشان کوتاه شود زیرا در غیراینصورت ممکن است ناخن آنها وارد گوشت شده و بسیار دردناک شود. لازم است به خاطر داشته باشید که بافت زیر ناخن سگها بسیار حساس است لذا تنها بافت شاخی ناخن باید کوتاه شود. جهت این کار تنها از ناخن‌گیرهای مخصوص استفاده کنید که متداولترین آنها ناخن‌گیر گیوتینی است. هرگز از قیچی و امثال آن استفاده نکنید زیرا این کار باعث رشته شدن بقیه ناخن و دردناکی آن می‌گردد. در سگهایی که ناخن‌شان سفید رنگ است محل برش جلوی بافت صورتی زیرناخن است. در سگهایی که ناخن‌های تیره رنگ دارند تشخیص این محل مشکل است لذا تنها قسمت جلوی ناخن که به عقب انحصار دارد را کوتاه کنید. کوتاه کردن بیش از حد موجب درد و خونریزی قابل توجهی خواهد شد. وقتی ناخنها را کوتاه می‌کنید از کوتاه کردن ناخن انگشت پنجم نباید غفلت کنید؛ این

انگشت در سطح داخل پا قرار دارد. گاهی این انگشت تنها در پاهای جلو وجود دارد اما در بعضی موارد در پاهای عقب هم دیده می‌شود. برخی از پرورش دهنگان سگ در همان روزهای اول این انگشت را قطع می‌کنند زیرا این انگشت اغلب بزرگ شده و مستعد شکستگی می‌باشد که بسیار دردناک خواهد بود.

مراقبت از گوش‌ها

قسمتی از برنامه بهداشتی روزانه حیوان باید معاینه منظم گوش‌ها باشد. تراژهایی که گوش‌های بلند و افتاده دارند مثل اسپانیل و پوبل نسبت به تراژهایی که گوش‌های ایستاده دارند بدليل اینکه لاله گوش آنها مانع جریان منظم هوای داخل کانال گوش می‌شود بیشتر مستعد عفونت‌های گوش می‌باشند. در صورت لزوم باید گوش‌ها را جهت خارج کردن توده‌های مو پاک کرد. بهترین روش استفاده از تکه کوچکی پارچه کتانی است که چند قطره پارافین یا روغن زیتون روی آن ریخته شده باشد. برای افراد بی‌تجربه استفاده از گوش پاک کن به هیچ وجه توصیه نمی‌شود زیرا سطح داخلی گوش بسیار ظریف بوده و حرکت ناگهانی حیوان ممکن است منجر به جراحت آن شود. برای این کار همچنین می‌توانید انگشت خود را در حالی که یک پارچه نرم مرتضوب یا پنبه مرتضوبی به دور آن بیچیده شده وارد گوش نمایید و با چرخاندن آن داخل گوش را تمیز کنید. تنها تمیز نمودن قسمت‌هایی از داخل گوش که قابل دیدن می‌باشد کافی است. ضرورتی ندارد که تمام موی داخل گوش خارج شود زیرا این موها به طور طبیعی دارای عملکرد محافظت کننده‌ای نیز هستند. گوش برخی از سگها دارای دسته موهای زیادی است که مانع جریان هوای داخل گوش شده و زمینه‌ساز عفونت‌های گوش می‌شوند.

در این حال با نظر دامپزشک به وسیله انگشت یا موجین‌های زنانه تنها موهایی که به راحتی کنده می‌شوند را از داخل گوش خارج سازید. اگر سگ شما علائم گوش درد مثل کج کردن سر، خارش گوش بوسیله پنجه‌ها، ناله یا تکان سر را نشان می‌دهد، بخصوص بعد از قدم زدن در مزرعه یا محیط پر گیاه، ممکن است بذرگی‌هایان وارد گوش آن شده باشد لذا بهتر است با دامپزشک تماس بگیرید. تکان مداوم سر می‌تواند نشانه آلوگی سگ به جرب گوش باشد. هرگونه بوی نامطبوع یا ترشحات از گوش می‌تواند نشاندهنده عفونت باشد که باید با دامپزشک تماس بگیرید.

مراقبت از چشم‌ها

همواره در موقع شستشو و اصلاح بدن سگ باید مراقب باشید که هیچ نوع اجسام تحریک کننده‌ای وارد چشم‌های حیوان نشود. همچنین در نژادهایی که چشم‌های بزرگ و بیرون زده‌ای دارند، باید دقت نمود که موهای بلند اطراف چشم‌ها باعث تخریش و آسیب‌دیدگی چشم‌ها نشوند. تحریکات مداومی که از سوی این موها بر سطح چشم وارد می‌شود می‌تواند باعث عفونت‌های مزمن گردد. این قبیل سگها اغلب دارای چشم‌هایی قرمز و ترشح مختصری در گوشة آن هستند. برای رفع ترشحات می‌توان چشم را به آرامی به وسیله یک تکه پنبه آغشته به آب جوشیده سرد شده و یا چای کمرنگ سرد شده شستشو داد. در سگهای شکاری هم که اغلب با گرد و غبار در تماس می‌باشند نیز تمیز کردن چشم‌ها ضروری است. برای اینکار می‌توانید از محلولهای رقیق اسیدبوریک و یا محلول‌های مشابه استفاده کنید. در موارد شدید که می‌تواند ناشی از ورود اجسام خارجی، برگشتگی پلکها و سایر بیماریها باشد با دامپزشک مشورت نمایید.

مراقبت از دندان‌ها

دندانهای سگ بطور مداوم باید مورد معاينه قرار گیرند. در صورتی که سگ اجازه می‌دهد باید دندان‌های حیوان را تمیز کرد. اگر حیوان علاقه به گاز زدن استخوان یا چوب داشته باشد گاهی موقع در هنگام معاينه تکه‌هایی از آنها لای دندان حیوان دیده می‌شود. در سگها پوسیدگی دندان به خاطر مصرف کمتر کربوهیدرات و PH قلیابی باز کمتر رخ می‌دهد. در بیشتر اوقات خصوصاً در سنین بالا و در سگهایی که از جیره غذایی نرم مثل گوشت یا غذاهای کنسروی استفاده می‌کنند سطح داخلی و خارجی دندان جرم می‌گیرد که باید در صورت نیاز جرم‌گیری شود. در صورتی که سگ آرام باشد بصورت روزانه ذرات مواد غذایی باقی‌مانده را با مسوک پاک نمایید ولی در غیر این صورت با دامپزشک مشورت نمایید. اگر این ذرات پاک نشود تشکیل پلاکهای دندانی را می‌دهد که خود موجب بیماری لثه می‌شود. این بیماری خطربناک است و باعث لق شدن و افتادن دندان می‌گردد. جرم دندانی به صورت رسوبات نرم یا سفت به رنگ زرد مایل به قهوه‌ای یا خاکستری کمرنگ برروی دندان دیده می‌شود و آنها را نمی‌توان با مسوک کردن یا ناخن کشیدن از سطح دندان جدا ساخت. در واقع باید توسط دامپزشک از سطح دندان پاک شوند. بهتر است هر ۳ تا ۶ ماه یکبار دندان‌های سگ توسط دامپزشک جرم‌گیری شوند و گرنه تجمع جرم در

سطح خارجی دندان محیط را برای ایجاد عفونت دهان و لته آماده می‌نماید و اغلب در این گونه سگها بُوی بدن دهان بعلت نفوذ عفونت در لته‌های سگ از دور استشمام می‌شود. جرم دندان در ابتدا به صورت پلاک ظاهر می‌شود و در عرض ۲-۷ روز سنگها یا جرم‌های دندانی را تشکیل می‌دهند پلاکها در واقع اجسام نرم سفیدرنگ یا زردی هستند که به راحتی با اقدامات داخل منزل برطرف می‌شوند.

جهت تمیز کردن مداوم دندانها می‌توانید از تکه‌ای پارچه کتانی که در پودرهای مخصوص جرم‌گیری (در طب انسانی جهت افراد سیگاری پودرهای جرم‌گیری مخصوصی وجود دارد که برای حیوان نیز قابل استفاده است) دندان خیس خورده یا با کمی جوش شیرین آغشته شده استفاده کنید.

ابتدا سطح دندان‌ها را بوسیله آنها بمالید سپس با آب بخوبی شستشو دهید. سگها در ابتدا کمی مخالفت می‌کنند اما بعد از مدتی به آن عادت خواهند کرد. پاداش شما هم از این کار داشتن سگی با دندان‌های تمیز و دهانی خوشبو است. هرگز از مسوک سخت برای تمیز کردن دندان حیوان استفاده نکنید زیرا در صورت حرکت ناگهانی حیوان باعث جراحت به لته آن می‌گردد.

جهت تمیز شدن دندان‌های سگ می‌توانید از قلم گوسفند یا گوساله بصورت خام یا استخوان‌های مصنوعی استفاده کنید. این گونه اجسام غذایی در جلوگیری از بروز رسوب یا جرم دندانی مؤثر می‌باشد ضمناً احتیاجات حیوان را از نظر کلسیم و فسفر که در تحکیم اسکلت بدن حیوان مؤثر است تأمین می‌نمایند.

کیسه‌های مقعدی

کیسه‌های مقعدی بصورت یک جفت غده در دو طرف مقعد قرار دارند. ترشحات این غدد اغلب بد بو بوده و معمولاً قهوه‌ای و آبکی می‌باشند ولی ممکن است در صورت تجمع بیش از حد بصورت خمیری درآیند. گاهی موقع تجمع ترشحات این غدد موجب درد و خارش در ناحیه مقعد می‌گردد که بصورت گاز گرفتن یا لیس زدن مقعد یا کشیدن آن برروی زمین تظاهر می‌باید.

در این صورت باید ترشحات داخل کیسه را تخلیه نمود. بهتر است اینکار توسط دامپزشک انجام شود.

مشکل دفع مدفع

در بسیاری از سگها بخصوص سگهای کوچک و آپارتمانی، علت عدم رعایت رژیم غذایی مناسب اختلال در دفع مدفع اتفاق می‌افتد. علت اصلی این مشکل تورم کیسه‌های مقعدی است که قبلاً توضیح داده شد. ترشح طبیعی این غدد باعث تسهیل در عمل دفع می‌گردد. در مواردی که حیوان بعلت خوردن استخوان بیش از حد، مواد ناشاسته‌ای و یا مواد بیوستزا دچار اختلالات گوارشی شود؛ عمل دفع با مشکل مواجه خواهد شد. در ضمن مواد فیری و اجسام غیرقابل هضم موجود در مدفع گاهی موقع باعث انسداد مجرای غدد مقعدی می‌گردد که این امر نتتها از ترشح مواد لغزنه جلوگیری می‌کند بلکه انسداد مجرای غدد مقعدی محیط سر بسته‌ای را ایجاد می‌کند که موجب فعالیت میکروارگانیسم‌های ساپروفیت در آن می‌گردد. فعالیت این اجرام موجب التهاب و تورم غدد مقعدی می‌گردد که در نتیجه آن حیوان در هنگام دفع مدفع با درد و مشکل روپرتو شده و اغلب سعی می‌کند از تخلیه و دفع مدفع صرفه نظر کند. در چنین شرایطی حیوان سعی می‌کند برای رهایی از درد و التهاب، مقعد خود را با جاهای سفت و سخت اصطحکاک دهد و یا ناحیه پشت خود را روی زمین بکشد و یا آن ناحیه را گاز بگیرد تا بلکه بصورتی از این درد و التهاب رهایی یابد. زمانی این التهاب و تورم بقدرتی پیشرفت خواهد کرد که حالت عفونی و چرکی بخود گرفته و بصورت یک آبسه چرکی در اطراف مقعد ظاهر شده و گاهی سر باز کرده و حالت فیستول چرکی را بخود می‌گیرد. در این موارد حیوان برای اینکه احساس آرامش کند، با زیان خود ناحیه مزبور را لیس می‌زند و همین مسئله باعث انتقال عفونت از ناحیه رکtom به محوطه دهان و حلق و در نهایت به لوزه‌ها خواهد شد. عفونت و التهاب لوزه‌ها موجب استفراغ متناوب در حیوان خواهد شد که ارتباطی با خوردن غذا ندارد. در ادامه حیوان اشتهای خود را از دست داده و نسبت به غذا بی‌میل می‌شود. در نهایت حیوان بتدریج نشاط، شادابی، تحرک و سر حالی و چالاکی خود را از دست خواهد داد و حتی نسبت به صاحب خود نیز بی‌اعتنای شود. در سگهای بزرگ جته نظیر نژاد ژرمن شپرده، دوبرمن و غیره این گونه مشکلات کمتر بوجود می‌آید زیرا بدلیل تحرک و جست و خیز حیوان، عضلات اطراف ناحیه rktom مرتب باز و بسته شده که اگر گیری هم در مجرأ وجود داشته باشد خود بخود رفع می‌گردد ولی در سگهای ترئینی و آپارتمانی به علت تحرک کمتر این مشکل شایع تر می‌باشد؛ لذا باید به این سگها دقت بیشتری مبذول داشت.

بخش پنجم

تغذیه

سگها جهت رشد، فعالیت و حفظ وضعیت بدنی خود نیاز به تغذیه مناسب دارند. همچنین تغذیه مناسب باعث سرحالی، شادابی و سلامتی حیوان می‌گردد؛ بطوریکه می‌توان از وضعیت پوشش خارجی بدن و انعطاف‌پذیری پوست و حالت درخشندگی چشم وضعیت سلامتی حیوان را تشخیص داد. اصول تغذیه سگ همانند سایر حیوانات می‌باشد. تمامی سگها نیاز به ترکیبات غذایی با نسبت‌های مناسب دارند.

تهیهٔ جیرهٔ غذایی مناسب

تغذیه مناسب سگ بسیار مهم است. غذای خورده شده در درجه اول صرف نگهداری وضعیت بدنی حیوان شده و مابقی جهت رشد، فعالیت، آبستنی و شیردهی مورد استفاده قرار می‌گیرد. چه شما سگتان را بوسیلهٔ غذاهای آماده تغذیه کنید یا در خانه برای آن غذا تهییه نمایید باید مطمئن شوید که آیا نیازهای غذایی حیوان تأمین می‌شود یا نه؟ غذای سگها باید حاوی پروتئین، چربی، کربوهیدرات، ویتامین، عناصر معدنی و فیبر باشد. هر یک از این اجزاء بطریقی در سلامتی حیوان نقش ایفا می‌کند. اینکه نسبت و مقدار هر جزء چه میزان باشد به شرایط سگ ارتباط دارد. آیا سگ پیر است یا جوان؟ آیا از لحاظ فعالیت‌های بدنی در شرایط خوبی است یا مجبور است که دائمًا در گوشه‌ای بخوابد؟ آیا در شرایط آب و هوایی سرد زندگی می‌کند یا گرم؟ در داخل خانه نگهداری می‌شود یا خارج از آن؟ آیا به منظور خاصی مثلً انجام کار و شکار نگهداری می‌شود یا یک سگ آپارتمانی است؟ آیا سگ آبستن است یا نه؟ آیا سگ در دوران شیردهی است یا نه؟ در هر یک از این موارد نیازهای تغذیه‌ای متفاوت خواهد بود.

ارزش غذایی پروتئین

بافت‌های حیوان حاوی مقادیر نسبتاً زیادی از پروتئین می‌باشد لذا سگ جهت زنده ماندن و رشد به پروتئین مناسب نیاز دارد؛ در غیر این صورت حیوان لاغر، ضعیف با موهای ژولیده، شکننده و تیره و تار خواهد بود و اغلب دچار ریزش مو می‌باشد. توانایی سگها جهت هضم پروتئین متفاوت می‌باشد. اگرچه سگها ۹۰-۹۵٪ پروتئین گوشت تازه و ضمایم غذایی را جذب می‌کنند اما تنها ۸۰-۸۰٪ پروتئین گیاهی برای آنها قابل هضم است. زیادی پروتئین گیاهی باعث دل درد یا اسهال می‌گردد لذا هرگز سعی نکنید بطور ناگهانی جیرهٔ غذایی حیوان را به غذاهای گیاهی تغییر دهید. با توجه به اینکه مقدار گوشت مصرفی در تهییه غذای سگ یکسان نیست، نمی‌توان مقدار گوشت مورد احتیاج برای مصرف سگهای دارای وزنهای مختلف را معین و مشخص کرد، ولی با توجه به جثه حیوان سگهایی که وزن آنها کمتر از ۱۰ کیلوگرم باشد، حداقل روزانه ۲۰۰ تا ۳۰۰ گرم گوشت در غذای آنها ضروری است. برای سگهایی که وزن آنها بالاتر از ۱۰ کیلوگرم باشد، مصرف ۵۰۰ گرم گوشت در تعذیه آنها ضروری است.

ارزش غذایی چربی

چربی‌ها در جیره غذایی به شکل واحدهای ساختمانی اسیدهای چرب وجود دارند که تعدادی از آنها برای سگها ضروری می‌باشند. کمبود اسیدهای چرب باعث خارش و خشکی پوست، زبرشدن موها و تولید شوره می‌گردد. عفونت گوش، کری و اختلالات عصبی مثل اضطراب، ترس و عصبانی بودن از عوارض دیگر کمبود چربی می‌باشد. گذشته از آن که چربی‌ها جهت فرایندهای متابولیک بدن ضروری می‌باشند، بعنوان منبع انرژی نیز برای سگها مطرح هستند. چربی‌ها ۱۰۰٪ برای سگها قابل هضم هستند و موجب خوش طعم شدن غذای آنها نیز می‌گردند. از اینرو مصرف روغن زیتون که در حقیقت یک منبع بسیار خوب از ویتامین‌ها است در غذای سگ توصیه می‌شود.

ارزش غذایی کربوهیدراتها

کربوهیدراتها شامل مواد قندی و نشاسته می‌باشند. سگها می‌توانند مقدار زیادی از انرژی مورد نیاز خود را از کربوهیدراتهای موجود در برخی غذاهای تأمین نمایند. مقادیر زیادی کربوهیدرات در گندم، جو، ذرت، سیب‌زمینی، برنج و هویج پخته وجود دارد. نان نیز بعنوان یکی از منابع کربوهیدرات قابل توجه می‌باشد. سگها براحتی مواد قندی مثل شکر، نشاسته، گلوكز، ساکاروز و لاکتوز را هضم می‌کنند. اما هضم قند شیر (لاکتوز) برای برخی از آنها امکان‌پذیر نیست لذا دادن مقدار زیادی شیر به این سگها موجب اسهال می‌گردد. متأسفانه

به غلط شایع گردیده است که دادن شیرینی به سگ موجب کوری آن می‌گردد، لذا این امر قویاً تکذیب می‌شود اما از دادن شیرینی و قند زیاد به سگ بخصوص سگهای پیرو حیوانات دیابتی خودداری کنید.

ارزش غذایی ویتامین‌ها و مواد معدنی

ویتامین‌ها برای تأمین سلامتی ضروری می‌باشند لذا مقدار آنها در غذا باید دقیقاً تنظیم شود. بهتر است در سگهایی که نیاز به ویتامین بیشتری دارند از مکملهای ویتامینی استفاده شود. برخی از عناصر معدنی به مقدار زیاد و برخی به مقدار کم مورد نیاز می‌باشند. کلسیم و فسفر دارای ارتباط نزدیکی با هم هستند و از اهمیت بسیاری در جیره غذایی برخوردارند زیرا در شکل گیری و رشد دندانها و استخوان‌ها نقش بسزایی دارند. این عناصر باید به مقدار مناسب مورد استفاده قرار گیرند؛ زیرا به هم خوردن نسبت کلسیم و فسفر و افزایش فسفر خون می‌تواند موجب بدشکلی استخوانها و بیماری ریکتر گردد. در صورتیکه بصورت هفتگی یک قلم گوسفند و یا کاکاو در اختیار حیوان قرار دهید نیاز آنها به مواد معدنی تأمین می‌شود.

فیبر

صرف فیبر برای سگها بسیار مفید می‌باشد. حدود ۵٪ از کل جیره غذایی سگ باید از فیبر باشد. این‌گونه فرآورده‌های حاوی فیبر امی‌توان در غلاتی نظیر سبوس گندم، جو، برنج، ذرت و سبزیجات جستجو کرد. مزایای استفاده از فیبر عبارتست از:

- به علت افزایش حجم، سرعت عبور مواد غذایی را افزایش می‌دهد و در نهایت مانع ایجاد یبوست و نفخ می‌گردد.
- کمک به هضم غذا
- بعنوان افزایش دهنده حجم غذا در سگهای چاق (همانند قرص‌های ضدچاقی در انسان) باید ۱۰ تا ۱۵ درصد جیره غذایی استفاده شود.
- کنترل و تسهیل جذب گلوكز پس از هر وعده غذایی، در سگهای دیابتی باید ۱۵-۱۰ درصد جیره غذایی استفاده شود.

مقدار غذایی که سگ نیاز دارد

ممکن است که شما تصویر کنید دادن غذای بیشتر به سگ باعث تسریع در رشد آن خواهد شد در حالی که تغذیه بیش از حد باعث اختلالاتی در رشد شده و طول عمر حیوان را کاهش می‌دهد. این عقیده که هر چقدر سگ تمایل داشت باید به او غذا داد کاملاً غلط است. مقدار غذایی که بهترین نتیجه را بدست می‌دهد شامل ۸۰٪ غذایی است که حیوان تمایل به خوردن آن دارد. بیش از این موجب چاقی و اختلالات رشد می‌گردد.

انرژی مورد نیاز سگ

میزان غذایی که یک سگ می‌خورد در ارتباط با انرژی مورد نیاز آن می‌باشد. انرژی مورد نیاز از طریق هضم پروتئین، کربوهیدرات و چربی تأمین می‌شود. سگ نیز مانند انسان اگر بیش از نیازش غذا بخورد جاق می‌شود. انرژی بوسیله واحد کیلوکالری محاسبه می‌شود. جهت راهنمایی کلی در مورد نیاز به انرژی سگهای مختلف با وزن‌های مختلف به جدول زیر مراجعه نمایید.

نژادهای کوچک	نژادهای متوسط	نژادهای بزرگ	
۲۵۱۰ ۲۳۰ ۴۵۰ ۷۵۰	۱۵۲۰۲۵ ۱۰۱۰ ۱۲۵۰ ۱۴۷۰	۳۰۳۵۴۰ ۱۶۷۵ ۱۸۷۵ ۲۰۷۰	وزن سگ (کیلوگرم) (کیلوکالری در روز)

مقادیر فوق در موارد زیر افزایش می‌یابد:

- توله‌های در حال رشد $\times 2/5$
- زمان آبستنی (۶-۹ هفتگی) $\times 1/5$
- دوره شیردهی $\times 3-4$

جدول زیر میزان پروتئین، کربوهیدرات، چربی و آب انواع غذاهای آماده را نشان می‌دهد. میزان انرژی هر یک نیز بصورت کیلوکالری آورده شده است. با مقایسه دو جدول فوق می‌توانید نیاز روزانه سگ به هر یک از غذاها را مورد محاسبه قرار دهید.

آنالیز غذاهای آماده سگ					
نوع غذا	پروتئین	کربوهیدرات	چربی	آب	کل انرژی بر حسب کیلوکالری در گرم
خشک (کامل)	۲۲	۵۱	۷	۱۵	۳/۴
نیمه مرطوب	۱۹	۳۸	۱۰	۲۶	۳
کنسرو (کامل)	۸/۲	۱۲	۴/۸	۷۲/۵	۱
کنسرو (فقط گوشت)	۹/۳	۱/۵	۴/۷	۸۱/۹	۱/۳
بیسکویت	۱۰	۶۹/۹	۶/۱	۸/۴	۳/۵ به طور متوسط

در هر صورت سعی کنید به آنالیزی که شرکت سازنده ببروی بسته چاپ می‌کند توجه فرمایید.

انرژی چگونه تأمین می‌شود؟

در غذاهای کاملاً خشک ۵۰ درصد انرژی از کربوهیدرات تأمین می‌شود. ۵۰ درصد باقیمانده بین پروتئین و چربی تقسیم می‌شود. در غذاهای نیمه مرتبط بیشتر انرژی از پروتئین تأمین می‌شود. انرژی قابل استفاده در غذاهای کنسروی کامل بین سه جزء اصلی غذا تقسیم می‌شود اما در کنسروهای تمام گوشت چربی ۵۲ درصد، پروتئین ۴۱ درصد و کربوهیدرات تنها ۷ درصد انرژی را تأمین می‌کنند.

زمان تغذیه

به اکثر سگهای بالغ بالای ۱۲ ماه باید تنها یک وعده غذا داد بهتر است که این وعده غذایی هنگام غروب باشد. برخی از نژادهای کوچک بدلیل اینکه مقدار کمی غذا در هر وعده می‌خورند باید دوبار در روز تغذیه شوند. بهتر است زمان غذا دادن به سگ را طوری تنظیم کنید که همزمان با غذا خوردن شما باشد. در اینصورت سگ مشغول خوردن غذای خود شده و مزاحمتی را برای شما ایجاد نمی‌کند. در صورتی که سگ در داخل خانه زندگی می‌کند چون بعد از غذا خوردن نیاز به دفع دارد لذا بهتر است که نیمی از غذا را زودتر و نیمی از غذا را در غروب به او بدهید تا برای امدفع و ادرار کردن در شب مشکل نداشته باشد. ضمناً در سگهایی که استعداد چاق شدن دارند بجای عصر هنگام صحیح به حیوان غذا دهید تا فعالیت بدنی آن در هنگام روز باعث مصرف غذا و جلوگیری از چاقی گردد.

محل غذا دادن به سگ

سگها دوست دارند در یک جای ثابت غذا بخورند. این کار باعث می‌شود که زمان غذاخوردن آنها کاهش یابد. این محل بستگی به سلیقه شما دارد. اغلب سگها موقع غذا خوردن اطراف ظرف غذای خود را کنیف می‌کنند لذا باید محلی را برای غذا دادن انتخاب کنید که به راحتی قابل تمیز کردن باشد. شما می‌توانید ظرف غذا و آب حیوان را داخل یک سینی پلاستیکی قرار دهید. برخی از سگها دوست دارند گوشت را از ظرف غذا خارج کرده و همانند شیری که شکار خود را می‌درد بروی زمین قرار داده و آن را بخورند. برای این سگها بهتر است روی زمین روزنامه پهن کنید و گرنه مجبوری بد از هر وعده غذا زمین را بشویید. غذاهای خورده نشده نباید روی زمین رها شوند زیرا بعد از مدتی خشک و بدمزه می‌گردند. پس از هر وعده غذا باید غذای باقیمانده برداشته شود زیرا رها شدن آن در محیط موجب آلودگی میکروبی و در نهایت بیمار شدن سگ می‌گردد.

تغذیه همزمان چند سگ

اگر بیش از یک سگ دارید هر کدام از آنها باید ظرف غذای مخصوص به خود داشته و هنگام تقدیه کمی از یکدیگر فاصله داشته باشند. به سگها اجازه ندهید که از ظرف غذای سگ دیگر بخورند. هر سگ باید فقط از ظرف غذای خود استفاده کند چون:

- یک سگ بدلیل خوردن از غذای بقیه سگها دچار اضافه وزن می‌گردد.
- این امر موجب نزاع بین آنها می‌شود.
- ممکن است برخی از سگها نیاز به مکمل غذایی داشته باشند که در غذای اشتراکی دادن آن به سگ مورد نظر ممکن نیست.
- در موقع بیماری متوجه کاهش اشتها سگ بیمار نخواهید شد زیرا سایر سگها باقی‌مانده غذا را خواهند خورد.

آب آشامیدنی

آب برای تمام موجودات حیاتی است. بسته به وزن سگها $\frac{2}{3}$ بدنشان را آب تشکیل می‌دهد. در سگهای چاق 50% وزن بدن و در سگهای لاغر 75% وزن بدن را آب تشکیل می‌دهد. تمامی سگها از طریق لهله‌زن، از راه دستگاه گوارش، از طریق ریه‌ها و کلیه‌ها آب را از دست می‌دهند لذا آب از دست رفته باید جبران گردد. از اینرو باید آب تمیز و تازه همیشه در دسترس حیوان باشد. جهت حفظ شرایط بدنی مناسب یک سگ باید 40 میلی‌لیتر آب به ازای هر کیلوگرم از وزن بدن دریافت کند. این آب می‌تواند از راههای مختلف از جمله آب موجود در غذا تأمین شود. مسلماً در فصل گرما که لهه زدن بیشتر است نیاز سگ به نوشیدن آب بیشتر می‌شود. همچنین سگهایی که دچار اسهال یا بیماری‌های کلیوی هستند به آب بیشتری احتیاج دارند. لذا مقدار گفته شده تنها جهت راهنمایی برای سگهای سالم در نظر گرفته شده است. چندین بیماری وجود دارد که علامت مشخصه آنها نوشیدن بیش از اندازه آب می‌باشد از اینرو در صورت مشاهده آن با دامپزشک تماس بگیرید.

غذا دادن بین و عده‌های غذایی

هرگز سگ را به غذا دادن بین و عده‌های غذایی عادت ندهید. در غیراینصورت سگ همیشه آماده گرفتن غذا از دست هر کسی خواهد بود و مدام شما را برای دادن تکه‌ای غذا تحت فشار قرار می‌دهد. لذا به افراد فامیل خود نیز بگویید غذایی به سگ ندهند. تکه‌هایی از غذاهای باقیمانده شما که چرب نباشند را می‌توانید در ظرف غذای سگ قرار دهید تا در

و عده بعدی به سگ بدھید. شما تکه‌های غذا را تنها بعنوان پاداش در موقع تربیت سگ به او بدھید. با این وجود مراقب باشید که زیادی آنها باعث چاقی سگ نشود.

بدین منظور از مواد خوراکی زیر استفاده کنید:

- تکه‌های کوچک گوشت
- تکه‌هایی از شکلات مخصوص سگ
- تکه‌های بیسکویت

احتیاط: هرگز از مکمل‌های ویتامینی یا معدنی برای اینکار استفاده نکنید زیرا زیادی آنها باعث مسمومیت در حیوان می‌شود.

ظرف غذا

انتخاب ظرف غذا بستگی به قدرت مالی و سلیقه شما دارد. ظروف پلاستیکی ارزان هستند اما اصولاً بوسیله سگ جویده می‌شوند که این امر شستشوی آنها را مشکل می‌کند. ظروف استیل از نظر تمیز کردن بسیار مناسب هستند اما بدليل سبک بودن هنگام تغذیه سگ سر و صدای زیادی ایجاد می‌کنند. ظروف سفالی لاعابردار هم ارزان‌تر است و هم تمیز کردن آن راحت می‌باشد.

در برخی از نژادها مثل اسپانیل، باست و ستر که دارای گوش‌های بلندی هستند گاهی موقع هنگام تغذیه گوشها یا شان داخل ظرف غذا می‌افتد که این امر می‌تواند موجب آلودگی گوش گردد. برای این سگها باید از ظرفهایی که دهانه کوچکی دارند استفاده کنید. برای سگهایی که بدليل مشکل کام نرم قادر به پائین آوردن بیش از حد سر برای غذا خوردن نیستند ظرف غذایشان را کمی بالاتر از سطح زمین قرار دهید تا حیوان سر خود را بالاتر نگهداشته و غذا در مسیر درست خود وارد شود.

ویتامین‌ها و مکمل‌های معدنی

اکثر غذاهای آماده به استثناء دوره نقاوت، آبستنی، شیرواری و رشد نیازی به مکمل اضافی ندارند.

اما غذاهای تازه اغلب نیاز به مکمل‌های ویتامینی و معدنی دارند. این مکمل‌ها را می‌توان به دل، جگر، تخم مرغ، پسمانده غذایی، نان و سبزیجات اضافه کرد. مقدار لازم جهت هر کیلوگرم غذای تازه عبارتست از:

- ۲ تا ۳ قاشق چایخوری پودر استخوان A ۲۰۰۰-۳۰۰۰ ●
- D ۲۰۰-۳۰۰ واحد بین‌المللی ویتامین

مکمل‌های اختصاصی

تعداد زیادی از این ترکیبات در بازار موجود بوده که باید بی‌خطرترین آنها را انتخاب نمود و برحسب توصیه کارخانه سازنده مورد استفاده قرار داد.

تخم مرغ

تخم مرغ منبع خوبی از پروتئین قابل جذب می‌باشد. هرگز سفیده تخم مرغ خام را به سگ ندهید زیرا در جذب ویتامین B اختلال ایجاد می‌کند.

شیر

منع خوبی از پروتئین و کلسیم می‌باشد ولی در برخی از سگهای بالغ که فاقد آنزیم لازم جهت هضم لاکتوز هستند موجب اسهال می‌گردد.

روغن گیاهی

تعدادی از روغن‌های گیاهی سرشار از اسید لینولئیک که یک اسید چرب ضروری است می‌باشند. در صورت کمبود این اسید چرب موهای حیوان کدر، بهم ریخته و بدشکل می‌شود.

در اکثر غذاهای آماده بیش از یک درصد از ماده فوق وجود دارد ولی کمی بیشتر هم ضرری ندارد.

روغن کبد ماهی

منبع خوبی از ویتامین است که باید تنها به مقدار کم مورد استفاده قرار گیرد.

مخمر

مخمر سرشار از ویتامین‌های گروه B و مواد معدنی می‌باشد. این ترکیب برای سگهای مسن و آنها بی‌که دچار نارسایی کبدی هستند مفید می‌باشد. مقدار زیادتر آن نیز مشکلی ایجاد نمی‌کند.

ترکیبات گیاهی

ترکیبات مختلفی موجود می‌باشند که از آن جمله می‌توان به قرص‌های ساخته شده از جلبکهای دریایی که حاوی ید می‌باشند اشاره کرد.

تهیه کردن غذای خانگی

امکان تهیه جیره غذایی متعادل و مناسب در خانه میسر می‌باشد. هرگز برای سگ بالغ گوشت چرخ کرده نخرید زیرا اغلب میزان چربی آنها بالا است. تکه‌هایی از گوشت که چربی کمتری دارد مناسب‌تر می‌باشد و خودتان می‌توانید در صورت نیاز آن را چرخ کنید. بالانس بودن جیره غذایی سگ بسیار مهم است اما تنوع آن اهمیت کمتری دارد.

اگرچه وجود مقدار معینی سبزیجات در جیره غذایی سگ مفید است اما باید بخارط داشته باشید که سگها حیواناتی گوشتخوارند و اگر شما خود عادت به گیاهخواری دارید نباید تنها غذاهای گیاهی را به سگ تحمیل کنید. از دادن قطعات استخوانی کوچک که احياناً تیز نیز می‌باشند به سگ خودداری کنید. برای تهیه غذا در خانه از ریه گوسفند و گاو استفاده نکنید زیرا این اندامها علاوه براینکه ارزش غذایی چندانی ندارند اغلب حاوی کیستهای انگلی بوده که می‌توانند موجب آلودگی انگلی سگ شوند. ضمناً از پای مرغ نیز در صورت امکان استفاده نکنید زیرا ارزش غذایی چندانی ندارد و زیادی آن می‌تواند منجر به بیوست گردد. در هر صورت توصیه می‌شود حتماً غذای حیوان را بصورت پخته به آن بدھید که به این ترتیب احتمال آلودگی کاهش می‌یابد و باعث سهل‌الهضم شدن آن می‌گردد. در تغذیه حیوان همچنین می‌توانید از سنگدان پاک شده مرغ، اسکلت مرغ و کله مرغ استفاده کنید اما برای جلوگیری از بوی نامطبوعی که در موقع پختن اسکلت مرغ در فصل تابستان ایجاد می‌شود می‌توانید از بیاز، سیر، ادویه و یا سبزیجاتی نظیر اسفناج یا جعفری استفاده کنید. در جدول زیر معایب غذاهای مختلف آورده شده است.

ماده غذایی	اختلالات ناشی از استفاده بلند مدت
پای مرغ	بیوست شدید، کمبود تغذیه‌ای، اختلال رشد، اختلال در باروری
چگ مرغ	احتمال تجمع مواد آتنی‌بیوتیکی در بدن حیوان و اختلالات متابولیکی، احتمال بی‌اثر شدن برخی آتنی‌بیوتیک‌ها در هنگام بیماری حیوان
کله مرغ	احتمال نفوذ تکه‌های تیز استخوان در مری، کمبودهای تغذیه‌ای، اختلال رشد
چگ سفید گوسفند و گاو	بروز بیماری‌های انگلی خطرناک برای انسان و حیوان از جمله کیست هیدانید در صورت عدم پخت

دستور پخت غذایی ساده در منزل

این مقادیر برای یک سگ ۱۰ کیلوگرمی می‌باشد.

۲ فنجان چایخوری برنج خام	۱ قاشق چایخوری پودراستخوان
۳ فنجان چایخوری گوشت	۱ قاشق چایخوری روغن ذرت
۴ قاشق چایخوری جگر	۱ قاشق چایخوری نمک یددار

روش پخت

گوشت را پس از خرد کردن در کمی آب بپزید. برنج را کته نموده و با گوشت مخلوط نمایید. پس از خنک شدن، سایر اجزاء را به آن اضافه کنید و بصورت سرد یا ولرم به سگ بدهید.

- برای حفظ شرایط بدنی مناسب در سگهای کوچک و سگهای بزرگی که برای رشد و فعالیت به انرژی بیشتری نیاز دارند میزان برنج را نصف و مقدار گوشت را دو برابر کنید.
- برای سگهای چاق میزان برنج را نصف کرده، گوشت کمتری استفاده کنید و $\frac{2}{3}$ فنجان چایخوری جوانه گندم، مالت و انواع مخمرهای حاوی ویتامین‌های گروه B استفاده شود.
- برای سگهای پیر میزان برنج را نصف کنید و $\frac{1}{3}$ فنجان چایخوری گوشت و $\frac{1}{3}$ فنجان چایخوری جوانه گندم به غذا اضافه کنید.

روش دیگری که می‌توان برای تغذیه سگها بکار برد، پختن غذایی شبیه به آبگوشت برای آنها است که در آن علاوه بر به کارگیری گوشت و استخوان (بنا به شرایط اقتصادی) می‌توان از سبزیجات و غدهای گیاهی نظیر شلغم، هویج و سبیزمینی نیز استفاده کرد. شایان ذکر است که سگ یک حیوان گیاهخوار نیست و چنانچه سگی را مجبور به خوردن گیاهان نماییم منجر به عوارض گوارشی و بروز استفراغ و اسهال خواهد شد ولی شروع تغذیه با مقادیر کم و سپس افزایش تدریجی آنها باعث تطابق دستگاه گوارش و تحمل آنها می‌شود. می‌توان به این آبگوشت نان نیز افزود. مطمئن باشید که سگها با علاقه خاصی آن را خواهند خورد

از همین سری منتشر شده است :

